

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 844

21. LIPNJA 2019. CIJENA 50 DINARA

*Nogometna utakmica
hrvatske i srpske manjine*

**Zadovoljni rezultatom,
i izvan terena**

4

Susret čelnika hrvatske i srpske
manjinske zajednice

**Primjerom razvijati
komunikaciju
i povjerenje**

12

Zlatko Načev, član IO HNV-a

**Koristimo više
svoja prava!**

19

Dan Ivana Antunovića

**Na ponos hrvatskoj
zajednici**

22

Monoštor: Uvođenje hrvatskog
nastavnog jezika u vrtiću

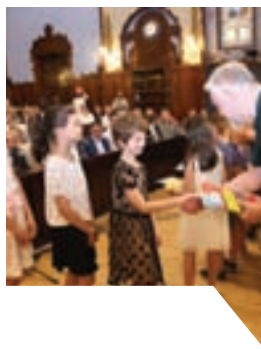
**Bez potpore gradskih
vlasti i roditelja**

32

Suradnja kazališta i pozorišta

**Teatarski svijet
bez granica**

36

Obrazovanje

**Najbolji učenici
hrvatskih odjela**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Ladislav Suknović (zamjenik predsjednika/ce),

Martin Bačić, Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

V. D. GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Zvonko Sarić

(koordinatorska služba)

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bašić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorka)

Željka Vukov

(novinarka, urednica društvene rubrike)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Statistička uopćavanja

Istraživanja javnoga mišljenja kao i ona koja su dio socioloških, ekonomskih, antropoloških ili politoloških studija naročito su popularna za ovdašnje medijske analize i komentare. Iako se statistika, »naša dika«, može tumačiti kao dobar sluga, ali loš gospodar znanosti, u baš svim znanstvenim disciplinama ova grana matematike obilato se rabi, iz čega se dobivaju rezultati vrlo pogodni za različita tumačenja.

U javnome diskursu u Srbiji ta, pak, tumačenja imaju jednu zajedničku značajku. Evo nekoliko citata iz domaćega, prilično dobro čitanoga tiska i popularnih portala, u kojima se svako malo predstavljaju različita istraživanja. Njima, po pravilu, članci počinju, a njihovi su dijelovi masnim slovima istaknuti u naslovima. »Čak 1,1 milijun Srba, odnosno 15,5 posto stanovnika zemlje, kod liječnika opće prakse ide deset i više puta godišnje, što je Srbiju svrstalo na drugo mjesto u Europi.« »Srbi su, iako uštede gotovo upola manje, zadovoljniji onim što uštede od svojih susjeda.« »Više od dvije trećine Srba pati od kronične iscrpljenosti na poslu ili je bilo na ivici iscrpljenosti – tzv. sindrom izgaranja na radnom mjestu jedino Ruse pogađa više nego Srbe.« »Kako Srbi kupuju? Ako je na popustu, nije važno što je.« »Srbi puše sve više! Za četiri godine registrirano čak 490.000 novih pušača.«

Istaknuti dijelovi ovih članaka zanimljivi su, lako hvataju pažnju i, pretpostavljeno, dobro prodaju medijske proizvode. No, da li bi Mađari, Bošnjaci, Romi, Hrvati i ostali građani Srbije koji nisu Srbi mogli odahnuti nakon što ih pročitaju? Na njih se, ako je vjerovati predstavljenim rezultatima, svi ovi obehtrabrujući nalazi statističara ne odnose. Oni, primjerice, ne znaju za iscrpljenost na poslu, vrlo su brižljivi potrošači i preferiraju proizvode s višim cijenama, puše sve manje i nisu skloni hipohondriji... Žive, sudeći po naslovima navedenih članaka, životima sretnika u okruženju koje, ako uzmemo zdravstvena istraživanja, jedva preživljava i to na rubu totalnoga zdravstvenoga kolapsa. Ukoliko bismo povjerovali u rezultate nekih drugih istraživanja ovako naslovljenih i intoniranih, zaključci bi bili još apsurdniji, a mogao bi se steći i dojam da su svi narodi osim Srba u Srbiji pripadnici multinacionalne elite pošteđene od baš svega što tišti ogromnu većinu njihovih susjeda – pripadnika naroda kojega u Srbiji ima 82,86% od ukupnog broja stanovnika.

To, naravno, nije slučaj. Zamka istraživačko-novinarskoga »šovinizma« u ovim slučajevima je što se mizantropno odnosi prema većinskome narodu pokušavajući igrati na kartu niskih strasti svojih konzumenata: izrugivanja, ismijavanja, mentalitetskoga osuđivanja i lažne brige. Ukoliko je to uopće za utjehu, ni Hrvati u Srbiji nisu bolji od Srba kada je strast prema pušenju u pitanju, a niti Mađari u Srbiji ne uspijevaju uštedjeti više nego li ostali građani ove zemlje. Kako to znam? Istraživanja jednostavno nisu reprezentativna ukoliko ne obuhvaćaju kvalitetne uzorke, relevantne za predmet koji se istražuje, što, u spomenutim nalazima, podrazumijeva razmjernu zastupljenost (i) pripadnika svih naroda u istraživanju.

Iza ovakvih medijskih smicalica stoji, s druge strane, veća opasnost: poistovjećivanja građana Srbije s pripadnicima najbrojnijega naroda u njoj i imenovanja svih njih nazivom većinskoga naroda. Na nju ne nasjedaju samo mediji. Vrlo je puno uzroka tome i oni nama, pripadnicima manjinskoga naroda, možda i nisu lako razumljivi. Teško se može reći da su, gledamo li primjerice, definiciju Srbije kao »države srpskog naroda i svih građana koji u njoj žive« u članku 1. Ustava Republike Srbije, čitatelji srbijanskih medija dovoljno educirani o tome da je duboko pogrešno poistovijetiti državu i pripadnike najbrojnijega naroda u njoj. Oni su i »ustavno« na prvome mjestu, a »svi građani koji u njoj žive« su, slengom većinskoga jezika u Srbiji rečeno, samo »boranija«.

Naravno, nađu se i mediji koji su senzitivni na finese ovakvih rezultata, ili pak stvarno i jednostavno – žele prenijeti istinu. Neka bude bjelodano, primjerice da je »Srbija na 13. mjestu među zemljama Centralne i Istočne Europe po učestalosti hipertenzije među muškarcima, a na 5. mjestu kada su žene u pitanju, prema čemu povišen krvni tlak ima već svaki treći muškarac i svaka četvrta žena«. Također, »šest od deset građana u Srbiji vjeruje policiji, što je na svjetskoj razini od 60 do 90 posto. Istovremeno, sedam od deset ispitanika smatra da je policija korumpirana, dok je za tri četvrtine građana ona podređena političkim interesima«.

Marko Tucakov

Susret čelnika Srba iz Hrvatske s čelnicima Hrvata iz Srbije u Subotici

Vlastitim primjerom razvijati komunikaciju i povjerenje

Pupovac: »Vlastitim primjerom pokazujemo kako možemo graditi mostove, popravljati komunikacije i razvijati suradnju i povjerenje« * **Žigmanov:** »Usprkos relativno dugom i velikom zastoju u odnosima dviju zemalja, mi kao predstavnici dvije manjinske zajednice uspjeli smo na najvišoj razini nastaviti razgovore o međusobnoj, do sada veoma uspješnoj suradnji«

Susretom čelnika hrvatske zajednice u Srbiji i **Milorada Pupovca**, predstavnika srpske manjine u Hrvatskoj, potvrđen je nastavak dobre suradnje dviju manjinskih zajednica, ali je istaknuta i potreba za unaprjeđenjem hrvatsko-srpskih odnosa. Pupovac sa suradnicima je u subotu, 15. lipnja, primila predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić**, a u sjedištu Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini primio ih je predsjednik stranke i narodni zastupnik u Skupštini Srbije **Tomislav Žigmanov**.

Susret je u Subotici upriličen u povodu nogometne utakmice između reprezentacije Hrvata u Srbiji i Srba u Hrvatskoj, koja je kasnije tog dana odigrana na nogometnom terenu u Tavan-kutu.

Obnova povjerenja

Čelnik Samostalne demokratske srpske stranke (SDSS), zastupnik u Hrvatskom saboru i predsjednik Srpskog narodnog vijeća (SNV) u Hrvatskoj **Milorad Pupovac** istaknuo je kako je jedan od ciljeva sastanka pokazati na primjeru kontinuirane i uspješne suradnje mogućnost popravljavanja komunikacije te obnove i gradnje povjerenja.

»Vlastitim primjerom pokazujemo kako možemo obnavljati i graditi povjerenje dva naroda koji su na različite načine međusobno povezani i upućeni jedan na drugi«, istaknuo je Pupovac.

On je dodao kako bi Hrvatska i Srbija trebale poduprijeti njihove napore i institucionalnu suradnju, politički i na druge potrebne načine. »Nogometni savezi Hrvatske i Srbije pomogli su održavanje utakmice i to je za nas dragocjeno. Način odnosa i pripreme ovoga posjeta od svih institucija, uključujući i lokalnu samoupravu u Subotici ali i predstavnika državnih institucija

pokazuje ispravan i pravi odnos prema našim nastojanjima«, istaknuo je Pupovac.

Posebno je ukazao na potrebu intenziviranja prekogranične suradnje Srbije i Hrvatske, koja je prema njegovoj ocjeni nedovoljno iskorištena.

»I Hrvatska i Srbija trebale bi poduprijeti ove naše napore u tome. U pogledu europskih integracija, smatram da su one zajednički interes i Hrvata koji žive u Srbiji i Srba koji žive u Hrvatskoj. Naša iskustva u međusobnoj suradnji dvaju manjinskih zajednica možemo prezentirati vladama Srbije i Hrvatske, a nije nerealno očekivati njihovu potporu«, podcrtao je Pupovac.

HNV: Potrebni su češći kontakti i suradnja

Milorad Pupovac sa suradnicima razgovarao je i s vodstvom HNV-a, na čelu s predsjednicom **Jasnom Vojnić**. Ona je istaknula da bi suradnja morala biti učestalija, te da bi se predstavnici dviju zajednica trebali sastajati do dva puta godišnje. To bi pridonijelo pozitivnoj slici u javnosti o međusobnim odnosima dvaju naroda, istaknula je **Jasna Vojnić**.

»Puno je dobrih stvari oko kojih smo surađivali i niz je projekata koje u predstojećem razdoblju kanimo ostvariti. Primjerice, razmjena učenika bio bi dobar pokušaj relaksacije odnosa, kao i suradnja s kulturnim udrugama i ansamblima. Također, prekogranični projekti su dobra pozicija za obje strane koje imaju iste ciljeve, a velike projekte i dobre programe da ih zajednički realiziraju«, navela je Vojnić. Dobar primjer pozitivnoga odraza u javnosti je i utakmica koja je, prema njenim riječima, naišla na veliko odobravanje.

Institucionalno učvrstiti suradnju

Usuglašeno je ovom prilikom s čelnštvom SDSS-a da dosadašnja suradnja mora biti nastavljena i institucionalno čvršće uokvirena i sadržajima obogaćena, istaknuo je predsjednik DSHV-a Tomislav Žigmanov. Izdvojio je edukaciju mladih pripadnika dviju zajednica na polju društvenog angažmana, te nastojanja da se suradnički i partnerski pristupi zajedničkim prekograničnim projektima.

Važno je pokušati u kontekstu političkih datosti u jednoj i drugoj državi biti konstruktivnim i pozitivnim čimbenicima u ukupnim hrvatsko-srpskim odnosima, ne dajući pri tome niti povoda niti činjenjem određenih koraka mogućnost njihova dodatnog narušavanja, rekao je čelnik DSHV-a. »Svjesni smo naših poslanja i vrlo realno sagledavamo naše položaje u danim političkim okvirima i nastojimo ne samo individualno, tj. samostalno, u našim političkim angažmanima pridonositi razvoju demokracije a onda i našim temeljnim misijama, poboljšanju društvenog položaja naših zajednica, nego da u ukupnim hrvatsko-srpskim odnosima budemo konstruktivni činitelj i da u procesu europskih integracija Srbije pokušamo iskoristiti predsjedanje Hrvatske Europskim vijećem u prvoj polovici sljedeće godine.«

Iz kuta promatranja zajedničkog nastojanja dviju zajednica spram međudržavnih odnosa, dvojica sugovornika su se složila kako njihov doprinos, iako neveliki, itekako postoji.

Žigmanov je tim povodom rekao kako je »naše činiti ono što smatramo potrebnim i djelotvornim kada je riječ o boljitku naših zajednica ali i ukupnih hrvatsko-srpskih odnosa«.

»Cijenimo naš rad i više nego pozitivnim i mislimo da uvelike pridonosimo po pitanju relaksiranja odnosa. Po pitanju učinaka u neakvim krajnjim instancama, svjesni smo deficita kada je u pitanju naša moć. Ne možemo biti niti manje značajan čimbenik, a kamoli ključni u ukupnosti hrvatsko-srpskih odnosa. Odustatati nećemo, nismo pokolebani i ulazimo u proces intenzivnog i bogatijeg suradničkog procesa«, rekao je Žigmanov.

Milorad Pupovac je podsjetio da je prije tri ili četiri godine razmjena poruka između Hrvatske i Srbije bila ipak drugačija.

»Danas se nalazimo u fazi komunikacije koju ne opterećuju više poruke koje stvaraju tenzije gotovo na dnevnoj osnovi. Ona je mnogo mirnija. Imamo suradnju koja može biti bolja, ali ju

imamo. I sve su to pretpostavke i za našu bolju suradnju. Pridonijeli smo stišavanju tenzija i sada trebamo izaći iz ravnodušnosti u pogledu odnosa dviju zemalja u kojima žive spram naše dvije manjine. Danas smo pokazali da nismo ravnodušni u svezi sa stanjem tih odnosa i da želimo, makar minimalno, pridonijeti da se ti odnosi unaprijeđe, da postoji njihova bolja percepcija i da se krene nešto otvorenije u približavanje i suradnju. Mi želimo dvije stvari: razvoj institucionalne potpore srpskoj zajednici u Hrvatskoj od strane Srbije i istodobno da se ustali i stabilizira suradnja između Hrvatske i Srbije. Nama je to dosta. A mi ćemo sa svoje strane kao ljudi koji drže do onoga što dobiju vratiti što je moguće većom mjerom«, zaključio je Pupovac.

Bez straha na more u Hrvatsku

Na pitanje novinara preporučuju li ljetovanje u Hrvatskoj, Tomislav Žigmanov je rekao:

»Predložio bih svakom građaninu Srbije posjetiti more u Hrvatskoj. Neka sami iskuse imaju li pojedinačni incidenti koji dobivaju preveliku medijsku pozornost utjecaja na sigurnost tamošnjih turista. A mi, naravno, svaku vrstu nasilja eksplicitno osuđujemo«.

Milorad Pupovac je istaknuo da se ne smije pokleknuti pred takvim neugodnim vijestima:

»Ne bi bilo niti čojstveno niti hrabro pokleknuti pred ovakvim vijestima. A ni fer prema ljudima u Hrvatskoj koji nisu samo Srbi i koji su se takvim događajima usprotivili. Nakon više takvih incidenata hrvatska javnost, uključujući i hrvatske institucije, su osvijestile potrebu učinkovitog djelovanja kako bi se takvi incidenti stavili pod kontrolu. Mi tu napast moramo pobijediti. Tko god dođe, sudjelovat će s nama u njezinu suzbijanju«, poručio je Pupovac.

Tijekom razgovora dogovorena je suradnja i konkretni projekti i programi u područjima obrazovanja, kulture i sporta te da će susreti predstavnika srpske i hrvatske manjine biti češći.

Osim predsjednice HNV-a Jasne Vojnić i predsjednika DSHV-a Tomislava Žigmanova, goste iz Hrvatske dočekali su i članovi Izvršnog odbora HNV-a i dopredsjednici stranke.

Uz Milorada Pupovca, izaslanstvo iz Hrvatske su činila još dva zastupnika u Saboru, predsjednik Skupštine SDSS-a **Vojislav Stanimirović** i predsjednik Vijeća zajedničkih općina **Srđan Jeremić**.

Siniša Jurić

Nogometaši nacionalnih manjina Srba i Hrvata odigrali prijateljski meč u Tavankutu

Zadovoljni rezultatom i izvan terena

Meč je završen pobjedom manjinske nogometne reprezentacije Hrvata iz Srbije, rezultatom 4:1, međutim rezultat ovog meča nije bio u prvom planu

Na nogometnom stadionu u Tavankutu protekle je subote odigrana prijateljska nogometna utakmica između reprezentacija manjina – Srba u Hrvatskoj i Hrvata u Srbiji. Meč je završen pobjedom manjinske nogometne reprezentacije Hrvata iz Srbije, rezultatom 4:1, međutim rezultat ovog meča nije bio u prvom planu. Važnije od toga bilo je zajedničko druženje nakon odigranog meča. Naime, utakmica je odigrana kao sastavni dio cjelodnevnog događaja, posvećenog širenju tolerancije, borbe protiv rasizma, nacionalizma i ksenofobije na nogometnim borilištima, ali i u svakodnevnom životu.

Među ljubiteljima nogometa bili su i brojni politički i sportski predstavnici obje manjine, koji su pozitivnu sportsku atmosferu iskoristili za poslati jasnu poruku da žele bolje i stabilnije odnose između dviju država, te da manjine mogu biti poveznica između Srbije i Hrvatske.

Dobri odnosi između hrvatske i srpske nacionalne manjine pokazatelj su da i odnosi među državama idu u dobrom smje-

ru, izjavio je tijekom utakmice zastupnik u Hrvatskom saboru i predsjednik Srpskog narodnog vijeća **Milorad Pupovac**.

»Između Srba i Hrvata bilo je raznih natjecanja, a sada je evo došlo vrijeme za jedno prijateljsko nadmetanje onih čiji položaj najviše ovisi o tome jesu li odnosi između Hrvatske i Srbije dobri ili loši, a to su Hrvati iz Srbije i Srbi iz Hrvatske. Igra njihovih nogometnih reprezentacija je od simboličke važnosti i dokaz da se može drukčije i da treba raditi drukčije.«

Što se tiče međunacionalnih incidenata na sportskim i sličnim događajima, Pupovac smatra da se takvo ponašanje obvezno treba javno osuditi.

»Politika se stišala u tom pogledu i ne doprinosi više rastu tenzija, ali je ostalo loše naslijeđe od rata i posijanog nacionalizma, te još uvijek znaju biti prisutne mržnja i kultura nasilja. To je potrebno politički oštro osuditi, odnosno mjerodavne institucije s obje strane trebaju uraditi svoj dio posla i takav način razmišljanja i ponašanja javno, jasno i glasno osuditi.«

Sportskom suradnjom do jačanja hrvatsko-srbijanskih odnosa

Meč manjinske nogometne reprezentacije Srba iz Hrvatske i Hrvata iz Srbije dogovoren je na sastanku dviju delegacija u Fudbalskom savezu Srbije, koji je, kao i Hrvatski nogometni savez, podržao odigravanje ove nogometne utakmice.

Republika Hrvatska podupire povezivanje manjina na području sporta, kao i u ostalim segmentima, u cilju uspostavljanja još boljih međudržavnih odnosa, ocijenio je ovom prigodom veleposlanik Republike Hrvatske u Republici Srbiji **Gordan Bakota**.

»Važno je omogućiti još tješnju suradnju nacionalnih manjina, jer su one najbolji most povezivanja Hrvatske i Srbije. Sjajno je bilo vidjeti ovakvu *fair* utakmicu, koja je protekla u tako dobrom raspoloženju. Suradnja na području sporta je ono što svakako želimo podupirati, kao i svaku drugu vrstu suradnje, jer to predstavlja pravi put za još bolje odnose dviju država.«

Sportski događaji poput ovog nogometnog meča pokazatelj su da spremnost na tolerantan i prijateljski odnos pridonosi stabilnosti i jedinstvu među različitim nacijama, naglasio je srbijanski ministar omladine i sporta **Vanja Udovičić**.

»Ovom utakmicom poslana je jasna poruka sportskog *fair play*, ali i poruka tolerancije i mira, koje bi svatko od nas trebao nositi u sebi. Bilo mi je drago vidjeti da svi skupa budimo obje nogometne ekipe, a važno je i to što se igrači međusobno uvažavaju i što su rezultat utakmice stavili u drugi plan. Manifestacije poput ove nas trebaju spajati i to je način na koji možemo pokazati jedinstvo.«

Pitanje nacionalnih manjina može se rješavati trajnije i u zajedničkom interesu samo uz aktivno sudjelovanje manjine i u

dijalogu s njom. Uzajamni život moguć je samo na temelju obostranog poštivanja interesa, ravnopravnosti i uzajamnog povjerenja. Manjina mora biti u položaju da može nesmetano ostvarivati i štititi svoja prava. Odgovornost je većine stvoriti uvjete

za to, a Subotica može poslužiti kao dobar primjer poštivanja prava nacionalnih manjina, smatra njezin gradonačelnik **Bogdan Laban**.

Rezultat u drugom planu

Prva utakmica između dviju manjinskih reprezentacija odigrana je prije tri godine u Vukovaru, kao pripremna pred odlazak na Nogometno prvenstvo nacionalnih manjina Europe. Kao iskusnija reprezentacija, Hrvati iz Srbije pobijedili su u Vukovaru s 4:0, dok su na europskom prvenstvu navijali jedni za druge i međusobno se bodrili.

Odluka da revanš utakmica bude održana u Tavankutu proistekla je iz činjenice da u ovom mjestu živi značajan broj Hrvata, a ujedno trenutačnu postavu nogometne reprezentacije

hrvatske manjine najvećim dijelom čine upravo mještani ovog sela.

Organizatori meča u Tavankutu bili su Sportsko društvo Srba u Hrvatskoj, Zajedničko veće opština i Srpsko narodno vijeće s jedne, te Hrvatsko nacionalno vijeće i Udruga hrvatske manjinske reprezentacije Hrvata iz Srbije, s druge strane.

Predsjednik Sportskog društva Srba u Hrvatskoj **Milan Martinović** ponosan je na činjenicu da je inicijativa za sportskom suradnjom dviju manjina dala uspješne rezultate.

»Sport je komponenta koja može pridonijeti samo zdravoj suradnji između dvije nacije. Mi smo napravili jednu akciju na temeljnoj razini, koja se pokazala izuzetno uspješnom, jer smo do sada uspjeli organizirati dvije utakmice naših momčadi. Prva je odigrana 2016. godine u Vukovaru, te smo sada s veseljem dočekali i ovu drugu utakmicu u Tavankutu. Na taj način smo pokazali da se na sportskoj razini može vrlo uspješno surađivati i pomagati jedni drugima, kao što bi trebalo biti i u svakodnevnom životu. Rezultat utakmice nije toliko bitan, već je bitno da smo svi skupa bili ovdje i družili se u sportskom duhu.«

Da je ovaj sportski događaj poprimio znatno šire dimenzije od samog nogometnog natjecanja i rezultata koji je ostvaren na kraju utakmice, složio se i predsjednik Udruge hrvatske manjinske reprezentacije Hrvata iz Srbije **Petar Kuntić**.

»Meč u Tavankutu je revanš od prije tri godine, kada je ista prijateljska utakmica odigrana na stadionu *Sloboda* u Vukovaru i koja je završena rezultatom 4:0 u korist hrvatske nacionalne manjine iz Srbije. Iako je ova utakmica u Tavankutu predstavljala zanimljiv duel, rezultat je doista u drugom planu. Važnije od toga je poruka dobrosusjedskih odnosa koju mi kao nogometni predstavnici manjinskih zajednica obje zemlje želimo poslati.«

Tijekom meča nije bilo tenzija, niti oštre borbenosti. Ipak, oba tima imala su ambiciju pokazati se u dobrom svjetlu, a zadovoljni navijači s tribina svaki su potez pratili s odobravanjem i glasnim pljeskom. Prvo poluvrijeme bilo je završeno izjednačenim rezultatom 1:1, dok je hrvatska momčad iskoristila drugo poluvrijeme za još tri pogotka.

Nogometaši srpske nacionalne manjine okupili su se 2016. godine iz svih dijelova Hrvatske, a riječ je o igračima koji su članovi amaterskih nogometnih klubova. Kapetan ove momčadi **Aleksandar Glamočak** izjavio je nakon utakmice u Tavankutu da im pobjeda protivničke ekipe nije pala teško, jer je naglasak bio poglavito na druženju i pozitivnoj atmosferi, u cilju doprinosu razvitku hrvatsko-srpskih odnosa.

»Utakmica je zbog vremenskih uvjeta bila teška, a što se tiče rezultata, on je najmanje bitan. Mi smo ovdje došli odigrati prije svega prijateljsku utakmicu. Dolazimo iz svih dijelova Hrvatske i okupili smo se pred ovaj meč. Obje momčadi čine amateri i dosta igrača se izmijenilo u oba tima, međutim podjednako smo jaki. Jedina razlika među ekipama je što se naša reprezentacija formirala znatno kasnije od hrvatske, odnosno prije svega tri godine. Igrom u Tavankutu željeli smo pokazati da sport treba biti iznad tenzija, nemilih scena, pogrđnih povika i nacionalnih vrijeđanja.«

U susret IV. Svjetskom prvenstvu nacionalnih manjina u Zagrebu

Kroz reprezentaciju Hrvata iz Srbije je od 2004. godine prošlo više od 100 igrača, koji su odigrali brojne turnire za nacionalne manjine. Za meč u Tavankutu okupila se ekipa koju su najvećim dijelom činili igrači iz Tavankuta, potom nekoliko njih iz Sombora i jedan iz Stare Pazove. Pod trenerskim vodstvom **Marinka Poljakovića** uspjeli su okončati ovaj prijateljski susret rezultatom od 4:1, iako je vanjska temperatura od 35 stupnjeva Celzijevih zahtijevala vanredne napore igrača, rekao je njihov kapetan **Dejan Godar**.

»Utakmica je bila prilično teška zbog velike vrućine, ali smo izdržali. Smatram da smo možda bili kondicijski manje pripravnici od protivničke momčadi, međutim oni su u prvom poluvremenu propustili svoju šansu za zgoditke, a mi smo svoju u drugom poluvremenu uspjeli iskoristiti. Ipak, na koncu je najvažnije što se imamo priliku ponovno družiti i razmijeniti dragocjena iskustva.«

Godar je tom prigodom ujedno najavio da se nogometna momčad hrvatske manjine priprema za sudjelovanje na IV. Svjetskom prvenstvu hrvatskih klubova iz dijaspori i nacionalnih manjina, koje će biti održano od 24. do 28. lipnja u Zagrebu, pod pokroviteljstvom Hrvatskog nogometnog saveza, te da će njihov tim dobiti pojačanje od pet igrača za predstojeće natjecanje.

Nogometno-manjinsku priču u Tavankutu zaokružio je kulturno-umjetnički program, u kojemu su nastupili mladi članovi folklornih odjela Hrvatskog kulturnog centra *Bunjevačko kolo* i Srpskog kulturno-umjetničkog društva *Jovan Lazić* iz Belog Manastira.

Marija Matković

Priopćenje za javnost iz Kabineta gradonačelnika Subotice

Subotica primjer dobrih odnosa

Subotica je primjer kako se na pravi način njeguju međunarodni odnosi, mjesto u kojem se ne ističu različitosti već se njeguje posebnost, zaključeno je na sastanku gradonačelnika Subotice **Bogdana Labana** s **Miloradom Pupovcem**, liderom Samostalne demokratske srpske stranke (SDSS), zastupnikom u Hrvatskom saboru i predsjednikom Srpskog narodnog vijeća (SNV) i predsjednikom Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini (DSHV) **Tomislavom Žigmanovim**.

»Subotica se može podičiti time da čuva identitete svih svojih građana, bez obzira na njihovu vjeroispovijest ili nacionalnu pripadnost i upravo ta posebnost predstavlja polugu zajedništva i prosperiteta Subotice i našu potrebu i želju da napredujemo i razvijamo se poštujući jedni druge«, rekao je Bogdan Laban i naglasio: »Naša politika jest politika predsjednika **Aleksandra Vučića**, koji se bori za mir i stabilnost u regiji i zalaže za unaprjeđenje ozračja i stvaranje uvjeta za prosperitetniji život svih građana Srbije«.

vatskoj, mogli slijediti primjer Subotice i ukazao na impresivne podatke iznesene od domaćina, koji ukazuju na veoma pozitivan trend razvitka kojim se Subotica kreće, a naročito je važna tješnja povezanost kroz projekte prekogranične suradnje kojima teže i jedni i drugi.

»U kontekstu europske perspektive jako je važno da s ovakvim posjetima napravimo nešto korisno«, rekao je Pupovac i

dodao da dobrim odnosom spram manjina u svojoj zajednici Subotica i Srbija itekako pomažu svojim sunarodnjacima u Hrvatskoj.

»Subotica će uvijek dati vjetar u leđa za politiku prijateljstva i suradnje«, istaknuo je Laban i zaključio: »Nismo u poziciji biti svadljivi nego mudri, i pameću pobjeđivati. Tako ćemo najviše pomoći svojim sunarodnjacima u Hrvatskoj ali i u drugim zemljama regije«.

Nakon ovog sastanka gradonačelnik Laban i prvaci srpske zajednice u Hrvatskoj susreli su se s predstavnicima udruženja

U razgovoru s Miloradom Pupovcem, a u prisustvu predstavnika hrvatske nacionalne manjine, gradonačelnik je upoznao goste s nizom projekata koji su završeni ili su u tijeku u Subotici, naglasivši da se predano radi na realizaciji projekata koji će poboljšati uvjete života svih Subotičana u svim segmentima, od obrazovanja, kulture, sporta, socijalne i dječje zaštite do otvaranja novih tvornica i novih radnih mjesta.

Predsjednik Srpskog narodnog vijeća u Hrvatskoj Milorad Pupovac istaknuo je da bi svi gradovi u Srbiji, a pogotovo u Hr-

izbjeglih Srba iz Hrvatske i razgovarali o rješavanju otvorenih pitanja koja ih tište, a prije svega u području imovinskih prava.

Susret s liderom Srba u Hrvatskoj i predstavnicima hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji održan je uoči prijateljskog nogometnog meča reprezentacija Hrvata u Srbiji i Srba u Hrvatskoj koji je, uz nazočnost dužnosnika iz srpske Vlade, odigran u Tavankutu, na simboličan način pridonoseći unaprjeđenju dobrosusjedskih odnosa.

Dosije: Zločini nad Hrvatima u Vojvodini (18)

Broj Hrvata u Vojvodini između dva popisa

Broj stanovnika hrvatske nacionalnosti na teritoriji Vojvodine u odnosu na broj stanovnika u opštini

	1991.			2002.			Razlika u udelu Hrvata u ukupnom broju stanovnika 2002/1991 %	Razlika u broju Hrvata u opštini
Ukupno	Ukupno u opštini	Hrvati	%	Ukupno u opštini	Hrvati	%	-24,41	18262
Ada	21506	83	0,39	18994	66	0,35	-20,48	17
Alibunar	26535	85	0,32	22954	65	0,28	-23,53	20
Apatin	32999	4354	13,19	32813	3766	11,48	-13,50	588
Bač	17249	2026	11,75	16268	1389	8,54	- 31,44	637
Bačka Palanka	58835	1226	2,08	60966	982	1,61	-19,90	244
Bačka Topola	40473	522	1,29	38245	454	1,19	- 13,03	68
Bački Petrovac	15662	183	1,17	14681	120	0,82	-34,43	63
Bela Crkva	23707	130	0,55	20367	90	0,44	-30,77	40
Beočin	14848	894	6,02	16086	757	4,71	-15,32	137
Bečež	42685	413	0,97	40987	437	1,07	+5,81	+24
Vrbas	46405	885	1,91	45852	659	1,44	-25,54	226
Vršac	58228	357	0,61	54369	276	0,51	-22,69	81
Žabalj	25823	205	0,79	27513	177	0,64	- 13,66	28
Žitište	22811	98	0,43	20399	75	0,37	-23,47	23
Zrenjanin	136778	801	0,59	132051	677	0,51	-15,48	124
Indija	44185	4650	10,52	49609	1904	3,84	-59,05	2746
Irig	11696	403	3,45	12329	289	2,64	-28,29	114
Kanjiža	30668	108	0,35	27510	82	0,30	-24,07	26
Kikinda	69743	272	0,39	67002	240	0,36	-11,76	32
Kovačica	30469	72	0,24	27890	69	0,25	-4,17	3
Kovin	38263	150	0,39	36082	114	0,32	-24,00	36
Kula	49311	936	1,90	48353	806	1,67	-13,89	130
Mali Idoš	14394	74	0,51	13494	85	0,63	+14,86	+11
Nova Crnja	14538	44	0,30	12705	42	0,33	-4,55	2
Novi Bečež	28788	102	0,35	26924	89	0,33	-12,75	13
Novi Kneževac	13816	85	0,62	12975	64	0,49	-24,71	21
Novi Sad	265464	8848	3,33	299294	6263	2,09	-29,22	2585
Opovo	11384	492	4,32	11016	289	2,62	-41,26	203
Odžaci	37501	431	1,15	35582	282	0,79	-34,57	149
Pančevo	125261	1692	1,35	127162	1168	0,92	- 30,97	524
Pečinci	20077	148	0,74	21506	88	0,41	-40,54	60
Plandište	14581	103	0,71	13377	69	0,52	-33,01	34
Ruma	55087	3810	6,92	60006	1987	3,31	-47,85	1823
Senta	28779	117	0,41	25568	93	0,36	-20,51	24
Sečanj	18438	177	0,96	16377	148	0,90	-16,36	29
Sombor	96105	8693	9,05	97263	8106	8,33	-6,75	587
Srbobran	17365	135	0,78	17855	147	0,82	+8,89	+12
Sremska Mitrovica	85328	3695	4,33	85902	2547	2,97	-31,07	1148
Sremski Karlovci	7534	1364	18,10	8839	753	8,52	-44,79	611
Stara Pazova	57291	3094	5,40	67576	1615	2,39	-47,80	1479
Subotica	150534	16369	10,87	148401	16688	11,25	+1,95	+319
Temerin	24939	154	0,62	28275	196	0,69	+27,27	+42
Titel	16218	199	1,23	17050	160	0,94	-19,60	39
Čoka	15271	82	0,54	13832	87	0,63	+6,10	+5
Šid	36317	6047	16,65	38973	2086	5,35	-65,50	3961
Ukupno	2013889	74808	3,71	2031272	56546	2,78	-24,41	18262

Podaci preuzeti iz Izveštaja Pokrajinskog sekretarijata za propise, upravu i nacionalne manjine o kretanju broja pripadnika hrvatske nacionalne manjine u AP Vojvodini u periodu 1991-2002. godine. Poslednju kolonu ove tabele je za potrebe Dosijea izradio FHP.

Opštine u Vojvodini u kojima se broj stanovnika hrvatske nacionalnosti smanjio između dva popisa stanovništva (1991-2002):

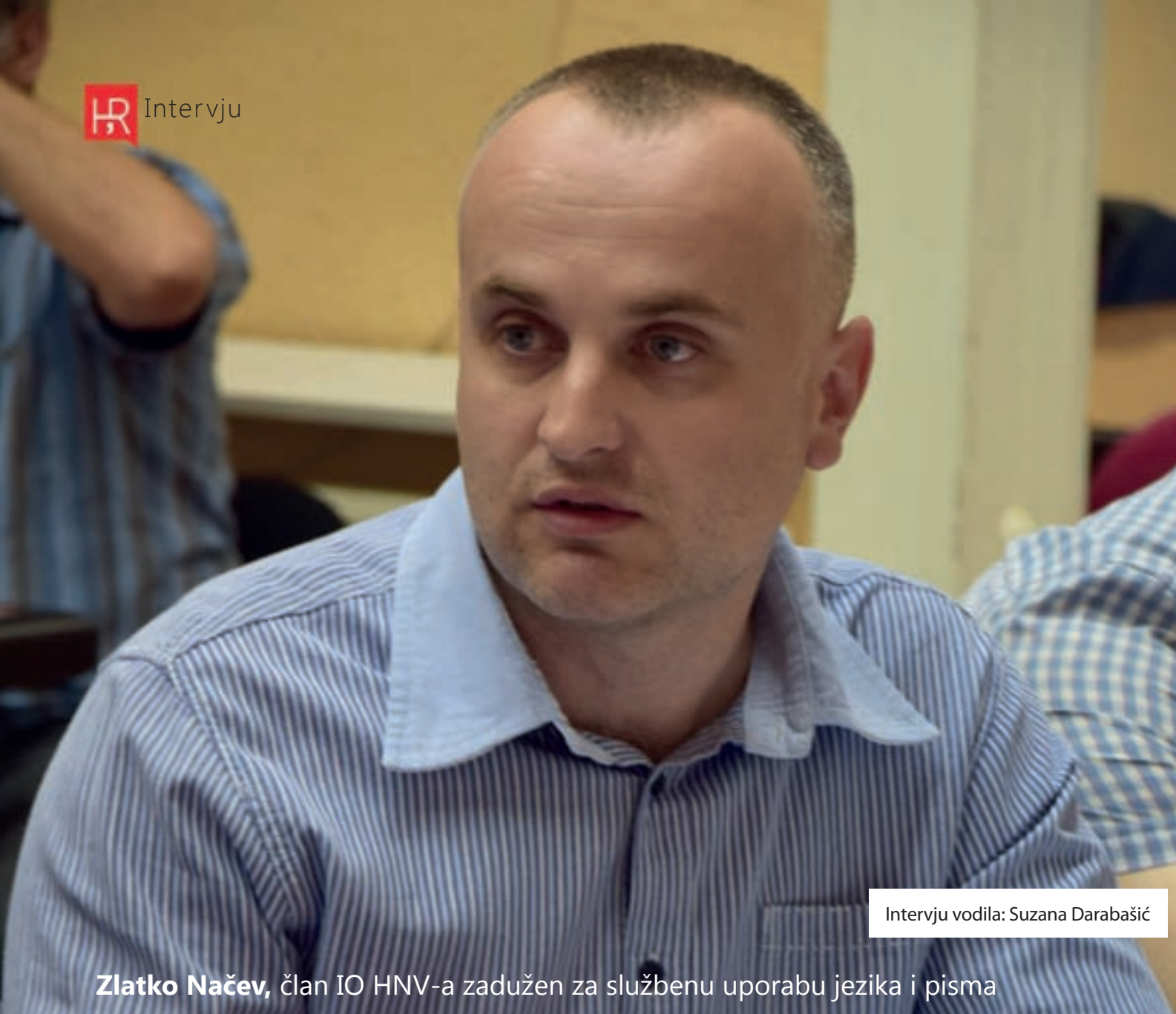
Opštine u Vojvodini u kojima se broj stanovnika hrvatske nacionalnosti povećao između dva popisa stanovništva (1991-2002):

Podaci preuzeti iz Izveštaja Pokrajinskog sekretarijata za propise, upravu i nacionalne manjine o kretanju broja pripadnika hrvatske nacionalne manjine u AP Vojvodini u periodu 1991-2002. godine.

Dosije »Zločini nad Hrvatima u Vojvodini« objavio je Fond za humanitarno pravo (FHP) – nevladina organizacija osnovana 1992. godine s ciljem dokumentiranja kršenja ljudskih prava koja su masovno činjena na prostoru bivše Jugoslavije. Dosije »Zločini nad Hrvatima u Vojvodini« je u cjelini dostupan na internet prezentaciji FHP-a www.hlc-rdc.org. Tiskani primjerak može se dobiti slanjem podataka na office@hlc-rdc.org.

U posljednjem nastavku ovoga feljtona objavljujemo podatke o smanjenju broja pripadnika hrvatske nacionalne manjine između dva popisa stanovništva 1991. i 2002. godine koji su objavljeni u Dosijeu.

Intervju vodila: Suzana Darabašić

Zlatko Načev, član IO HNV-a zadužen za službenu uporabu jezika i pisma

Koristimo više svoja prava!

U novom sazivu Hrvatskog nacionalnog vijeća za člana Izvršnog odbora zaduženog za službenu uporabu jezika i pisma izabran je **Zlatko Načev** iz Srijemske Mitrovce, koji je u prethodnom sazivu bio zadužen za područje kulture. Nova funkcija bila je povod za razgovor sa Zlatkom Načevim, koji je za naš tjednik govorio o aktivnostima odbora i radnih tijela HNV-a, ali i o problemima na polju službene uporabe jezika i pisma.

 Koje su sve planirane aktivnosti Odbora i povjerenstva HNV-a u ovoj godini?

Na nedavno održanom radnom sastanku u Subotici, na kojem su bili nazočni svi članovi Izvršnog odbora i dopredsjednici Hrvatskog nacionalnog vijeća, na čelu s predsjednicom **Jasnom Vojnić**, razgovarali smo o daljnjim aktivnostima HNV-a. U planu nam je krenuti na teren i posjetiti sva mjesta u Srbiji gdje žive

»Što se tiče državnih tijela i njihove obveze da istaknu javne natpise na hrvatskom jeziku u onim mjestima gdje to zakon nalaže, propisi su u tom smislu uglavnom ispoštovani. Najveći problem u samoj primjeni su građani. Pitanje je znaju li oni koja su njihova prava i što podrazumijeva službena uporaba jezika i pisma u punom smislu riječi«, navodi Zlatko Načev

Hrvati u značajnijem broju, kako bismo se upoznali sa svim problemima i poteškoćama koje imaju.

HR Koji su konkretni problemi kada je riječ o poštovanju zakonskih propisa koji se odnose na službenu uporabu jezika i pisma?

Što se tiče službene uporabe jezika, tu nema puno kreativnosti. Imamo mogućnost koristiti ono što je zakonom propisano. Gdje god je bilo mogućnosti da se ispoštuju zakonski propisi, u smislu broja pripadnika hrvatske zajednice, u većini mjesta je hrvatski jezik uveden u službenu uporabu. Što se tiče državnih tijela i njihove obveze da istaknu javne natpise na hrvatskom jeziku, u onim mjestima gdje zakon to nalaže, propisi su u tom smislu uglavnom ispoštovani. Najveći problem u samoj primjeni su građani. Pitanje je znaju li oni koja su njihova prava i što podrazumijeva službena uporaba jezika i pisma u punom smislu riječi. Građani još uvijek nisu u dovoljnoj mjeri upoznati sa svojim pravima. Recimo, o tome da mogu tražiti osobne dokumente i izvode iz matičnih knjiga rođenih, vjenčanih i umrlih na hrvatskom jeziku. U tom smislu, u planu je, kako Odbor za službenu uporabu jezika i pisma bude radio, da se izda jedna publikacija kroz koju bi se građani mogli bolje upoznati s tim koja su njihova prava i što znači primjena hrvatskog jezika u službenoj uporabi.

HR Osim Odbora za službenu uporabu jezika i pisma, u okviru HNV-a postoje i odbori za informiranje, za kulturu i obrazovanje. Sadašnji saziv HNV-a ima nešto veći broj povjerenstava u odnosu na prethodni saziv. Što će to konkretno značiti?

Sadašnji saziv HNV-a ima nešto veći broj povjerenstava, jer smo kroz prijašnju praksu utvrdili da postoji potreba da se taj broj poveća, odnosno da ima prostora gdje bi se još moglo raditi. Ono što mogu najaviti, a što je bila jedna od tema sastanka, jest da će HNV proširiti svoju djelatnost. Nećemo se striktno držati onoga što nam zakon nalaže, nego će HNV postati u pravom smislu te riječi jedna servisna institucija hrvatske zajednice, gdje će njeni pripadnici moći dobiti i druge informacije, ne samo one koje su strogo definirane zakonom, kako u području kulture, tako i informiranja, obrazovanja i službene uporabe jezika i pisma.

HR Usporedbe radi, kakva je situacija u službenoj uporabi jezika i pisma na području Srijema, u odnosu na Bačku?

Što se tiče Srijema, hrvatski jezik je u službenoj uporabi u naseljenom mjestu Stara Binguła na teritoriju Grada Srijemske Mitrovice i na teritoriju šidske općine, u mjestima Batrovci i Sot. Zakonski minimum je ispoštovan, a prostora da se to unaprijedi

svakako ima. Što se tiče ostalih mjesta, u Bačkoj je nešto bolja situacija iako i tu se može dosta toga uraditi. Svakako da to zavisi i od pripadnika naše zajednice. Zato je moja preporuka njima da u većoj mjeri koriste svoja prava.

HR U novom sazivu HNV-a izabrano je više vijećnika iz Srijema nego što je to bilo u prethodnom sazivu. Kakva su Vaša očekivanja?

Vjerujem da ćemo biti aktivniji i da ćemo više raditi na terenu. U tom smislu već je održan sastanak s gradonačelnikom Srijemske Mitrovice. U Srijemu ćemo krenuti iz Srijemske Mitrovice u smjeru komunikacije s tijelima lokalne samouprave. U narednom razdoblju ćemo posjetiti i druge gradove, gdje ćemo se upoznati sa situacijom i o tome kakav status imaju udruge u tim lokalnim samoupravama i koji su njihovi problemi. Nažalost, ima ih mnogo, ali mi ćemo se potruditi da se oni prevladaju. Ne očekujem da ćemo krupne stvari riješiti na jednom sastanku, ali se mora krenuti od nečega. Bit ćemo zadovoljni da se za početak barem neki od postojećih problema riješe.

HR Koliko su pripadnici hrvatske zajednice svjesni značaja očuvanja svog jezika i pisma?

Što se tiče hrvatskog jezika i pisma, nažalost kod naših ljudi je malo specifična situacija. Budući da je hrvatski jezik vrlo sličan srpskom, ljudi ne osjećaju potrebu govoriti svojim materinim jezikom. Kada je u pitanju mađarska zajednica, situacija je mnogo bolja. Ono što smo mi propagirali i u prošlom mandatu ali i sada, to je da se ostvari barem jedan minimum kada je u pitanju hrvatski jezik u službenoj uporabi. Kako bi se on ostvario, postoji dogovor da se barem u okviru manifestacija i kulturnih događaja koje organiziraju naše kulturne institucije, govori hrvatski jezik.

HR Unatoč činjenici da se hrvatski jezik ne koristi u dovoljnoj mjeri, Srijemska Mitrovica se može pohvaliti velikim brojem zainteresirane djece za izučavanjem hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture. Budi li neku nadu ta činjenica?

Od 2009. godine svake godine se redovito u srijemskomitrovačkim osnovnim školama izučava predmet Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Broj djece varira iz godine u godinu. To je posljedica trenutne populacijske situacije. Hrvatska zajednica proživljava istu situaciju kao i većinska. Smanjuje se broj djece, ali u principu kada govorimo o postotku djece i o tome koliko ih je bilo prije, a koliko ih je danas, mogu reći da je postotak manje-više isti. I ono što mogu reći jest da je interesiranje djece i dalje veliko, što svakako daje veliku nadu za budućnost.

Tavankut na meti samovolje pojedinaca

Jednoglasno smo se složili da bi se ured Mjesne zajednice trebao nalaziti u uličnom dijelu prostorija Doma, koji je najviše pogodan za naš rad. Međutim, prošlog mjeseca je taj prostor stavljen na dražbu, što smo apelirali da se zaustavi, ali kako to očito nije učinjeno, pukim smo slučajem prije koji dan doznali da je dodijeljen lokalnom vlasniku kafića na korištenje, kaže Vojnić Mijatov

Dom kulture u Tavankutu konačno je u potpunosti obnovljen i u svom punom sjaju čeka datum svečanog otvorenja, koji predstavnicima ove mjesne zajednice još uvijek nije poznat. Ono s čim su pak odnedavno upoznati jest da gradskom odlukom ipak neće imati svoj ured u renoviranim prostorijama Doma.

Naime, Dom kulture značajno je mjesto događanja za mještane ovoga sela, te se čini potpuno opravdanim da se ured Mjesne zajednice smjesti u nove prostorije i da objekt na taj način ujedno ima svog domaćina.

Jednoglasnom odlukom Savjeta Mjesne zajednice Tavankut, a s kojom se složila i većina članova Skupštine ovog tijela, Gradskoj je upravi upućena inicijativa o preseljenju ureda u prostorije Doma kulture. Od tada je prošlo tri mjeseca, ali odgovor mjerodavnih još uvijek nije stigao. Umjesto toga, stiglo je Rješenje o davanju u zakup tog poslovnog prostora za ugostiteljsku namjenu, o čemu iz Savjeta nitko nije bio prethodno obaviješten, kaže ogorčeno predsjednik Savjeta MZ Tavankut **Tomica Vojnić Mijatov**.

»Jednoglasno smo se složili da bi se ured Mjesne zajednice trebao nalaziti u uličnom dijelu prostorija Doma, koji je najviše pogodan za naš rad. Imali bismo znatno bolje uvjete od postojećih, a također bi se osiguralo da u objektu uvijek netko bude prisutan. Na temelju tog stava Savjeta, polovicom je ožujka upućena inicijativa svim mjerodavnim gradskim strukturama i smatrali smo da ćemo dobiti potvrđan odgovor. Međutim, prošlog mjeseca je taj prostor stavljen na dražbu, što smo apelirali da se zaustavi, ali kako to očito nije učinjeno, pukim smo slučajem prije koji dan doznali da je dodijeljen lokalnom vlasniku kafića na korištenje.«

Tomica Vojnić Mijatov

Prevagnuo osobni interes

Na upit što je razlog da se zahtjev predstavnika Mjesne zajednice ignorira od strane Gradske uprave, Vojnić Mijatov kaže da je posrijedi provođenje samovolje pojedinca. U ovom slučaju, riječ je o predsjedniku Skupštine Mjesne zajednice Tavankut **Goranu Mihaljeviću**, koji, kako navodi Mijatov, iz njemu poznatih razloga nije želio poduprijeti nastojanje svojih kolega da se omoguće bolji prostorni uvjeti za rad mjesne zajednice.

»U mjerodavnim gradskim službama smo doznali da je prostor dodijeljen za ugostiteljsku namjenu upravo na inicijativu predsjednika Skupštine Mjesne zajednice Tavankut. Radi se o prostoru za koji smo se svi u Savjetu, kao i najveći dio Skupštine, te većina mještana našeg sela složili da treba biti namijenjen za rad Mjesne zajednice. Dakle, on je to uradio samoinicijativno, bez konzultacije s članovima Skupštine ili Savjeta Mjesne zajednice. Osim toga, prema važećem Statutu Mjesne zajednice, kao i prema novom koji će se primjenjivati nakon predstojećih izbora, isključivo predsjednik Savjeta Mjesne zajednice ima pravo predložiti promjenu njezina sjedišta.«

Poduzimanje daljnjih koraka

Što se tiče prostorija u kojima se trenutačno nalazi ured Mjesne zajednice, one bi u slučaju preseljenja bile vraćene lokalnoj samoupravi, te je Savjet u podnesenoj inicijativi također iznio prijedlog budućeg korištenja ovih prostorija. Riječ je o potrebi sela za dodatnim vrtićem, koji bi se mogao smjestiti u ove prostorije, čime bi se učinio dodatni iskorak za boljitak mještana Tavankuta, budući da u postojećem vrtiću nema mjesta za svu djecu koja žele pohađati ovu ustanovu.

Mjesna zajednica trenutačno funkcionira pod trošnim krovom koji prokišnjava, što skupa s lošim vodovodnim i elektroinstalacijama čeka na završetak legalizacije i mogućnost da se aplicira za sredstva kojima bi se renovirao ovaj objekt.

To je još jedan dodatni razlog zašto se Dom kulture s obnovljenim prostorijama smatra prigodnim mjestom za novi ured Mjesne zajednice, u kojemu se svakodnevno izlazi u susret potrebama mještana, donose odluke na razini sela, pripremaju važni mjesni događaji.

Osim velike multifunkcionalne dvorane, konferencijske dvorane i knjižnice, još uvijek nije poznato čemu će služiti ostale renovirane prostorije Doma. Osim spomenutog spornog prostora gdje bi se trebao nalaziti ured Mjesne zajednice, odnosno ugostiteljski objekt, ostatak poslovnih prostora još se nije našao na dražbi.

Sanacija Doma kulture u Tavankutu proizašla je iz obećanja predsjednika Srbije **Aleksandra Vučića** danog hrvatskoj predsjednici **Kolindi Grabar-Kitarović** prije tri godine, te se na svečanom otvorenju očekuje njegova nazočnost. Vojnič Mijatov

pita se samo kakva će reakcija predsjednika biti kada mu bude predloženo da je u reprezentativnom dijelu Doma umjesto Mjesne zajednice smješten kafić i to na svega nekoliko stotina metara od osnovne škole, što je ujedno, kako kaže, protuzakonito.

Mijatov je na koncu poručio da se ova odluka lokalne samouprave neće tako olako prihvatiti i da je u planu poduzeti daljnje korake kako bi obnovljeni prostor služio na dobrobit svim mještanima Tavankuta, a ne samo pojedincima.

Marija Matković

Dan državnosti Republike Hrvatske

Republika Hrvatska 25. lipnja obilježava Dan državnosti koji se slavi u spomen na taj dan 1991. godine kada je Sabor donio Ustavnu odluku o samostalnosti i suverenosti Republike Hrvatske proglašavajući ju samostalnom i neovisnom državom. Dan državnosti je službeni državni blagdan te se taj dan ne radi.

U povodu proslave ovoga dana, brojni mediji prenose informaciju o prijedlogu, tj. ideji, da se od iduće godine Dan državnosti obilježava 30. svibnja koji je inače spomendan Hrvatskog sabora. Tako je **Branko Bačić**, predsjednik Kluba zastupnika HDZ-a za HRT izjavio: »Nadam se da ove godine posljednji puta obilježavamo kao spomendan Hrvatskog sabora i da bi od iduće godine 30. svibnja trebali obilježavati kao Dan državnosti. Siguran sam da će to podržati velika većina hrvatskih građana, a i većina zastupnika u Hrvatskom saboru. Toga dana sjećamo se kao onoga kada je doista uspostavljena nova, moderna, suverena i samostalna hrvatska država«.

Prva generacija studenata upisanih po posebnoj upisnoj kvoti

Sastanak u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan RH

Budući da su u tijeku upisi na fakultete u Republici Hrvatskoj te nastavno na postojanje posebne upisne kvote namijenjene

pripadnicima hrvatske nacionalne manjine i hrvatskog iseljenništva (<https://hrvatiizvanrh.gov.hr/vijesti/na-sveucilistu-u-zagrebu-odobrena-posebna-upisna-kvota-namijenjena-pripadnicima-hrvatske-nacionalne-manjine-i-hrvatskoga-iseljenistva-za-akademsku-godinu-2019-2020/4494>) koja je nastala na temelju potpisnog Sporazuma između Sveučilišta u Zagrebu i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i ove je godine Senat Sveučilišta odobrio više od 200 mjesta na fakultetima/sastavnicama zagrebačkog sveučilišta, priopćio je Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Programu, odnosno inicijativi ovog Ureda pridružilo se i Hrvatsko katoličko sveučilište koje je ponudilo mjesta na svojim studijima (<https://hrvatiizvanrh.gov.hr/vijesti/potpisan-sporazum-o-suradnji-s-hrvatskim-katolickim-sveucilistem/4490>). Iz Ureda podsjećaju i kako su ove godine potpisani Sporazumi sa svim ostalim sveučilištima u Republici Hrvatskoj (<https://hrvatiizvanrh.gov.hr/vijesti/potpisani-sporazumi-o-suradnji-sa-svim-hrvatskim-sveucilistima/4513>).

Prva generacija studenata upisanih po posebnoj upisnoj kvoti uspješno završava prvu godinu studija. Ured je u neprestanoj komunikaciji sa studentima pa je tom prigodom nekolicina studenata prisustvovala sastanku u Uredu, prilikom čega su iznijeli svoja iskustva tijekom procedure upisa te samog studiranja i općenito prilagodbe životu u Zagrebu.

Informacije o posebnoj upisnoj kvoti dostupne su na mrežnim stranicama Ureda na poveznici u nastavku <https://hrvatiizvanrh.gov.hr/vijesti/na-sveucilistu-u-zagrebu-odobrena-posebna-upisna-kvota-namijenjena-pripadnicima-hrvatske-nacionalne-manjine-i-hrvatskoga-iseljenistva-za-akademsku-godinu-2019-2020/4494>.

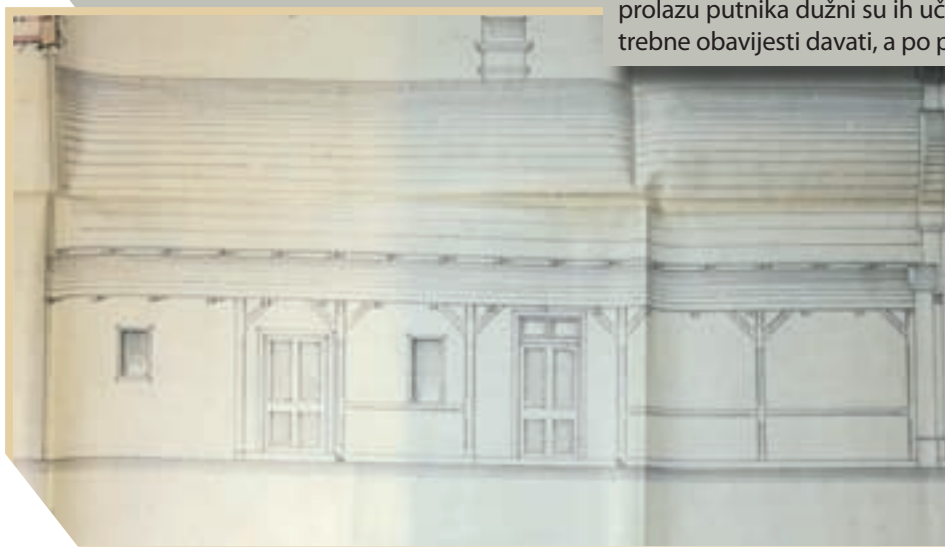
H. R.

Starim subotičkim putovima

Dok su putovi bili nasipani tucanikom i šljunkom, ili pod kamenim pločama, postojala je važna državna služba u kojoj su radili putari na održavanju određenih dionica prometnica. Nosili su na odjeći službenu oznaku, a obveze i prava bili su im opisani u službenoj legitimaciji na 14 stranica! Evo jednog od prvih zapisanih pravila iz legitimacije 1933. godine: »Putar ima stanovati ili u državnoj putarskoj kući ili, ako takve nema, onda u blizini njegove dionice, i taj svoj stan mora javiti Tehničkom odjeljku«.

U Povijesnom arhivu postoji svezak dokumenata koji se bave spomenutim cestarskim (putarskim, drumarskim) kućama (F:275.50.9), s nekoliko sačuvanih projekata ovih objekata, vjerojatno nacrtanih oko 1925. godine. Prema ovim podacima, na »Topoljskom« putu, do Žednika, postojale su tri cestarske kuće, na šestom i devetom kilometru, i u selu. Uz svaki od ova tri projekta upisan je podatak o rušenju cestarske kuće – 1937. godine. Osim ovih, na popisu je još deset kuća, najvećim dijelom bez dodatnih pojedinosti, uz sljedeće putove: Čantavirski (Aleksandrovo), Palički, Kanjiški (Palić), Majšanski, Halaški, Pačirski, Bajmački, Gornji tavankutski i Senčanski. Kuće su bile obilježene pločama, a putari »dužni održavati najveću čistoću u državnoj zgradi u kojoj stanuju i oko zgrade njegovati razno ukrasno drveće i voće, a po mogućstvu i vrt s cvijećem«.

Zadaci putara bili su obimni: opravke ceste, održavanje jarkova, košenje korova uz put, čistiti blato i snijeg i poslije kiše pregledati i popraviti dionice za koje su bili zaduženi. »Pri prolazu putnika dužni su ih učtivo pozdraviti i na pitanje potrebne obavijesti davati, a po potrebi i na usluzi im biti«.

MOŽDA će naši unuci vidjeti?

Neki dan ponovo sam pogledao film **Aleksandra Petrovića** *Majstor i Margarita*, koji je snimljen 1972. godine po romanu **Mihaila Bulgakova**. Iste godine je na Filmskom festivalu u Puli dobio *Veliku zlatnu arenu* Pule, kao i *zlatne arene* za režiju, za mušku ulogu i za scenografiju. Film je nagrađen posebnim priznanjima u Veneciji i Chicagu. Ja sam se zaljepio za scenografiju koju je radio **Vlastimir Gavrik**, jedan od najpoznatijih filmskih i tv scenografa. Po Wikipediji 1972. godine dijelio je grupni *Oscar* za scenografiju koji nije nikad podigao. Ove suhe podatke pričam zato što je ovaj film kod mene izazvao duboku nostalgiju, iz razloga što je dobar dio filma snimljen u Subotici i na Paliću. Subotički interijer Gradske kuće i kazališta je bila Moskva, a Palić i Ženski štrand Jalta. U jednoj sceni pojavljuje se i naš nekadašnji tramvaj u ulozi »moskovskog tramvaja«, koji s polazne stanice u Rudić ulici ulazi u krivinu u Strossmayerovu, gdje izaziva prometni udes. Dio filma odigrava se u Gradskoj kući: u vijećnici i na glavnom stubištu, zatim u nekadašnjoj

Tramvaj juri u krivini

velikoj dvorani Narodnog pozorišta – Népszínháza (u to doba to je bio službeni naziv ove ustanove). Osim nekoliko stranih, u filmu su igrali naši najpoznatiji glumci, čak i nekoliko njih iz subotičkog kazališta. Zahvaljujući određenim modernim tehnologijama uspio sam »skinuti« i jednu scenu snimljenu u kazalištu (istina, slika nije baš najkvalitetnija). Ponosno sam pokazao to svom mlađem, četrdesetogodišnjem sinu, koji je s čuđenjem rekao: »Ne sjećam se da sam bio u ovom teatru, možda jednom« i sa smješkom dodao: »Možda ću kada budem imao šezdeset godina ponovo ići«. Ja sam dodao: »Sigurnije je da će tvoje nećakinje, moje unuke, vidjeti novu zgradu kazališta«. Ni one nisu baš male, starija će ujesen krenuti u peti razred osnovne škole.

Počinje igranka

Točnije, igranka je počela prije dvanaest godina, kada je kazališna zgrada skoro potpuno srušena, usprkos prosvjedima desetaka tisuća građana. Tada nitko nije mogao vidjeti, primjere, maketu buduće zgrade i kako će se ona uklopiti u postojeći ambijent. Na čuvenom sastanku »stručnjaka raznih vrsta« u Plavoj vijećnici prikazana je jedna »strukturno-konstruktivna maketa«, naravno bez buduće fasade. Da se smire strasti, na

glavnom trgu bio je postavljen jedan veliki pano s perspektivnom slikom buduće zgrade, koji je potpisan tekstem: »Jedan od mogućih izgleda zgrade Pozorišta«. Naime, neki gradski čelnici su tvrdili: »Zato nije definirana fasada na tzv. maketi, jer će se raspisati državni natječaj za rješenje fasade«! To je bila najčistija laž! Fasada je bila definirana do posljednjeg kamena obloge; bez toga se ne bi mogla izdati dozvola za građenje. Vjerujte mi na riječ, fasada s malim korekcijama izgleda kao na prvobitnom, idejnom planu. Uostalom, i crtež na panou je rađen na osnovu projekta. Danas svaki prolaznik može i uživo vidjeti, ako to želi, kako je »obučena« betonska struktura. Zašto kažem »obučena«? U unutrašnjosti zgrade, po mom znanju, skoro ništa nije rađeno – ni vodovod, ni kanalizacija, ni električne instalacije itd. Po mojoj procjeni, zgrada je dovršena oko 40%. Veći dio još preostaje. Znači, ako bi sve teklo dosadašnjim tempom, za 14 godina bi se mogli završiti svi radovi. Kako čujem, trenutni izvođač nije zadovoljan dosadašnjim radovima. Tvrdi da ima grešaka i zato se moraju izvesti dodatni radovi. Ovakve tvrdnje su mi odavno poznate, jer to je jedna »poznata igra-ples« u krugovima građevinarstva, pogotovo kada nema glavnog izvođača. Radovi se izvode u fazama, pa se obično prethodni proziva da je griješio itd. Skoro kao u političkom životu.

Očekujući Godota

Tekst ću nastaviti u »kazališnom stilu«, pozivajući se na glavni lik iz jedne drame **Samuela Becketta**. Mada, čini mi se, trebao bih reći: »Očekujući Gazdu«, koji je ponovno započeo svoju

Unutrašnjost nekadašnjeg kazališta

propagandnu turneju *Budućnost Srbije* u istočnoj Srbiji. Jedva čekam da konačno dođe i u moj rodni grad i da nam obeća skorajnji završetak kazališne zgrade; recimo za pet-šest godina (ni Grdelička klisura nije izgrađena u predviđenom roku, ali ipak je izgrađena). No imamo mi i druge probleme – prljava voda Paličkog jezera, deponij otpada itd. Ali to sada zaboravljam. Ja se nadam da će moje unučice za koju godinu zaigrati balet i na novoj sceni kazališta, jer nada umire posljednja, a nitko nije tako siromašan da ne može obećati! E, da: ako imate mogućnosti, pogledajte film Saše Petrovića. Bar iz nostalgije.

Manjina, za svetac i petak

Biti manjina načelno je stvar osobnog izbora i taj položaj je u manjoj ili većoj mjeri promjenljiv čak i na razini svakodnevice. Pripadnikom manjine može se biti potvrdom i svjedočenjem svog nacionalnog, vjerskog ili nekog drugog identiteta, ali se isto tako može biti i manjina u manjini, recimo zbog svojih uvjerenja ili pak svjetonazora. Biti manjina, nacionalna, vjerska, rasna ili ona po seksualnom opredjeljenju – osjetili su to nedavno u Supetru na Braču na svojoj koži i dvojica Srba i troje Hrvata koji su ih branili – na ovim prostorima i do današnjih dana nerijetko je i doslovce »životno pitanje«.

U tom smislu događaji poput subotnje nogometne utakmice hrvatske i srpske manjinske reprezentacije u Tavankutu, baš kao i one prije tri godine u Vukovaru, djeluju kao kap bistre vode u zamućenoj bari, jer svojim pozitivnim političkim učincima daleko nadmašuju njezin primarni, sportski, karakter. Naravno da u tom kontekstu treba gledati i na riječi gradonačelnika **Bogdana Labana**, koji je prilikom susreta s liderima srpske i hrvatske manjinske zajednice **Miloradom Pupovcem** i **Tomislavom Žigmanovim** rekao kako je ponosan na to da Subotica čuva (različite) identitete svih svojih građana, te da upravo ta njena posebnost »predstavlja polugu zajedništva«.

Po slovu zakona, a najčešće i u njegovoj provedbi, zaista i jest tako i stoga nije teško razumjeti Pupovca kada kaže kako bi »svi gradovi u Srbiji, a pogotovo u Hrvatskoj« mogli slijediti primjer Subotice. Subotica je, naime, centar Hrvata u Srbiji i u njoj ne samo da su skoncentrirane najvažnije političke i obrazovne insti-

Drugo lice SUBOTICE

tucije nego u njoj vrlo aktivno djeluju i brojne kulturne, vjerske pa čak i sportske udruge s hrvatskim nacionalnim predznakom.

Okrenemo li, pak, drugo lice Subotice vidjet ćemo da je još preostalo pitanja za čije rješavanje nije potrebno mnogo više napora od dobre volje. Ništa više od dobre volje nije potrebno, pa da se pitanje uporabe hrvatskog jezika – koji je već četvrt stoljeća službeni u Subotici – počne primjenjivati, recimo na sajtovima subotičkih javnih poduzeća. Ništa više od dobre volje nije potrebno da se događaji koje organizira ovdašnja hrvatska zajednica uglavnom ne ignoriraju u lokalnim medijima. Ništa više od dobre volje nije potrebno pa da s govornice lokalnog parlamenta izostanu optužbe na razini usporedaba i reciprociteta ovdašnje hrvatske zajednice sa srpskom u Hrvatskoj kada god se s osnovne teme skrene u međunacionalne vode. Ništa više od dobre volje nije potrebno pa da dio lokalne javnosti ne bude konsterniran organiziranim gledanjem utakmice hrvatske reprezentacije i navijanjem za nju.

Ali, kada se istroše prigodne fraze za svečane prilike poput ove u povodu nedavne nogometne utakmice u Tavankutu, na teren istrčava »standardna postava« koja za rješavanje naprijed navedenih pitanja ili nema vremena ili pak za to nedostaje dobre volje. Prepoznat ćete ih po tome što uvijek nepogrešivo prepoznaju u kojoj će se boji dresa pojaviti, ne samo na terenu nego i u publici. A oni su ipak većina...

Z. R.

Program – Dužijanica 2019.

23. lipnja – *Priskakanje vatre na sv. Ivana Cvitnjaka* – 19 sati, Etno salaš Đurđin

Ovaj, gotovo zaboravljeni narodni običaj, deveti je put uvršten u program *Dužijance*.

Program *Priskakanja vatre na sv. Ivana Cvitnjaka* započet će paljenjem vatre, koju će *priskakati* i kroz koju će skakati članovi folklornih skupina, a potom djeca i ostali posjetitelji. Nakon

priskakanja vatre, mladi odjeveni u nošnju odigrat će nekoliko parovnih bunjevačkih igara s vijencima od ivanjskog cvijeća.

Organizator događaja je Udruga bunjevačkih Hrvata *Dužijanica*.

3. srpnja – Etno radionica pravljenja tarane – Etno salaš Đurđin – 9 sati

6. - 14. srpnja – XXXIV. Saziv Prve kolonije naive u tehnici slame – Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame, HKPD *Matija Gubec*, Tavankut – 19.30 sati

7. srpnja – *Dužijanica* u Žedniku – crkva sv. Marka Evanđelista – 10 sati

13. srpnja – *Takmičenje risara* – njiva kraj crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu – 6.30 sati

14. srpnja – *Dužijanica* u Bajmaku – crkva sv. Petra i Pavla apostola – 10 sati

– *Dužijanica* u Tavankutu – crkva Presvetog Srca Isusova – 10.30 sati

17. srpnja – Natjecanje u pucanju bičevima – Đurđin – 18 sati

18. srpnja – Otvorenje izložbe *S Božjom pomoći* – Gradski muzej Subotica – 19 sati

21. srpnja – *Revija novog ruva* – dvorište HKC *Bunjevačko kolo* Subotica – 20 sati

Obilježen praznik hrvatske zajednice – *Dan Ivana Antunovića*

Na ponos hrvatskoj zajednici

Dodijeljene pohvalnice i nagrade za 108 učenika, koji su pokazali izvrsnost u nastavi na hrvatskom jeziku * Nagrada »crvena kravata« dodijeljena je najboljoj učenici Matei Rudinski * Od sljedeće školske godine nastava na hrvatskom jeziku dobija 37 prvaša u osnovnim školama

Svečanom akademijom i dodjelom nagrada i priznanja najboljim učenicima na hrvatskom nastavnom jeziku obilježen je praznik hrvatske zajednice u Srbiji – *Dan Ivana Antunovića*, narodnog preporoditelja vezanog uz prosvjetu i obrazovanje. Svečanosti, koja je održana 13. lipnja u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, nazočio je veliki broj uzvanika, kako iz Hrvatske tako i iz Srbije.

Važnost obrazovanja

Dan rođenja **Ivana Antunovića** proglašen je za jedan od četiri praznika hrvatske zajednice u Srbiji, a biskup Antunović je čvrsto vjerovao u važnost obrazovanja.

»Svojim prisustvom pokazujete da i vi vjerujete u našu djecu koja će danas primiti nagrade, a ujedno i da vjerujete u našu budućnost koja će iznikći iz tih malih sjemena. Danas govorimo o talentima, kojih, osvrnemo li se dobro po zajednici, ima jako

puno i jako različitih«, kazala je predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** te navela primjer **Alberta Einsteina** koji je imao zanimljivu formulu uspjeha:

»On je rekao kako su za uspjeh potrebna tri čimbenika: rad, igra i tišina. Danas smo ovdje, jer u nastavi na hrvatskom jeziku u Srbiji imamo 108 učenika koji su se, vjerujemo, ovih pravila pridržavali i zato uspjeli. Ono što vam u ime zajednice, draga djeco, želim poručiti jest da je vaš uspjeh zaista uspjeh cijele zajednice i da smo ponosni na vas.«

U svom pozdravnom govoru predsjednica HNV-a je zahvalila svima onima bez kojih obrazovanje na hrvatskom jeziku ne bi bilo na ovakvoj razini, od odgojitelja, učitelja, nastavnika, profesora i ravnatelja škola, sve do učenika koji su svojim posvećenim radom omogućili osjećaj ponosa. Također je čestitala Odboru za obrazovanje pri HNV-u, na čelu s predsjednicom **Margaretom Uršal**.

Biti najbolji nije samo čast nego i obveza

Nazočnima se obratio i zamjenik državnog tajnika Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Dario Magdić**, koji je podsjetio na važnost zalaganja i djelovanja Ivana Antunovića.

»Danas Hrvatsko nacionalno vijeće nastavlja rad koji je Antunović započeo, te u suradnji sa školama i institucijama Srbije i Hrvatske intenzivno radi na jačanju obrazovne komponente Hrvata u Srbiji. Želja nam je svima da se otvori Hrvatski školski centar, te da to postane mjesto izvrsnosti na ovim prostorima«, rekao je Magdić.

On je ovom prigodom podsjetio na olakšice za studente iz Vojvodine, prvenstveno na sveučilištima u Zagrebu, kao i na Hrvatskom

Jasna Vojnić, Anamarija Kuntić, Ivan Huska, Matea Rudinski i Momir Karina

Gosti na akademiji

Svečanoj akademiji su među ostalima nazočili generalni konzul Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša**, opunomoćeni ministar Veleposlanstva Republike Hrvatske u Republici Srbiji **Stjepan Glas**, izaslanik gradonačelnika Grada Zagreba **Slavko Kojić**, hrvatski političar **Dražen Budiša**, ravnateljica učeničkog doma *Marije Jambrišak* iz Zagreba **Ljubica Banović** sa suradnicama, državni tajnik u Ministarstvu za državnu upravu i lokalnu samoupravu **Ivan Bošnjak**, zastupnik u Narodnoj skupštini Republike Srbije **Tomislav Žigmanov**, ravnatelj Pedagoškog zavoda Vojvodine **János Puskás**, članica Gradskog vijeća Grada Subotice zadužena za obrazovanje **Nataša Aleksić**, članica Gradskog vijeća Grada Subotice zadužena za kulturu **Miroslava Babić**, savjetnik Kancelarije za ljudska i manjinska prava **Vlado Radulović** i tajnik Nacionalnog vijeća mađarske nacionalne manjine **Emil Lulić**.

katoličkom sveučilištu u Zagrebu, te najavio kako postoji velika vjerojatnost da će se već od ove godine otvoriti mogućnost studiranja i na Veleučilištu *Lavoslav Ružička* u Vukovaru.

U ime Ministarstva obrazovanja i znanosti Republike Hrvatske svečanosti je prisustvovao **Momir Karina**, koji se skupu obratio u ime ministrice **Blaženke Divljak**, rekavši kako je među najboljima uvijek lijepo, te je poručio djeci:

»Morate zapamtiti da biti najbolji nije samo čast, nego i obveza. I u Bibliji je rečeno: 'Onome kome je više dano, od njega se više i očekuje'. Cijelom obrazovnom sustavu je najveći izazov raditi s najboljima, koji imaju najviše talenta, koji su zahtjevni-

ji. Naša budućnost ste vi. Imajte svoje uzore, budite na ponos svojim obiteljima, školi, zajednici, a svakako i hrvatskom narodu».

Crvena kravata

Temeljem obrazaca koji su pristigli iz pet osnovnih škola i dvije srednje škole, petočlana komisija sastavljena od nastavnika iz četiri škole i tajnice Vijeća je načinila popis pohvaljenih i nagrađenih učenika sukladno Pravilniku HNV-a o pohvaljivanju i nagrađivanju. Sve njih Hrvatsko nacionalno vijeće pohvalilo je za postignute rezultate i uspjehe tijekom školske 2018./19. godine s porukom: »Na ponos si svojoj zajednici!« Učenici su osim pohvalnica dobili i knjige, sovice, a oni najbolji i slušalice.

Nataša Aleksić uručuje pohvalnice najboljim učenicima

Pohvala mentorima

Hrvatsko nacionalno vijeće ovom prigodom je pohvalilo i nagradilo i profesore, odnosno mentore koji su se ovogodišnjim radom s učenicima, kako u nastavnim tako i u izvan nastavnim aktivnostima posebno istaknuli. Ove godine nagradu su dobili profesorica hrvatskog jezika i književnosti u OŠ *Matko Vuković* i profesorica filozofije i logike u Gimnaziji *Svetožar Marković* u Subotici **Mirjana Crnković**, te profesor biologije u OŠ *Matko Vuković* **Zlatko Neorčić**.

Tijekom programa nastupio je Dječji tamburaški orkestar Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama*, pod ravnanjem prof. **Mire Temunović**, mališani iz vrtića na hrvatskom jeziku *Petar*

Pan iz Tavankuta i djeca vrtića *Marija Petković – Sunčica*, te je prigodne stihove recitirala **Mirjana Milodanović**, učenica 3. razreda Gimnazije *Svetožar Marković* u Subotici.

Na kraju akademije ravnatelj *Školske knjige* iz Zagreba **Ante Žužul** uručio je predsjednici HNV-a Jasni Vojnić knjigu *120 tisuća riječi hrvatskog jezika*, pod recenzijom akademika **Radoslava Katičića**, koju je objavila ova nakladnička kuća, da ju, kako je rekao, čuva u zagrljaju i potiče sve one koji će čuvati i obogaćivati hrvatski jezični standard.

Od rujna u prvi razred osnovne škole, po sadašnjim podacima, u školske klupe sjest će 37 prvaša, a upis za srednju školu je u tijeku.

Ž. V.

Ovom prigodom je proglašena i učenica generacije cjelovite nastave na hrvatskom jeziku, a nagrada *crvena kravata* pripala je **Matei Rudinski**, učenici 8. razreda OŠ *Matko Vuković* iz Subotice, gdje je također učenica generacije. Za ovu nagradu plasirali su se s izuzetnim uspjehom i **Anamarija Kuntić** iz OŠ *Matko Vuković* i **Ivan Huska** iz OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica. Svi troje su tijekom osnovnoškolskog obrazovanja postigli izuzetne uspjehe na najvišim nivoima natjecanja, te tako pronijeli glas o svojim školama, ali i o nastavi na hrvatskom jeziku.

Nagrada *crvena kravata* je ove godine dodijeljena treći puta, na simboličkome planu predstavlja priznanje za postignute uspjehe, a sama po sebi prepoznatljivo je obilježje identiteta matične domovine i hrvatskog naroda.

Monoštor: Inicijativa HNV-a za uvođenje hrvatskog nastavnog jezika u predškolsku grupu

Bez potpore gradskih vlasti i roditelja

*Od 45 roditelja njih 43 izjasnilo se da želi da im dijete pripremnu predškolsku nastavu pohađa na srpskom jeziku, dok dvoje roditelja nije vratilo anketni listić * Ono što je mene najviše iznenadilo jest broj dužnosnika gradske vlasti kojih je na tom sastanku bilo više, a da nisu kazali ni jednu jedinu riječ. Niti su dali potporu ovoj našoj inicijativi, niti su rekli – mi ovo ne podržavamo, kaže **Margareta Uršal** * Većina se ipak priklanja onome 'najbolje je ne isticati se, biti dio većine', a sve to promatrano u kontekstu hrvatsko-srpskih odnosa, kaže **Željko Šeremešić***

U Osnovnoj školi 22. oktobar u Monoštoru prije dvije školske godine upisan je odjel prvašića na hrvatskom jeziku, roditelji su bili zainteresirani i za odjel tambure na hrvatskom nastavnom jeziku, veliki broj djece aktivno sudjeluje u radu hrvatske udruge, pa se činilo da će potporu roditelja dobiti i inicijativa da se u predškolskoj pripremljnoj grupi u vrtiću u Somboru također uvede hrvatski nastavni jezik. Ali usprkos naporima Hrvatskog nacionalnog vijeća i načelnoj potpori lokalne vlasti, roditelji nisu prihvatili ovu inicijativu i nitko od roditelja u anketnom listiću nije zaokružio hrvatski jezik kao jezik na kome želi da njegovo dijete prati pripremljnu predškolski program.

Rezultati ankete

Priču o uvođenju hrvatskog jezika u pripremljnu grupu vrtića u Monoštoru pokrenuo je HNV i to je bila jedna od tema o kojoj se razgovaralo prilikom razgovora u sjedištu somborske lokalne

vlasti s gradonačelnicom **Dušankom Golubović**. Djelovalo se brzo, pa je i uslijedio konkretan sastanak na kome su nazočili i dužnosnici lokalne vlasti zaduženi za područje obrazovanja, kao

i ravnateljica PU **Vera Gucunja Aleksandra Perović**. Dogovoreno je tada da se u Monoštoru organizira sastanak s roditeljima i da im se predoče sve mogućnosti i prednosti uvođenja hrvatskog nastavnog jezika u pripremljnoj predškolskoj grupi u vrtiću.

»Roditeljskom sastanku u vrtiću *Sunčica* u Monoštoru nazočilo je 33 roditelja obje odgojne grupe, od ukupno 45 djece koliko ima u te dvije predškolske grupe u vrtiću. To su djeca koja će biti upisana ove jeseni, odnosno 2019./20. školske godine. Na tom sastanku s roditeljima predočena je inicijativa Hrvatskog nacionalnog vijeća o mogućnosti pohađanja pripremljnog predškolskog programa u ovom vrtiću. Roditeljima su podijeljeni anketni listići s pitanjem na kom jeziku žele da im djeca pohađaju nastavu pripremljnog školskog programa, na srpskom ili hrvatskom jeziku. Od ukupnog broja roditelja 43 njih se izjasnilo da želi da im djeca nastavu pohađaju na srpskom jeziku, a dvoje roditelja nije vratilo anketne listiće. U ovom trenutku dakle nisu, prema članku br. 5., stavak 2. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju ispunjeni uvjeti da se ovakva inicijativa i provede«, kaže ravnateljica PU **Vera Gucunja Sombor Aleksandra Perović**. Prema njenim riječima obavijest o rezultatima ankete proslijeđena je Hrvatskom nacionalnom vijeću.

Potpore, samo deklarativna

Ideja o uvođenju hrvatskog u pripremljnu predškolski program lokalnim vlastima u Somboru predočena je prilikom razgovora dužnosnika HNV-a s gradonačelnicom Sombora **Dušankom Golubović**. Dobila je ta ideja načelnu potporu gradonačelnice, uslijedio je zatim razgovor s gradskim dužnosnicima zaduženim za obrazovanje i ravnateljicom predškolske ustanove i na koncu razgovor s roditeljima u Monoštoru. S obzirom na poduzete korake i višemjesečne napore i pripreme, kao i na to da u Monoštoru već postoji nastava na hrvatskom jeziku u osnovnoj školi, rezultat ankete za **Margaretu Uršal**, predsjednicu Odbora za obrazovanje HNV-a, donekle jest iznenađenje.

»HNV se potrudio da roditeljima predstavi kako bi izgledao program po kome bi radili mališani u pripremljnoj grupi na hrvat-

Tjedan u Somboru

Ja (i dalje) čekam predsjednika

Tko čeka, taj i dočeka. Tako i ja (godinama) prizivala i čekala **Vučića** (predsjednika Srbije) i dočekala, jer kako je najavljeno, omiljeni predsjednik u Somboru bi trebao doći u nedjelju. E sada kako se u goste ne ide praznih ruku, a naročito ako ste predsjednik,

ja se iskreno nadam nekom daru i za nas Somborce. Skromni, kakvi već jesmo, zadovoljili bismo se jednom osrednjom tvornicom. Recimo, neki ozbiljni strani investitor koji bi izgradio tvornicu za (recimo) nekoliko stotina radnika. Nismo mi megalomani, pa da tražimo nekog »super« investitora koji bi kruhom hranio tisuću Somboraca. Za početak dovoljno je zbrinuti i nekoliko stotina, silom prilika, besposlenih. Onih koji još nisu radi posla krenuli put Subotice ili što je češće, put granice.

Kako stvari stoje, čini se da će nam predsjednik u Somboru doći iz pravca Odžaka. Ne mogu tvrditi, ali ako je suditi po užurbanom asfaltiranju prilaza Somboru iz tog pravca bit će tako. Dio ceste potpuno je početkom tjedna bio zatvoren, a da o tome vozači nisu dobili nikakvu obavijest. Jednostavno stignu pred rampu, pa dalje što im Bog da ili kako se snađu. Za Somborce manja muka, ali za one druge već problem. Kada već (obnovljenom cestom) uđe u Sombor, na koju će stranu predsjednik krenuti ne mogu ni nagađati. Da li put industrijske zone koja se u Somboru, vjerovali ili ne, tek sada gradi i uređuje? Hoće li krenuti nezavršenom obilaznicom? Hoće li poželjeti da vidi kako se iz Sombora probija do graničnih prijelaza? Mogućnosti je mnogo, pa od volje mu.

I dragi moji i drage moje, taman kada sam ja sve ovo napisala, čujem: ništa od predsjednikovog posjeta. Barem ne ovaj vikend. Kažu (moji izvori), nije da neće doći već se posjet samo pomiče za tjedan dana. Tko zna, možda nam se u tih tjedan dana »pakira« kakav hvale vrijedan investitor, pa ako je zbog toga i vrijedi čekati.

Samo, sve me nešto strah da nismo mi te sreće i da će se posjet završiti kao i prošli – s nekoliko političkih parola i obećanja.

Z. V.

skom jeziku. Koristile bi se suvremene metode, suvremeni materijali za obrazovanje, dodatno bi se opremio vrtić, i to ne bi zahtijevalo dodatno upošljavanje već bi se angažirala odgojiteljica koja tamo već radi, a koja bi prošla obuku po *Montessori* programu. Ono što je mene najviše iznenadilo jest broj dužnosnika gradske vlasti kojih je na tom sastanku bilo više, a da nisu kazali ni jednu, jedinu riječ. Niti su dali potporu ovoj našoj inicijativi, niti su rekli – mi ovo ne podržavamo. Bilo bi mi lakše nego ovako što su nazočili roditeljskom sastanku bez da su išta rekli. Da su se barem obratili roditeljima, pozdravili ih. Ovako izgleda kao da su oni tamo bili neki mehanizam kontrole. Ali ukoliko rezultat ove ankete zaista oslikava odsustvo potrebe i želje roditelja da se u Monoštoru otvori predškolska odgojna grupa na hrvatskom jeziku mi tu volju roditelja poštujemo«, kaže Uršal.

Prema njenim riječima, među roditeljima su bili i oni čija starija djeca već pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku, roditelji koji nisu opredijeljeni, jer su u nacionalno mješovitim brakovima ali i roditelji koji su jasno znali kako žele da im dijete pohađa pripremni predškolski program na srpskom jeziku.

»Kod upisa uvijek su problem oni roditelji koji su neopredijeljeni i nesigurni što je ono što je najbolje za njihovo dijete. Ako mi u obiteljima negujemo stav da smo Hrvati, tada želimo da nam dijete pohađa vrtić ili školu na hrvatskom jeziku, ali isto tako da uči i srpski. Tako razvijamo interkulturalne odnose u zajednici i djecu od malih nogu upoznajemo s različitim kulturama i običajima a to samo može biti prednost, nikako nedostatak«, kazala je Uršal.

Za predsjednika KUD-a Hrvata **Bodrog Željka Šeremešića** stav roditelja koji nisu prihvatili inicijativu HNV-a nije iznenađenje.

»Djece je sve manje, a kada nas je malo onda smo nesigurni. Načelno, sustav nema ništa protiv, dozvoljava, no sustav nema aktivnu afirmativnu ulogu promotera, da propagira mogućnosti. Kada se sve stavi u kontekst hrvatsko-srpskih odnosa, tekstova koji se objavljuju u medijima, evo neke sasvim druge slike naše stvarnosti. U startu to za roditelje ukoliko upišu dijete na nastavu na hrvatskom jeziku predstavlja problem. Najprije onaj mentalni, kroz razmišljanje dijete mi je 'posebno'. Većina se ipak priklanja onome 'najbolje je ne isticati se, biti dio većine', a sve to promatrano u kontekstu hrvatsko-srpskih odnosa«, kaže Šeremešić.

Z. Vasiljević

Proslava blagdana svetog Antuna u Nikincima

Blagdan koji objedinjuje

»Ohrabrujuće je što u ovim župama ima veliki broj mladih. Čim vidimo puno djece na ovakvim skupovima, to je znak da će naša Srijemska biskupija imati budućnost«, kaže župnik Ivica Živković

Unatoč burnim vremenima nakon teškog razdoblja devedesetih godina, župljani župa Nikinci, Platičevo i Hrtkovci uspjeli su sačuvati svoj identitet, kulturu i običaje. O tome svjedoči i proslava blagdana svetog Antuna, kada se svake godine okupi veliki broj vjernika iz susjednih župa, ali i onih nešto udaljenijih diljem Srbije i Hrvatske. Tako je bilo i ove godine. Nikinčani, poznati kao dobri domaćini, u svečanom ozračju proslavili su blagdan svog nebeskog zaštitinika svetog Antuna Padovanskog, najprije u crkvi koja je podignuta u čast ovog velikog sveca, a zatim u svojim kućanstvima, onako kako i dolikuje, u krugu rodbine i prijatelja. Sveta misa na hrvatskom i mađarskom jeziku služena je u dvorištu župe, jer je crkva bila premala da primi veliki broj vjernika koji štuju svetog Antuna.

Proglašenje svetišta - želja svih župljana

Katoličko stanovništvo u Nikincima bilo je u većini sve do devedesetih godina, kada je prisiljen iseliti se veći broj Hrvata i Mađara. Tada se u potpunosti mijenja etnička struktura sela i danas u njemu živi tek mali broj Hrvata. Nikinci su i jedina župa u Srijemskoj biskupiji čija crkva nosi ime svetog Antuna. Stoljećima su na taj dan u Nikince u velikom broju dolazili hodočasnici autobusima, pješice uz procesiju s križem iz okolnih sela. Posljednjih godina proslava ovog blagdana ponovno dobija na značaju, što se moglo vidjeti i ove godine, sudeći po velikom broju okupljenih vjernika.

»Blagdan svetog Antuna nas objedinjuje. Na taj dan, osim Nikinčana, dolaze župljani iz Platičeva, Hrtkovaca, Rume, Beograda, Zemuna i mjesta u Hrvatskoj, koji su čuli za ovo naše svetište. Sveti Antun je svetac koji plijeni. Jedina crkva u našoj Srijemskoj biskupiji koja je posvećena svetom Antunu je ova naša u Nikincima. Na

sastancima crkvenog odbora bilo je više puta predlagano da se pokrene procedura na razini Dekanata i na razini Biskupije kako bi naša župa bila proglašena za svetište. Za sada je to samo naša želja, ali se nadamo da će se to u bliskoj budućnosti i dogoditi«, kaže župnik vlč. **Ivica Živković**.

Mladi daju nadu

Tijekom posljednjeg rata veliki broj Nikinčana se iselio iz sela, a i sama crkva je bila izložena napadima i oštećena je čak četiri puta. Unatoč svemu, župljani Nikinaca, oni koji su ostali tu živjeti i oni koji su otišli iz svog sela, okupljaju se u najvećem broju upravo na proslavi crkvenog goda.

»Ovaj dan je za Nikinčane iznimno važan. Posljednjih godina broj vjernika je sve veći. Mislim da bi bilo lijepo da odredimo i jedan dan u godini da se svi zajedno okupimo i u onim mjestima gdje žive Nikinčani u Hrvatskoj, kako bi se rodbinske i prijateljske veze bolje održavale. Ohrabrujuće je što u ovim župama ima veliki broj mladih. Čim vidimo puno djece na ovakvim skupovima, to je znak da će naša Srijemska biskupija imati budućnost.«

Blagdan od velikog značaja

Zdenko Čop se 1998. godine sa svojom obitelji odselio iz Nikinaca u Vukovar. Svake godine na blagdan svetog Antuna dođe u svoje rodno selo kako bi zajedno sa svojom rodbinom i prijateljima proslavio ovaj blagdan.

Tjedan u Srijemu

Osnaživanje žena na selu

»Nekoliko puta godišnje dođemo ovdje, a na blagdan sv. Antuna obavezno, kod familije i prijatelja koji su ostali živjeti ovdje. Ovo okupljanje nam znači puno. Od kada znam za sebe slavili smo ovaj blagdan, kako moja obitelj tako i cijelo selo. Sada je manje Hrvata u selu, ali kako vidim i danas se ljudi masovno okupljaju. Nije kao nekada, ali nije ni kao što je bilo 90-ih godina. Čini mi se da je sada bolje i drago mi je što se ljudi okupljaju u velikom broju i druže. Redovito dolazim u Nikince, jer tu su mi prijatelji s kojima sam odrastao i s kojima održavam veze. Kako smo bili dobri nekada, tako je ostalo i danas«, kaže on.

Željko Katafaj, unatoč teškim vremenima, ostao je živjeti u Nikincima.

»Ovo je za nas veliki praznik i veselje. Nekada je bilo mnogo ljepše, bilo je više ljudi prije rata i više nas je bilo na proslavi crkvenog goda. Ohrabrujuće je što posljednjih godina broj vjernika nije zanemariv. Ovdje žive

pripadnici različitih vjera i nacija, a mi što smo ostali želimo sačuvati naše običaje. Ima puno mladih, što je najbitnije i što daje nadu za budućnost«, kaže Katafaj.

Dobri domaćini

A kako već običaji nalažu trebalo je goste domaćinski i ugostiti. Za to su bila zadužena dva župljanina: **Zlatko Begović** i **Mirko Paulić**, koji su se potrudili da nakon misnog slavlja počaste sve goste.

»Meni ovaj dan od malih nogu znači mnogo. Sjećamo se i ljepših vremena, jer nas je danas nažalost mnogo manje. Međutim, još uvijek nas ima koji na ovaj dan sve napuštamo i dođemo u ovo naše svetište da se okupimo i proslavimo blagdan. Nikinci su nekada imali oko 3.500 stanovnika. Navečer su se na ovaj dan održavale igranke na koje su u velikom broju dolazili i župljani iz susjednih sela. Sada je sve drugačije jer nas nema. Ohrabrujuće je što je na proslavu ove godine došlo puno mladih, što daje nadu za Nikince«, kaže Begović.

Paulić kaže kako ovaj blagdan ima veliki značaj za sve Nikinčane:

»Prije je bilo posjećenije, mada se u posljednje vrijeme to vraća na staro stanje, što mi je jako drago. Volim tradiciju i poštujem je i svi u selu poštuju sv. Antuna, kako mi pripadnici hrvatske zajednice tako i pravoslavni vjernici i bivši Nikinčani koji su se odselili ratnih 90-ih godina. Mislim da će i u budućnosti biti ovako, ako ne i još posjećenije. Moja želja je, a vjerujem i drugih župljana, da u Nikincima jednoga dana bude svetište i da se na ovaj blagdan okupljamo u još većem broju.«

Napustila sam Nikince u želji da zaista tako i bude, jer to ova, iako mala, župna zajednica zaslužuje. Do sada su dokazali da su istrajni u svemu što su radili na polju očuvanju svoje vjere i običaja. Ono što daje nadu jest veliki broj mladih i djece, koji su aktivni u radu pastorala ali i u svim drugim aktivnostima, kako ove tako i susjednih srijemskih župa.

S. D.

Sedma po redu tribina pod nazivom *Žene žive i na selu*, čiji je cilj osnaživanje žena u ruralnim sredinama, održana je 15. lipnja u Centru za osnaživanje u Srijemskoj Mitrovici. Ova kampanja se provodi pod pokroviteljstvom predsjednice Narodne skupštine Republike Srbije, Ministarstva za rad, boračka i socijalna pitanja, Ministarstva bez portfelja, zaduženog za demografiju i populacijsku politiku, Kancelarije za ljudska i manjinska prava, Centra za lokalnu demokratiju i Pošte Srbije. Pokrenuta je simbolično 8. ožujka 2019. godine statusnom konferencijom koja je održana u Domu Narodne skupštine Republike Srbije. Na tribini u Srijemskoj Mitrovici je, među ostalima, govorila i direktorica Kancelarije za ljudska i manjinska prava **Suzana Paunović**, koja se u svom obraćanju dotakla i teme zaštite starijih osoba. Kako je istaknula, odgovarajuće kažnjavanje nasilnika predstavlja imperativ društvene odgovornosti svake države. Kako bi se unaprijedio položaj starijih osoba, ali i ostalih osjetljivih grupa neophodno je, kako je rekla, da se princip poštivanja različitosti, tolerancije i nenasilja dodatno približi svim građanima. Nažalost, nasilje je sve prisutnije u društvu. Prema dostupnim podacima, u obiteljskom nasilju u 2018. godini su ubijene 33 žene, od kojih su njih devet bile starije. Poražavajuća je činjenica da su ubojice u većini slučajeva bili bliski srodnici, a da žrtve službama sistema nisu prijavljivale nasilje. Opterećenost poslovima u kućanstvu, nejednak imovinski položaj u odnosu na muškarce, ali i nedovoljna briga o zdravlju, neki su od problema žena na selu. Upravo u okviru ove nacionalne kampanje želi se promijeniti takva slika i u direktnom razgovoru sa ženama u ruralnim sredinama pružiti im priliku da otvoreno govore o svojim problemima. Ekonomsko osnaživanje žena na selu kroz poticanje na poduzetništvo, osnaživanje u borbi protiv nasilja u obitelji, ali i motiviranje žena da odlaze na preventivne zdravstvene preglede glavni su ciljevi ove kampanje. O položaju žena na selu svjedočile su i žene iz nekoliko mjesta u Srijemu, među kojima su bile i one koje su angažirane na seoskim domaćinstvima. Tribina je okarakterizirana kao dobar način osnaživanja žena na selu, koje se često s razlogom osjećaju zaboravljene.

S. D.

Manifestacija kao turistički proizvod

Razvoj turizma kao privredne djelatnosti uvjetovao je značajnu primjenu marketinga kao instrumenta prezentacije turističke ponude. Marketing u turizmu se može definirati kao sustavno i koordinirano prilagođavanje poslovne politike turističkih poduzeća i turističke politike države na lokalnom, regionalnom i međunarodnom nivou da bi se postiglo optimalno zadovoljenje potreba određenih grupa potrošača i tako ostvario odgovarajući profit.

Turističke manifestacije mogu biti i turistički proizvod, a mogu se predstaviti primjenjujući instrumente marketing miksa (proizvod, cijena, promocija i kanali prodaje). One su složeni turistički proizvod i zavise od sadržaja manifestacije. Pored osnovnog programa kao stožera, izdvajaju se i nalazimo niz raznovrsnih pratećih aktivnosti i programa, često ne direktno vezanih s osnovnim programom.

Manifestacija predstavlja proizvod određenog organizatora i dio turističkog proizvoda nastalog interesiranjem i potrebom mjesta, regije i države organizatora, kao i sudionika i posjetitelja. Bitno je naglasiti da se prilikom održavanja manifestacije ona ne prodaje samo kao ekonomski turistički proizvod, već i korist od proizvoda, a to je zabava. U kreiranju imidža manifestacije, korist od zabave je doživljaj; zabava, sreća, uzbuđenje, relaksacija, društvena interakcija, obrazovanje i stjecanje novih saznanja, prestiž, zadovoljavanje ega.

Elementi koji čine manifestaciju turističkim proizvodom

Postoje osnovni elementi koje treba izdvojiti kako bi manifestacija bila što uspješniji turistički proizvod. To su: atraktivnost i specifičnost (prepoznatljivost), sadržaj, rang, tradicionalnost, kvaliteta organiziranja, broj posjetitelja, lokacija organiziranja i njena povezanost s prirodnim i antropogenim turističkim vrijednostima destinacije, vrijeme i trajanje manifestacije. Što je program manifestacije sadržajniji, zasnovan na specifičnostima, dobro planiran, s kvalitetnim sudionicima, organiziran na atraktivnoj lokaciji i u vrijeme najpogodnije za veći posjet, vrijednost manifestacije kao turističkog proizvoda će biti veća. Zadovoljstvo posjetitelja manifestacijom – gdje se zadovoljstvo ogleda kao stupanj do kojeg je manifestacija ispunila njihova očekivanja vezana za potrebe koje su željeli zadovoljiti posjetom – odnosno pozitivan doživljaj su također i iskustvo koje utječe na ponovni dolazak. Kada se prirodno-geografski elementi slabo ili nikako ne mogu uključiti u turistički proizvod (zbog nepostojanja, nedovoljne atraktivnosti ili zapuštenosti), kao primarni element turističkog proizvoda postaje antropogeni faktor, odnosno izgrađeni kapaciteti za manifestacijski turizam (kongresni centri, sportska i kulturno-historijska zdanja, rekreativni kapaciteti, sajamske i izložbene hale itd.). Lokacije s antropogenim atraktivnostima interesantne su i pogodne za sajmove i izložbe, posebne (jedin-

stvene) karnevale i festivale, važne sportske događaje, značajne kulturne i religiozne događaje, historijske proslave, komercijalne i političke skupove i slične događaje odnosno manifestacije.

Prodaja manifestacije

U instrumentu marketinga politika prodaje je značajan element. Najzastupljeniji oblik je promotivni miks i obuhvaća propagandu, veze s javnošću, unaprjeđenje prodaje i osobnu prodaju. Prodaja manifestacije kao elementa turističkog proizvoda najvažnija je marketinška funkcija organizatora manifestacije, a treba da je usmjerena ka sudionicima i posjetiteljima. Atraktivnost, sadržaj i motiv organiziranja određuje i što se prodaje od manifestacije, a to prije svega zavisi od mogućnosti i načina plasmana kao i ranga manifestacije, načina, kanala i organizacije prodaje. Za što uspješniju prodaju organizator manifestacije treba usuglašavati i koordinirati instrumente marketing miksa, imajući uvijek u vidu već odabranu ili potencijalnu ciljnu grupu kojoj je prodaja namijenjena! Istraživanje tržišta je neophodno kako bi se dobila prava i ispravna prodajna politika, prije svega odgovori na pitanja poput »što se prodaje, kada, kome, kako, tko ga prodaje, tko treba izvršiti analizu svih djelatnosti, kakva je kupovna i prodajna politika«. Također je potrebno sagledati i odgovarajuće tehničke faktore (infrastrukturu, objekte, potrebnu opremu i sl.), financijske mogućnosti i definirati promotivne aktivnosti u kojima posebno mjesto zauzimaju odnosi s javnošću (press konferencije, osobni kontakti, promotivni nastupi u medijima i sl.), a za ovaj zadatak treba zadužiti odgovarajuće i prije svega kompetentne osobe – ne zaboravimo, one su »zrcalo« planirane manifestacije! Manifestacije trebaju biti kvalitetna komponenta turističkog proizvoda, a mediji trebaju imati značajnu ulogu za jačanje utjecaja manifestacije kao brenda destinacije. One manifestacije koje već imaju značajno mjesto u brendu destinacije uspješne su i zbog toga što im je posvećena stalna pažnja domicilnih turopredatora, turističkih organizacija i agencija, u suglasnosti su s imidžom destinacije i imaju punu podršku lokalne zajednice, od-

nosno medija masovne komunikacije. Jak i prepoznatljiv brend neke manifestacije može predstavljati i turistički proizvod destinacije, štoviše i premašiti i sam značaj i atraktivnost čak i samog turističkog mjesta (npr. auto utrke F1 u Monzi u Italiji ili u banji Spa u Belgiji, skijaška natjecanja u Garmischpartenkirchenu u Njemačkoj).

Faktori koji utječu na brend

Postoje pozitivni i negativni faktori koji utječu na uspjeh manifestacije kao dijela turističkog proizvoda destinacije, a time i na njen brend.

Pozitivni faktori koji pospješuju uspješnost brenda destinacije su:

- stabilnost zajednice,
- dobra suradnja između organizatora manifestacije i mjesta održavanja,
- odnos s odlikama regije i historijskim naslijeđem,
- pozitivna medijska pokrivenost manifestacije,
- interesni elementi za manifestaciju,
- novčane nagrade, popunjenost kapaciteta, unikatnost i
- ekskluzivno pozicioniranje koje definira identitet.

Faktori s negativnim utjecajem na brend destinacije su:

- mala podrška manifestaciji od strane lokalne zajednice,
- konfuzni odnosi između manifestacije i destinacije,
- neodgovarajući tržišni ciljevi,
- negativan publicitet,
- neodgovarajući financijski interesi i
- neodgovarajuće teme manifestacije, nesuglasnost s postojećim brendom.

Prodaja manifestacije kao turističkog proizvoda može se vršiti u mjestu održavanja, a i u mjestima i regijama iz kojih se očekuje najveći broj posjetitelja. U mjestima iz kojih se očekuje najveći broj dolazaka posjetitelja najčešći i vrlo efikasan vid prodaje i prezentacije je putem organiziranja turističko-propagandnih promotivnih manifestacija.

Atila Dundžerski, dipl. turizmolog

Lektira za subotičku Knjižnicu

SUBOTICA – U okviru redovite stručne ekskurzije djelatnici Osnovne škole *Domovinske zahvalnosti* iz Knina su od 15. do 18. lipnja 2019. godine boravili u Vojvodini. Pored Novog Sada posjetili su i Suboticu gdje su kao gosti Gradske knjižnice Subotica obišli grad, Sinagogu i Gradsku kuću. Tom prigodom darovali su hrvatskom odjelu subotičke knjižnice vrijednu donaciju lektira koja će za narednu školsku godinu biti značajni doprinos obražovanju na hrvatskom jeziku.

B. I.

U Nišu počeo festival *Filipovi dani*

NIŠ – Petodnevni festival ozbiljne glazbe *Filipovi dani*, nastao 2011. godine iz koncerta maturanata Glazbene škole iz Niša, posvećenog prerano preminulom prijatelju, flautistu **Filipu Čavari**, otvoren je u subotu, 15. lipnja, u sali Fakulteta umjetnosti. Festival je započeo koncertom violinistkinje **Jelene Dragnić** i hornista **Nikole Ćirića**, pod ravnanjem šefa dirigenta Beogradske filharmonije **Gabriela Felca**. U drugoj večeri festivala, Večeri komorne glazbe, nastupili su **Vanja Milaković** na harmonici, **Tijana Milaković** na violini i **Nikola Ćirić** na horni. U ponedjeljak su nastupili **Jelena Jakovljević** na flauti i **Stevan Spalević** na klaviru. Četvrtog dana, 18. lipnja, održana je tradicionalna Večer prijatelja festivala i talenata Glazbene škole Niš. Ovaj koncert Simfonijskog orkestra podsjeća na maturski Filipovih kolega iz odjeljenja, održan 2011. godine. Na zatvaranju, 19. lipnja, koncert su održali sopranistica **Sara Ristić** i **Vladimir Jelenković** na klaviru. Mladi glazbenici su deveti put zaredom svirali u znak sjećanja na maturanta Glazbene škole u Nišu Filipa Čavaru. Ovaj perspektivni glazbenik preminuo je nekoliko dana prije mature. Njegova obitelj, prijatelji, kolege, ali i članovi Hrvatske udruge *Široko* iz Niša, koja podupire *Filipove dane*, okupili su se u sali i prije početka koncerta Simfonijskog orkestra, po tradiciji, na pozornicu postavili Filipovu fotografiju i flautu.

Ivan Andrašić

Priskakanje Ivanjske vatre u Tavankutu

TAVANKUT – U povodu blagdana sv. Ivana Cvitnjaka, sutra (subota, 22. lipnja), u 20 sati, u Tavankutu će biti organizirano Priskakanje vatre. Običaj će biti upriličen ispred Etno salaša *Balažević*, a organizator događaja je HKPD *Matija Gubec*.

I. D.

Dani splitske kulture u Beogradu

BEOGRAD – Hrvatski kulturni centar *Beograd* priređuje Dane splitske kulture u Beogradu koji će biti održani od četvrtka do subote, 27. i 29. lipnja, u Ustanovi kulture *Stari grad*. Otvorenje manifestacije je u četvrtak u 20 sati, kada je na programu i izložba fotografija **Fede Klarića Splićanke**. U petak u isto vrijeme počinje večer posvećena pjesniku **Momčilu Popadiću** *Svoju zvizdu slidim*, a u subotu, također u 20 sati je promocija knjige **Jurice Gašpara**, o hrvatskim svjetionicima.

Zavjetno zavičajni dan

VAJSKA – Župa sv. Jurja i HKU *Antun Sorgg* iz Vajske i ove godine, 2. srpnja, organiziraju Zavjetno-zavičajni dan. U 17 sati slavit će se sveta misa s procesijom, a misno slavlje predvodit će vlč. **To-mislav Benaković**, župnik župe sv. Leopolda Bogdana Mandića iz Osijeka. U 18.30 sati slijedi kulturni program u kom sudjeluju: dječja dramska skupina *Antun Sorgg* Vajska, HKC *Bunjevačko kolo* iz Subotice, muška i ženska pjevačka skupina iz Gudinaca (Hrvatska) i drugi gosti.

Od 8. do 13. srpnja u Tavankutu

Prijave za Seminar bunjevačkog stvaralaštva

HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta organizira VIII. seminar bunjevačkog stvaralaštva koji se biti održan od 8. do 13. srpnja 2019. godine u Tavankutu. Seminar obuhvaća sljedeće teme: ples, tamburaške tradicijske melodije, tradicijske instrumente, tradicijske vještine – izradu predmeta od slame. Ovogodišnja tema seminara bit će običaj bunjevačkih Hrvata *Veliko prelo*.

PREDAVAČI I PROGRAM

Predavači su: **Ivica Dulić**, voditelj folklornog odjela HKPD-a *Matija Gubec* (Izvorni oblici bunjevačkih plesova s osvrtnom na tradicijsko i scensko oblačenje – ples); **Kata Suknović**, dipl. ing. tekstila (Vrste tekstila stare bunjevačke nošnje te primjena novih materijala u izradi novih nošnji prema starim predlošcima – teorijsko predavanje o bunjevačkoj nošnji); **Tamara Štricki Seg**, master teoretičarka umjetnosti – etno muzikologinja (Bunjevačko pjevanje); **Ljubica Vuković Dulić**, prof. povijesti i povijesti umjetnosti (Crtice iz prošlosti); **Ladislav Suknović**, dipl. pravnik (Povijest HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta); **Vojislav Temunović**, profesor glazbene kulture i tambure (Glazbena pratnja bunjevačkih pjesama i plesova); **Augustin Žigmanov** (Tradicijska glazbala: gajde i frula); **Jo-zefina Skenderović**, umirovljena profesorica i **Branka Vujić**, asistentica (Radionica perlica i suvenira od slame).

Tijekom trajanja seminara svaku se večer održavaju kulturni programi poput tamburaških, folklornih, filmskih večeri... Uz plesna predavanja bit će održana i prezentacija tradicijskog načina odijevanja te odijevanja prilagođenog scenskoj izvedbi. Polaznici plesnog seminara u okviru aktivnosti imaju predviđenu i prezentaciju i radionicu izrade ukrasa od slame. Na kraju seminara, 14. srpnja, u Tavankutu će biti održana seoska *Dužijanica*, žetveni običaj, te je to prigoda da zainteresirani mogu prisustvovati i u njemu sudjelovati.

TROŠKOVNIK I SMJEŠTAJ

Školarina je 25 eura. Smještaj podrazumijeva višekrevetne sobe u prostorijama udruge i mjesne škole i dvokrevetne sobe u privatnom smještaju. Cijena punog pansiona je 15 eura po danu. Prijavnica za seminar dostupna je na internetskoj poveznici <https://tinyurl.com/prijavnicaseminar>. Više informacija možete pronaći na facebook stranici *Seminar bunjevačkog stvaralaštva*.

Godišnji koncert Velikog tamburaškog orkestra HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume

Vidljivi rezultati uspješnog rada

Prvi od dva redovita godišnja koncerta Velikog tamburaškog orkestra HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume održan je 15. lipnja u ljetnoj bašti Društva. Brojni gledatelji, ljubitelji tamburaške skladbe, imali su priliku te večeri uživati u kompozicijama i pjesmama vokalnih solista članova ove udruge, koja ove godine proslavlja 116. obljetnicu kontinuiranog rada. Koncert je počeo pjesmom *Rumo, lepotice*, koju je skladao dirigent Velikog tamburaškog orkestra iz Rume **Josip Jurca**, a zatim je nastavljen izvedbom i drugih kompozicija, starih ali i novijih, koje su nastale u ovoj godini.

Nove nade

Prvi koncert Velikog tamburaškog orkestra udruge iz Rume tradicionalno se već godinama održava u malo intimnijoj atmosferi u ljetnoj bašti udruge, u društvu prijatelja, predstavnika ostalih hrvatskih srijemskih udruga i visokih dužnosnika. Drugi redoviti koncert se održava u jesen u povodu obilježavanja dana Društva, a praksa je da se tada osim domaćina, predstavi i gostujuća udruga iz Hrvatske.

»To su naše redovite aktivnosti koje prakticiramo već godinama. Uvijek se trudimo da se repertoar donekle razlikuje od prošlogodišnjeg koncerta. Ove godine posjetitelji su mogli čuti kompozicije koje nismo do sada nikada svirali, ali i one koje smo svirali prije petnaestak godina. To je uglavnom klasična glazba«, kaže Jurca.

Naš sugovornik sa zadovoljstvom kaže da u orkestru ima novih mladih članova, koji imaju želju da jednog dana budu reprezentativni članovi Velikog tamburaškog orkestra.

Animiranje najmlađih

Jedan od načina da se mlađi članovi privuku u rad sekcija Društva je animiranje najmlađih članova. To je i nova aktivnost udruge iz Rume, koja je pokrenuta prošle godine.

»Od prošle godine krenuli smo aktivnije da djelujemo, kako bismo okupili što veći broj mladih osoba, odnosno onih koji bi se jednoga dana priključili najaktivnijoj sekciji u Društvu, a to je tamburaški orkestar. U želji da djeci pokažemo koje su sve mogućnosti za zabavu u našoj udruzi osmislili smo novu sekciju za najmlađe. Uz pomoć **Marije Ratančić** i **Dragutina Škrobota**, koji su članovi našeg tamburaškog orkestra, animirali smo djecu uzrasta od dvije, četiri, osam i deset godina, koje okupljamo na kreativnim radionicama. Na taj način želimo ih od malih nogu naviknuti da dolaze u prostorije udruge kako bi kada odrastu postali naši aktivni članovi sekcija«, ističe predsjednik udruge **Zdenko Lanc**, dodajući da je zadovoljan radom tamburaškog orkestra.

Podrška

Na koncertu su prisustvovali i predstavnici Zajednice kulturno-umjetničkih djelatnosti Vukovarsko-srijemske županije, udruge čiji je cilj očuvanje i unaprjeđenje tradicijske kulture Slavonije i Srijema. Djeluju okupljajući mnoga Društva i udruge iz područja kulturno-umjetničkog amaterizma Vukovarsko-srijemske županije. Predsjednik ZAKUD-a **Andrija Matić** inicirao je suradnju između društava dijela Srijema u Srbiji i hrvatskog dijela Srijema. Tom prigodom dao je svoju ocjenu rada hrvatskih udruga iz Srijema.

»Ja sam jako zadovoljan. Kad govorimo o Hrvatima u Srijemu, onima koje volim prepoznati kao svoje, onda to bez KUD-ova ne ide. Može netko biti i veliki gazda i učen čovjek, ali se desi da često prešuti to što jest. Kroz rad kulturno-umjetničkih društava oni svjedoče da jesu. Mi smo s pet članica hrvatskih udruga iz Vojvodine prije petnaestak godina imali bolju suradnju. Tada su i oni bili aktivniji, jer su u to vrijeme potrebe udruga u Srijemu bile puno lakše rješavane. Naše zadaće tada nisu bile kao sada u smislu novih modela financiranja preko fondova Europske unije. Od danas obećavam da ćemo se potruditi da budemo aktivniji i nadam se da ćemo se češće viđati«, kazao je Matić.

A Rumljani su te večeri još jednom posvjedočili pred svima koliko vole svoju udrugu i tamburašku skladbu. Osim kompozicija skladatelja **Jacquesa Offembacha**, **Franza Schuberta** i **Josipa Andrića**, posjetitelji su imali priliku uživati i u izvedbi pjesama sjajnih vokalnih solista: **Marije Ratančić**, **Katarine Atanacković**, **Dragutina Škrobota**, **Darka Matešića** i **Dušana Stupara**, koji je na kraju koncerta otpjevao kompoziciju, sada već svima znanu, *Moj kićeni Srijem*.

Koncertu su, osim brojnih gledatelja, prisustvovali i opuno-moćeni ministar Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu **Stjepan Glas**, član IO HNV-a zadužen za kulturu **Darko Sarić Lukendić** i predsjednik Odbora za službenu uporabu jezika i pisma HNV-a **Zlatko Načev**. Generalni pokrovitelj koncerta je Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Općina Ruma.

S. D.

Hrvatski odjeli OŠ *Matija Gubec* iz Tavankuta na terenskoj nastavi u Nerezinama

Početak vrijedne suradnje

Zahvaljujući potpori Zagrebačke županije, OŠ *Matija Gubec* Tavankut, kao i OŠ *Pušća* i II. OŠ *Vrbovec* iz istoimenih mjesta, ostvarile su međunarodnu suradnju te su učenici njihovih škola (ukupno njih 32) boravili od 10. do 15. lipnja na terenskoj nastavi u Nerezinama na Lošinju.

Prvoga su dana učenici i nastavnici tavankutske OŠ *Matija Gubec* posjetili i obišli grad Vrbovec u kojemu su čuli o poznatim osobama toga kraja (**Petar Zrinski**, **Marija Jurić Zagorka**), posjetili crkvu sv. Lovre u kojoj su vidjeli, ali i slušali o jedinstvenoj

učenici su igrali različite igre zahvaljujući kojima su se učili suradnji i timskome radu važnim za povezanost grupe. U kreativnoj radionici učenici su izrađivali različite suvenire s motivima Lošinja, a u radionici robotike pokazali su znanja i vještine programiranja, ali i logičnoga razmišljanja, i to na jedan vrlo edukativan i zanimljiv način.

Učenici su također obišli i Veli i Mali Lošinj, a osobito su ih oduševili posjeti Edukacijskome centru o moru u kojemu su poslušali predavanje o dupinima i njihovim morskim staništima te Muzeju *Apoksiomena* u kojemu su vidjeli brončani kip mladoga atleta Apoksiomena pronađenoga u podmorju otočića Velih Orjula pokraj Lošinja.

Svih je dana terenske nastave bilo neizostavno kupanje te odlasci na plaže koji su bili obilježeni zajedničkim druženjima, veseljem, igrom, a rodile su se tu i poneke ljubavi.

Večeri su učenici provodili u sportskim igrama u kojima su imali priliku pokazati svoje sportske sposobnosti, ali i upornost te borbenost, želju za pobjedom i poštenom igrom.

Svakodnevna druženja, kvalitetno osmišljene aktivnosti, poučne radionice, zajedničko učenje, rad i trud, ali i suze na rastanku posljednjega dana terenske nastave pokazali su da je ovo početak jedne vrlo vrijedne suradnje koja će se nastavljati kroz buduće projekte ovih triju škola.

I. D.

propovjedaonici u obliku Jonine ribe te su tako imali priliku i podsjetiti se biblijske priče o Joni, ali i naučiti ponešto o vrbovečkoj godišnjoj kulinarskoj manifestaciji *Kaj su jeli naši stari?*. Nakon obilaska, uživali su u priredbi koju su im pripremili učenici II. OŠ *Vrbovec* i njihov KUD.

Drugoga su dana krenuli put Nerezina u kojima su bili smješteni u odmaralištu Grada Vrbovca.

Sljedeća su tri dana bila ispunjena dramskom i kreativnom radionicom te radionicom robotike. U sklopu dramske radionice

Dvodnevna turneja HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta u Našičkom kraju Duga veza prijateljstva Tavankučana i Našičana

HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta gostovalo je 15. i 16. lipnja na dvodnevnoj turneji u Našičkom kraju. Prvog dana gostovali su u Jelisavcu, mjestu nadomak Našica, nastanjenom pretežno slovačkom nacionalnom manjinom. Naselje Jelisavac u subotu je proslavilo 130. obljetnicu postojanja i 130 godina od dolaska Slovaka u ovo naselje. Tim povodom održan je bogat kulturno-umjetnički program u okviru kojega su nastupa-

la društva iz Nižne iz Slovačke, Vinge iz Rumunjske, nacionalne manjine Hrvatske – Mađari iz Belog Manastira, Česi iz Končanice, potom KUD *Lisinski* iz Našica i HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta te domaćini KUD *Ivan Brnjik Slovak* iz Jelisavca.

Drugog dana u Našicama, uz proslavu 130 godina neprekidnog rada i djelovanja HKD-a *Lisinski* i 790. godišnjice od spomena grada Našica, održana je također obljetnička 25. *Antunovska*

Jelisavac

smotra folkloru. Smotru je organiziralo HKD *Lisinski* pod pokroviteljstvom Osječko-baranjske županije, Grada Našica i Turističke zajednice Grada Našica. Na ovogodišnjoj smotri nastupilo je 11 KUD-ova s više stotina članova, a sam naziv ističe da su se u Našicama okupili i gosti iz Slovačke, Rumunjske i Srbije. Folklorni program je održan nakon mimohoda svih sudionika ulicama Našica, na ljetnoj pozornici pokraj dvorca Pejačević, a program je vodio poznati Našičanin **Branko Uvodić**.

Našice

Duga veza prijateljstva Tavankučana i Našičana traje već skoro jedno desetljeće. Tavankučani su godinama gosti na jesenskoj manifestaciji *Dani slavonske šume*, u okviru koje predstavljaju svoj turistički program, dok predsjednik Turističke zajednice Našica **Srećko Perković**, te predstavnici slovačke manjine **Branko** i **Ivanka Prišč** godinama sudjeluju na tavankutskom *Festivalu voća*.

I. D.

Održan koncert 105 malih tamburaša u Sonti

Zvonile su tambure i bridjeli dlanovi

Sončani, skupa s gostima, među kojima su bili i predsjednik Općine Apatin **Milan Škrbić**, konzul prvog reda Generalnog konzulata RH u Subotici **Hrvoje Vuković**, te član UO Svjetske tamburaške asocijacije **Danilo Ninković** u nedjelju, 16 lipnja, u velikoj dvorani Doma kulture u Sonti prisustvovali su veličanstvenom tamburaškom koncertu. U večeri kad su zvonile tambure, a dlanovi bridjeli od pljeska, na *Susretu malih tamburaša*, prvom u

Sonti, okupilo se 105 malih tamburaša iz Srbije i Hrvatske, kako bi pokazali svoju darovitost, ali i znanje stečeno tijekom pohađanja škole tambure. Koncert je okupio sudionike dječjeg tamburaškog kampa *Mostovi prijateljstva*, održanog 5. svibnja u Ravnom Selu. Publici su se zasebno predstavili tamburaški orkestri *Mali tambu-*

raši iz Sonte, KUD *Sveti Sava* iz Crepaje, KC *Mladost* iz Futoga, KUD *Žetva* iz Kucure, *Bisernica* iz Šapca, *Atelje 021* iz Novog Sada, *Čuperak* iz Ravnog Sela, te gosti iz Hrvatske - Djevojački tamburaški sastav *Liberta* i *Kaptolački tamburaši*. Tijekom školovanja, a isto tako i u kampu *Mostovi prijateljstva*, s djecom su radili glazbeni pedagozi, redom zaljubljenici tambure, profesori **Emilija Pušić**, **Vesna Dobrijević**, **Željko** i **Aleksa Đanković**, **Tihomir Šmitpeter**, **Slobodan Veljović**, **Milenko Čosić** i **Danilo Ninković**. Nakon predstavljanja tamburaških sastava ponaosob, ukupno 105 malih tamburaša izvelo je program kojega su zajednički pripremali tijekom kampa, a kojega će izvesti na ovogodišnjem *Tamburica festu*, danas, 21. lipnja na Petrovaradinskoj tvrđavi. Pozdrav publike na završetku koncerta bio je vrlo buran, zaglušujući pljesak natjerao je tamburaše na bis. Vrlo burno i emotivno publika je pozdravila i dodjelu specijalnog priznanja Svjetske tamburaške asocijacije profesorici Emiliji Pušić za bitan doprinos razvoju tamburaške glazbe.

»Volim djecu, volim i tamburu, a skupa s roditeljima djece koju poučavam u Sonti realizirala sam ideju o ovoj večeri, začetu na kampu u Ravnom Selu. Hvala svima na suradnji, a specijalno priznanje STA, dodijeljeno mi ove večeri, bit će mi dodatni motiv za rad u budućnost«, rekla je Pušićeva.

Na čari tambure nije ostao imun ni predsjednik Općine Apatin.

»Nadam se da će večerašnji koncert u Sonti biti temelj za buduću i da ćemo na kulturnoj mapi Apatina imati još jedan vrlo vrijedan biser. Općina Apatin će podržati svaku buduću akciju *Malih tamburaša*, jer su na najbolji način pokazali što mogu i znaju«, rekao je Škrbić.

I. A.

Suradnja kazališta i pozorišta

Teatarski svijet bez granica

Već nekih desetljeće i pol nije neobično da neko kazalište iz Hrvatske gostuje kod nas. Tako nije čudno vidjeti ni kamion s oznakom HNK parkiran pored Narodnog pozorišta ili Jugoslovenskog dramskog pozorišta u Beogradu. Taj je prizor, štoviše, posljedica obnovljene suradnje nacionalnih kazališta Hrvatske i Srbije, koja se odnosi na gostovanja predstava, u manjoj mjeri opera i baleta. Naime, zahlađenje odnosa iz 90-ih donijelo je period gotovo potpunog odsustva suradnje na kulturnoj razini.

Srećom, naše glumice i glumci prihvatili su se još jedne uloge, one junaka koji će doslovce prijeći sve granice stvarnog i kazališnog svijeta te i u susjedstvu doživjeti ovacije kao i doma. Tu su dakako i upravitelji zagrebačkih i beogradskih kazališta, a i ostalih gradova, koji su na sebe preuzeli odgovornost i obvezu kulturnog uzdizanja kako domaće tako i prekodunavske publike.

Omiljeni i kod jednih i kod drugih

Prošle je godine Hrvatsko narodno kazalište gostovalo nekoliko puta u Beogradu. Krajem svibnja je u Jugoslovenskom dramskom pozorištu izvelo predstavu pod nazivom *Ljudi od voska*, u kojoj su glumila poznata imena poput **Gorana Grgića**, **Ksenije Marinković**, **Bojana Navojca**, **Milana Pleštine**, **Barbare Vicković** i **Damira Markovine**. Neki su od ovih glumaca skupa s **Mikijem Manojlovićem** ulogu imali i u slavnoj **Shakespeareovoj** predstavi *Kralj Lear* (produkcija zagrebačkog HNK-a), koja je gostovala u JDP-u. Redatelj predstave, Poljak **Janusz Kica**, također je u Zagrebačkom kazalištu mladih režirao i *Skakavce*, komad srbijanske dramske autorice **Biljane Srbljanović**. Srbljanovića

je imala još jedan uspjeh lane u Zagrebu kada je svojim djelom *Vrat od stakla* oduševila publiku u kazalištu Gavella.

Opera i Balet u Zemunu

Kako se ne radi samo o predstavama govori i gostovanje Opere HNK koja je u beogradskom Narodnom pozorištu izvela grand-operu **Giuseppea Verdija** *Don Carlo*. Opera i teatar *Madlenianum* u Zemunu je, pak, ugostio ansambl baleta HNK i njihove dvije izvedbe *Tamni pejzaži* i *Bolero*. Na repertoaru ovog zemunskog teatra našla se i drama *Krokodili* Hrvatskog narodnog kazališta iz Varaždina, dok je, s druge strane, u Varaždinu odigrana drama *Žanka* autora **Miodraga Ilića**, a u režiji **Milice Kralj**. U siječnju je odigrana i predstava *Lolita*, prema romanu **Vladimira Nabokova**, koju su glumci *Madlenianuma* izveli također u Varaždinu. JDP je sudjelovalo i na Međunarodnom festivalu u Rijeci gdje je izveden *Hamlet* u režiji **Aleksandra Popovskog**, a čiju je glavnu ulogu igrao glumac popularan i među hrvatskom publikom, danas pokojni **Nebojša Glogovac**. Vrijedi spomenuti i da su **Ivana Jonke** i grupa *Numen* za scenografiju *Hamleta* na riječkom festivalu dobili nagradu *Dorian Sokolić*.

Ovaj veliki opus drama, opera i baleta, kao i niz slavnih imena iz glumačkog svijeta i uspjeh koji ostvaruju gdje god gostovali, dokaz je da se međukulturna suradnja već dulje vrijeme kreće u pravcu od kojeg, u prenesenom značenju, nema povratka. U doslovnom značenju taj je pravac dvosmjernan a njegovo je oličjenje upravo spomenuti kamion s početka teksta, koji će se nastaviti vraćati u susjedna kazališta.

Tomislav Perušić

Međunarodna biskupska konferencija zasjedala u Novom Sadu

Neke odredbe nacrtu Građanskoga zakonika su sporne za katolike

Devetorica biskupa Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda (MBK), pod predsjedanjem biskupa zrenjaninskog i predsjednika MBK-a **Ladislava Németa**, održali su svoje 36. redovito plenarno zasjedanje 5. i 6. lipnja u Novom Sadu, u sjedištu Biskupske konferencije. Skupa s biskupima, na zasjedanju je sudjelovao apostolski nuncij u Srbiji **Luciano Suriani**, te prvi savjetnik nuncijature **Filippo Colnago**, kao i generalni tajnik MBK-a **Mirko Štefković**.

Tijekom zasjedanja biskupi su se osvrnuli na nedavni posjet pape **Franje** Sjevernoj Makedoniji, što je prvi posjet pape jednoj od država koje su u sastavu MBK-a. Posebnu pozornost biskupi su posvetili izvješću s globalnoga susreta predsjednika biskupskih konferencija s papom Franjom o zaštiti maloljetnika održanog u Rimu u veljači. S tim u vezi, zaključeno je da se važeći pravilnici moraju prilagoditi novim odredbama apostolskoga pisma pape Franje *Vi ste svjetlost svijeta*.

Biskupi Srbije su razmijenili mišljenja u svezi pojedinih spornih odredbi nacrtu novog Građanskog zakonika, te su odlučili da će u cilju zauzimanja stava o bioetičkim i drugim problematičnim temama iz Zakonika angažirati stručnjake i potom izići u javnost. Biskupi su razmotrili polugodišnje izvješće sudskog vikara **Ivice Ivankovića Radaka** o djelovanju novouspostavljenog

Međubiskupijskog suda u Novom Sadu, kao i *Caritasa*. Tijekom zasjedanja **József Szakály** upoznao je biskupe s pripremama za Međunarodni euharistijski kongres koji će biti održan u Budimpešti u rujnu iduće godine. Na zasjedanju je određeno da sljedeći susret mladih na razini Srbije bude 28. rujna u Srijemskoj Mitrovici. U župnoj crkvi Imena Marijina u Novom Sadu biskupi su skupa s apostolskim nuncijem, svećenicima i narodom Božjim 5. lipnja slavili svetu misu koju je predvodio predsjednik MBK-a.

M. Tucakov

Svečano otvorenje obnovljenog Franjevačkog samostana u Baču

Obnovljeni franjevački samostan u Baču bit će svečano otvoren u četvrtak, 27. lipnja. Svečani čin otvorenja započinje u 11.30 sati u reflektoriju Samostana, uz obraćanje predsjednika Pokrajinske vlade **Igora Mirovića**, ministra kulture i javnog informiranja Srbije **Vladana Vukosavljevića** i ministrice kulture Hrvatske **Nine Obuljen-Korinžek**. Nakon obraćanja, šef Delegacije Europske unije u Srbiji **Sam Fabrizi** simbolički će uručiti ključeve obnovljenoga samostana, iza čega će projekt obnove predstaviti njegova voditeljica dr. **Slavica Vujović** iz Pokrajinskoga zavoda za zaštitu spomenika kulture.

Franjevački samostan u Baču je kompleks koji čini samostanski sklop kvadratnoga oblika s unutrašnjim dvorištem te crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije. Samostan su osnovali Regularni kanonici Svetog Groba Jeruzalemskoga da bi kasnije bio ustupljen Redu manje braće. Jedan je od najstarijih sakralnih spomenika kulture u Srbiji, a za njegovu je rekonstrukciju Europska unija izdvojila 890.000 eura, uz dodatna ulaganja Ministarstva kulture i informiranja Srbije, Pokrajinskog tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama, Općine Bač i Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda. Nositelj projekta obnove je Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture, a osim ove ustanove na obradi materijala koji će biti izložen u muzejskoj postavci sudjelovali su i Muzej Vojvodine, Etnografski muzej iz Beograda i

Centar za heritologiju Filozofskoga fakulteta u Beogradu. Radovi na obnovi počeli su koncem 2016. godine, a završeni su ovoga proljeća. Rekonstrukcija je bila sveobuhvatna, uz izgradnju novih instalacija za struju, vodu i grijanje, obnovu vanjskih zidova, uključujući i intervencije na zvoniku iz XII. stoljeća, obnovu sanitarnoga čvora, kao i postavljanje video-nadzora. U dijelu prostorija u prizemlju samostana postavljena je stalna postavka tekstilnoga pokućstva i sakralna zbirka, dok se u hodniku uz crkvu nalazi arheološka zbirka.

Marko Tucakov

Trodnevnica u čast sv. Antunu Padovanskom

Od ponedjeljka do srijede, 10. i 12. lipnja, u katedralnoj župi sv. Dimitrija, đakona i mučenika, upriličena je trodnevnica u čast sv. Antunu Padovanskom, koju je predvodio vlč. **Ivica Zrno**, pastoralni suradnik.

Na trodnevnici su se odazvali brojni župljani srijemskomitrovačke katedralne župe, pristupanjem Sakramentu pomirenja, te slavljenjem euharistijskoga slavlja. Trodnevnica je bila priprava za blagdan sv. Antuna, a kao daljnja priprava tradicionalno je upriličena pobožnost 13 utoraka na čast ovome svecu. Svaka večer imala je svoj duhovni impuls, u kojem su razmatrana liturgijska čitanja, te istaknut poticajni vjernički primjer.

Predvoditelj trodnevnice vlč. Ivica Zrno u prvoj je večeri, govoreći o liku Blažene Djevice Marije, Majke Crkve, naglasio vri-

jednost i veličinu života Crkve u kojoj bismo se trebali osjećati kao u obitelji. Crkva nas povezuje u duhovnu obitelj. Slušajući riječi koje Krist izgovara s križa, čujemo jasno da je Ivanu rečeno: »Evo ti majke«. Tom rečenicom Krist šalje jasnu poruku o Marijinoj ulozi u Crkvi, o zajednici za koju i u kojoj moramo živjeti, te jasnu poruku da je Marija i naša Majka. Život sv. Antuna nam progovara na isti način. Rado ga zazivamo za pomoć i nebeski zagovor. To nije pogrešno! No, u isto vrijeme moramo biti svjesni da ćemo svetom Antunu biti bliski i dragi tek u onom trenutku kada se trudimo nasljedovati njegov vjernički primjer.

U drugoj večeri trodnevnice naglasak je stavljen na riječi iz evanđelja po Mateju: »Besplatno primiste, besplatno dajte« (Mt 10, 8).

Obilje je darova koje smo primili od Gospodina. Mnogi od tih darova mogu biti iskorišteni na dobar i ispravan način, točno onako kako je Gospodin i zamislio, tj. da budu na korist naših bližnjih. Tek tada dar koji smo primili ima svoju vrijednost i težinu. Gledajući život sveca, čijeg se vjerničkog primjera danas sjećamo, nužno je uočiti koliko je cijeli svoj život, pa i darove koje je

od Boga primio, stavio u službu Boga, čije Ime je želio navijestiti. Također, promatrajući sv. Antuna, vidljivo je potpuno isto. Ljudi su ga rado slušali, jer je imao dar govora, rado su mu odlazili, jer je činio mnoga čuda. Njegova je veličina u poniznosti i životu koji govori o Izvoru svih njegovih darova. Na tome putu smo pozvani nasljedovati ove duhovne velikane.

U trećoj večeri trodnevnice naglašen je vjernički primjer koji nam pruža sv. Antun Padovanski.

Promatrajući život i primjer koji nam on pruža i mi bismo trebali osjetiti potrebu reći DA Božjoj ponudi u našem životu. Živjeti za evanđelje i ne pokolebati se trebao bi i nama biti ideal. Takav poticaj sv. Antunu dali su braća franjevci koje su Arapi ubili zbog vjernosti evanđelju, Kristu i njegovu putu. Mi ne znamo što će se sve od nas tražiti u životu, ali smo, potaknuti ovim primjerima, pozvani nasljedovati vjeru i djelo svetoga Antuna.

I. Z.

Stari sat odbrojava stoljeća Bača

Uiščekivanju skoroga otvaranja obnovljenoga Franjevačkoga samostana u Baču, Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture i Muzejska jedinica *Stoljeća Bača*, koja je lokalni skrbnik baštine u Baču i okolici, objavili su priču o nedavno završenoj obnovi staroga sata koji se nalazi na zidinama samostana. Riječ je o zidnom satu koji je nakon izrade satne ploče i konzervacije i restauracije satnog mehanizma dobio stari izgled i počeo ponovno točno mjeriti vrijeme. Dio posla oko

obnove sata obavili su konzervatori **Vladimir Petrović** i **Brani-slav Miličević**, koji su ustanovili prvobitne oblike ploče i rimskih znamenki, kao i prvobitnu boju koncentričnih krugova. **Lajos Lukácsi**, poznati skrbnik sata na tornju Petrovaradinske tvrđave, vratio je satni mehanizam u Baču, koji potječe s konca XVIII. stoljeća u radno stanje. »Bilo je tu vrlo složenoga i značkoga posla, jer je prije njega bilo više nestručnih intervencija koje su dovele do prestanka rada. Sada se opet, nakon pola stoljeća, sat oglašava na svakih 15 minuta (na frtalj), i nešto glasnije, na pun sat. Obnovljena satna ploča, kazaljke – kao u Petrovaradinu i u Baču, sate pokazuje mala kazaljka, a minute velika – i restaurira-

ni satni mehanizmi sada krase ovu svetinju i točno otkucavaju protok vremena (i stoljeća Bača)«, kažu u Pokrajinskom zavodu za zaštitu spomenika kulture i zahvaljuju Ministarstvu kulture koje je ovaj popravak podržalo.

M. Tucakov

.....

Proštenje na Bajskom groblju

Proštenje na Bajskom groblju sv. Petra i Pavla slavit će se sutra, 22. lipnja. Sveta misa na groblju je u 8 sati na mađarskom, a u 9 sati na hrvatskom jeziku.

Gerardovo

U Karmelićanskoj crkvi u Somboru do subote, 22. lipnja u 18 sati će se moliti krunica, a u 18.30 bit će slušana sveta misa s prigodnom propovijedi i molitvom na grobu o. Gerarda.

U ponedjeljak, 24. lipnja, hodočastit će se u Sombor na grob Sluge Božjega, oca **Gerarda Tome Stantića**. U 17 sati je okupljanje hodočasnika i prigoda za svetu ispovijed, dok će u 17.30 biti igrokaz školske djece iz života sv. Male Terezije i o. Gerarda, te dodjela nagrada. Svečana sveta misa bit će slavljenja u 18.30 sati, a predvodit će ju subotički biskup mons. dr. **Ivan Péntzes** u koncelebraciji sa svećenicima.

Događanja na Bunariću

6. srpnja – prva subota, sveta misa je u 9.30 sati

13. srpnja – Majka Božja Bistrička, sveta misa je u 18 sati

16. srpnja – Gospa Karmelska, sveta misa je u 18 sati

Ž. V.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Ako vjeruješ, prihvati križ

Isus je javnim djelovanjem privlačio veliku pozornost svojih suvremenika. Poučavao je drugačije od svih učitelja, tumačio je Sveto pismo na neki drugačiji način, snaga njegovih riječi zbunjivala je, ali i privlačila brojne slušatelje. Uz to činio je i čudesa te tako plijenio još više pozornosti. Jedni su se opredjeljivali za njega, poput učenika i velikog broja naroda, slijedili su ga i pozorno slušali što ih poučava. Drugi su opet bili protiv njega i željeli su ga se riješiti, poput farizeja i pismoznanaca. Svakako, i jedni i drugi pitali su se: »Tko je ovaj?«. Naravno, mnogo ljudi i mnogo mišljenja, ispravnih i neispravnih. I sam Isus je u jednom trenutku poželio saznati što ljudi misle tko je. Neki misle da je Ivan Krstitelj, neki da je Ilija ili jedan od proroka iz prošlosti... A kada je čuo što narod misli, zanimalo ga je i mišljenje njegovih učenika. Petar bez razmišljanja daje pravi odgovor: »Krist – Pomazanik Božji!« (Lk 9,20).

Tko je Isus za mene?

Evandelist Luka ne zapisuje ovaj razgovor Isusa i njegovih učenika kako bi nam ostalo zapisano tko je Isus, kao potvrda na papiru o njegovom mesijanskom identitetu. Ne! Razgovor je da nam ostane trajno zapisano pitanje: »A vi, što vi kažete, tko sam ja?« (Lk 9,20). Da je Isus Mesija, Sin Božji, informacija je koju smo u životu čuli bezbroj puta, pa smo je i zapamtili. Nama se postavlja pitanje tko je on za nas, tko je on u našem životu. Je li Isus za nas samo dio tradicije jer smo pripadnici jednog katoličkog naroda? Je li samo neka povijesna ličnost uz koju se vežu zanimljive, neobične priče? Je li netko koga se sjetimo kada smo u nekoj potrebi, pa želimo da nas iz nje izbavi? Ili je mnogo više od svega toga? Možda nam je teško odgovoriti na to pitanje, iznenađeni smo, jer nismo o tome nikada razmišljali. Naš vjerski život otkriva odgovor. Kako živim svoju vjeru? Kakva mi je molitva? Idem li na svetu misu i zašto idem, ako uopće idem? I koliko često idem? Ispovijedam li se? Ta pitanja i još mnoga slična otkrivaju tko je Isus za mene. Kad počnemo razmišljati o svemu tome, shvatit ćemo da to da je Isus Sin Božji nije doprlo do naših srca, ostalo je samo na razini znanja. A vjera se ne živi na razini znanja, ona je mnogo više od toga. Ona mora zahvatiti

čovjekov život, prodrti u sve njegove pore, jer vjernik se ne može biti samo privremeno, privremeno, na nekim mjestima. Vjernik si uvijek i svugdje. Ako odgovaramo riječima da je Isus Mesija, moramo odgovoriti i životom. Tko vjeruje da je on Sin Božji, onda ga slijedi, živi po njegovom nauku i nikada se ne stidi priznati da vjeruje.

Križ

Posebno upečatljive za vjernike su ove Isusove riječi: »Hoće li tko za mnom, neka se odrekne samoga sebe, neka danomice uzima križ svoj i neka ide za mnom. Tko hoće život svoj spasiti, izgubit će ga; a tko izgubi život svoj poradi mene, taj će ga spasiti« (Lk 9,23-24). On od svojih učenika želi spremnost svjedočenja za evanđelje sve do smrti ako je potrebno. Takvo svjedočenje podrazumijeva križ. Njegovi učenici ispunili su ovo očekivanje te su, unatoč progonima, tamnicama i odbacivanjima, naviještali radosnu vijest sve do smrti, koja je za većinu bila mučenička upravo zbog tog navješćaja. Prihvaćamo li mi danas takav križ u životu? Jesmo li spremni istupiti kao kršćani i otprijeti zato po neki podsmijeh ili porugu? Jesmo li spremni takvim istupom ugroziti svoj društveni položaj? Većina modernih kršćana nije spremna žrtvovati se za Isusa i evanđelje, pa svoju vjeru žive u skrovnosti. A pitanje je može li vjernik živjeti takvim »dvostrukim« životom. Nije li naša kršćanska dužnost podići svoj glas protiv onog što je kontra Isusovog nauka? Nije li naša kršćanska dužnost evanđelje naviještati i riječju i djelom? A tko bi bio spreman umrijeti za Isusa kao što su umirali mučenici?

A život nije u Božjim očima ono što je u ljudskim. Mi previše pozornosti pridajemo svemu što se događa u ovome svijetu, umjesto da se ovdje pripremamo za vječnost. Upravo na to Isus cilja kada kaže da tko izgubi život spasi će ga. Živjeti za vječnost znači nositi križ za ovoga života. Mi često bismo pogrešan put, pa odbacujemo križ. Isus nas opominje, a nikada nije kasno na tu opomenu odgovoriti promjenom i obraćanjem. Koliko god da smo stari, sada je pravo vrijeme da učinimo promjenu, prigrlimo križ za Isusa i sačuvamo svoj život.

Ana Hodak

Najbolji učenici hrvatskih odjela

Svi oni koji su u četvrtak, 13. lipnja, nazočili obilježavanju praznika hrvatske zajednice u Srbiji – *Danu Ivana Antunovića* mogli su vidjeti kako je obrazovanje na hrvatskom jeziku na zavidnom nivou. Učenici, iako malobrojni, ostvaruju izuzetne uspjehe i rezultate na brojnim školskim, gradskim, okružnim i republičkim nivoima. Tijekom ove akademije uručene su diplome i onim učenicima koji su postigli odličan uspjeh i zapažene rezultate na natjecanjima, a ovoga puta predstavljamo one koji su stigli do najviših razina natjecanja.

Ako ste roditelj koji se dvoumi upisati svoje dijete na cjelovitu nastavu na hrvatskom jeziku, neka vam podaci koji slijede budu na poticaj.

Osnovna škola

Učenici koji su postigli uspjeh u školi, te na okružnim i republičkim natjecanjima:

Matija Ivković Ivandekić, 6. razred OŠ *Ivan Milutinović*, Subotica – Okružno natjecanje iz matematike – 1. mjesto; Općinsko natjecanje iz fizike – 2. mjesto; Klokana-pohvala; XVI. festival Vojvođanske tambure Sombor – 1. nagrada; Republičko natjecanje Beograd, instrument tambura – 2. nagrada; 62. Festival muzičkih i baletskih škola Srbije, Paraćin – 1. nagrada; solo-tambura dvije 1/1. nagrade i 2/1. nagrada.

Andrija Mandić, 6. razred OŠ *Matko Vuković*, Subotica – plivanje Okružno natjecanje – 1. mjesto; šah, općinsko natjecanje – 2. mjesto;

Gradsko natjecanje iz matematike – 3. mjesto; matematika Okružno – 2. mjesto; Klokana-pohvala, XVI. festival Vojvođanske tambure Sombor – 1. nagrada i Republičko natjecanje Beograd, instrument tambura – 2. nagrada; 62. Festival muzičkih i baletskih škola Srbije, Paraćin – 1. nagrada; solo-tambura 2/1. nagrada.

David Kozma, 7. razred OŠ *Matko Vuković*, Subotica – Gradsko natjecanje iz matematike – pohvala i plasman na Okružno; Hippo natjecanje iz engleskog jezika – plasman u polufinale; Okružno natjecanje iz Hrvatskog jezika i jezične kulture – 1. mjesto i plasman na Okružno natjecanje iz biologije.

David Mačković, 6. razred OŠ *Matko Vuković*, Subotica – Općinsko natjecanje iz šaha – 2. mjesto; okružno – 1. mjesto i sudjelovanje za Republičkom natjecanju.

Ivan Vuković, 7. razred OŠ *Matija Gubec*, Tavankut – Okružno natjecanje iz srpskog jezika kao nematerinjeg – 3. mjesto i plasman na Republičko.

Marija Milodanović, 7. razred OŠ *Vladimir Nazor*, Đurđin – Republičko natjecanje iz Hrvatskog jezika i jezične kulture – 3. mjesto; Okružno *Čitanjem do zvijezda* – 3. mjesto ekipno.

Lucija Vukov, 7. razred OŠ *Matko Vuković*, Subotica – Okružno natjecanje iz srpskog jezika kao nematerinjeg – 1. mjesto i Republičko natjecanje – 3. mjesto; Republičko natjecanje Beograd, instrument flauta – 3. mjesto; Međunarodno natjecanje puhača *FEMUS*, flauta – 2. mjesto.

Petar Pečerić, 7. razred OŠ *Matko Vuković*, Subotica – Okružno natjecanje iz Hrvatskog jezika i jezične kulture – 1. mjesto, Republič-

Učenica generacije cjelovite nastave na hrvatskom jeziku

Rad i odricanje su put do uspjeha

Učenica cjelovite nastave na hrvatskom jeziku **Matea Rudinski** dobitnica je nagrade »crvena kravata« za školsku 2018./19. godinu. Ovu nagradu Matea je primila na svečanoj akademiji kada je obilježen praznik hrvatske zajednice – *Dan Ivana Antunovića*, 13. lipnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici.

Matea je završila 8. razred OŠ *Matko Vuković* u Subotici, te je pred upisom u srednju školu. Najstarije je dijete u obitelji Rudinski, koju čine mama **Ivanka**, tata **Miroslav** i brat **Franjo**, a kako je sama rekla, ima nemjerljivu podršku svoje obitelji.

Matea je i učenica generacije u svojoj osnovnoj školi, te dobitnica *Vukove diplome*.

Osim osnovne škole i izuzetnog uspjeha,

Matea je tijekom osam godina ujedno pohađala i nižu Muzičku školu – instrument klavir u klasi prof. **Kristine Mate**. Ništa manje uspjeha nije bilo niti u Muzičkoj školi, gdje je također osvajala prestižne nagrade. Nedavno je imala i maturski koncert, a na njemu je izvela ispitni program. Glazba je nešto što je također ispunjava, te kako je rekla, iako neće nastaviti srednju Muzičku školu, sebi za dušu nastaviti će svirati klavir. I balet je bio Mateina ljubav u mlađem uzrastu.

Matea planira, a i vjeruje da će uspjeti upisati prirodno-matematički smjer u Gimnaziji *Svetozar Marković*. Trenutno joj je želja jednoga dana baviti se forenzikom, ali kako je sama rekla, to se uvijek može promijeniti. Pred njom je sada četiri godine srednje škole, te će o fakultetu razmišljati kada za to dođe vrijeme.

Postigla je do sada brojne nagrade i sudjelovala na natjecanjima iz matematike, fizike, biologije i hrvatskog jezika, a kako je rekla, najviše voli matematiku i fiziku. Iz pojedinih predmeta je stigla do zavidnog republičkog nivoa.

Kada je u pitanju glazba, osim one klasične, koju svira, Matea voli slušati pop glazbu. Omiljeni su joj teenage filmovi, a najdraža knjiga je *Kradljivica knjiga* autora **Markusa Zuzaka**.

U životu je ispunjavaju obitelj, prijatelji i uspjeh.

ko – 1. mjesto; Gradsko natjecanje iz matematike - pohvala i plasman na Okružno.

Melisa Gadžur, 7. razred OŠ *Matija Gubec*, Tavankut – Okružno natjecanje iz srpskog jezika kao nematerinjeg – 1. mjesto, plasman na Republičko; Okružno natjecanje iz Hrvatskog jezika i jezične kulture – 3. mjesto, Republičko – 2. mjesto.

Srednja škola

Učenici koji su imali skroz odličan uspjeh, a neki i zapažene rezultate na natjecanjima:

Leona Matković, Gimnazija *Svetožar Marković*, Subotica

Lucija Ivković Ivandekić, Gimnazija *Svetožar Marković*, Subotica

Anđela Matin, Gimnazija *Svetožar Marković*, Subotica

Petar Huska, Gimnazija *Svetožar Marković*, Subotica – *Vukova diploma*

Martina Buljovčić, Gimnazija *Svetožar Marković*, Subotica – I. mjesto na literarnom natječaju

Dino Avdić, Politehnička srednja škola

Maja Andrić, Politehnička srednja škola – Republičko natjecanje iz predmeta tehnologija grafičke dorade – 1. mjesto pojedinačno i 1. mjesto ekipno.

Ena Barašević, Politehnička srednja škola – Republičko natjecanje iz predmeta tehnologija grafičke dorade – 1. mjesto ekipno.

Iris Andrašić, Politehnička srednja škola – Republičko natjecanje iz predmeta fotografija – 1. mjesto pojedinačno i 1. mjesto ekipno.

Valentina Bačlija, Politehnička srednja škola – Republičko natjecanje iz predmeta fotografija – 2. mjesto pojedinačno i 1. mjesto ekipno; učenica generacije u Politehničkoj srednjoj školi.

Danijel Biljanski, Politehnička srednja škola – Republičko natjecanje iz predmeta tehnologija grafičke dorade – 3. mjesto ekipno.

Denis Tumbas, Politehnička srednja škola – Republičko natjecanje iz predmeta tehnologija grafičke dorade – 3. mjesto ekipno.

Ž. V.

Da bi postigla ovaj uspjeh Matea se odricala i puno radila, te je tako ove godine izostala i s maturske ekskurzije – *malog maturalca*. Kako je rekla, sada vidi da su se sva odricanja isplatila i nije joj žal zbog toga, jer je ono što je željela i postigla.

Njena poruka za buduće generacije glasi: »Potrebno je imati cilj, pratiti ga i vjerovati, a onda uspjeh neće izostati«.

Ž. V.

Uspjeh koji je Matea postigla

3. mjesto na općinskom i 3. mjesto na okružnom natjecanju iz matematike u 5. razredu; pohvala na općinskom i 1. mjesto na okružnom natjecanju iz matematike u 6. razredu; pohvala na općinskom i sudjelovanje na okružnom natjecanju iz matematike u 7. razredu; 3. mjesto na općinskom i sudjelovanje na okružnom natjecanju iz matematike u 8. razredu; 1. mjesto na općinskom i 1. mjesto na okružnom natjecanju iz biologije u 6. razredu; 2. mjesto na općinskom, 1. na okružnom i sudjelovanje na republičkom natjecanju iz biologije u 7. razredu; 2. mjesto na okružnom natjecanju iz fizike u 7. razredu; 2. mjesto na općinskom natjecanju i sudjelovanje na okružnom iz fizike u 8. razredu; 2. mjesto na okružnom i 3. mjesto na republičkom natjecanju iz Hrvatskog jezika i jezične kulture u 7. razredu; 3. mjesto na okružnom i 2. na republičkom natjecanju iz Hrvatskog jezika i jezične kulture u 8. razredu. Matea je sudjelovala više puta u kvizu za poticanje čitanja *Čitanjem do zvijezda*, a usporedo s osnovnom školom uspješno je završila i nižu Muzičku školu u Subotici, instrument klavir, te je na državnom natjecanju *Pianissimo* osvojila 2. mjesto.

RECEPT NA TACNI

ČOKOLADNO DIJETALNO ZADOVOLJSTVO

Kada smo u pitanju moje tijelo i ja, a u kontekstu ove rubrike i kuhanja, tu je vječita borba, i to s tri fronte: dijeta, želja i realnost. Totalno neravnopravni protivnici. I kada napravim neki osvrt na prošlost i prehranu, činjenica je da sam veliko razdoblje posvetila raznim dijetama, a kada sagledam trenutno stanje stvari zaključujem da nisam napravila neki pomak. Ne mogu reći da je bilo bezuspješno, jer sam svakako dosta naučila, a tu na prvom mjestu mislim da je veličina tijela proporcionalna unesenoj količini hrane. Čista logika.

I ništa mene do sada nije natjeralo odustati od stalnog pokušavanja. Nova na meniju je čuvena keto prehrana, od koje uzimam samo ono što mi odgovara i gledam u njoj uživati. Dakle, nisam na njoj, ali sam izbacila ugljikohidrate i škrob, ne bi li malo dovela ovo sve u red.

Kao i svaki ozbiljni kuhar, zauzela sam ozbiljan pristup i našla interesantne recepte. Nisam veliki ljubitelj slatkiša, ali u svakoj prehrani bi trebalo imati ovakve adute. Na tacnu stavljam totalno novi recept u mom kuharskom svijetu.

Postrebno: 50 g sirovih lješnjaka / 15 ml vrhnja za kuhanje / 1 žličica kakao praha / 1 žličica kokosovog ulja / 15 kapi tekuće stevie.

Postupak: U blenderu sitno samljati lješnjake, potom tome dodajte kakao, kokosovo ulje, vrhnje za kuhanje i steviu i umiješajte sve to zajedno. Ostavite smjesu da odstoji kako biste lakše oblikovali kuglice. I to je sve.

Važan dodatak i napomena: Nemojte ih pojesti sve odjednom i neka vas ne grize savjest, uživajte. Dobar tek!

Gorana Koporan

Idemo li večeras u kazalište (168)

Tragovima kiča našega svagdašnjega

Koreodramskom izvedbom dramatiziranih dijelova romana *Mala mađarska pornografija*, glasovitog pisca Pétera Esterházyja, u režijskoj postavci Nade Kokotović (30. prosinca 1988.), čini se, učvršćena su trajno bespovratna razočaranja koja više nitko i ničim ne ispravi, budući da je podlogom neizlječive tuge, njezinog maligno razraslog sarkazma i cinizma nad čime Esterházy gradi svoju čudesnu tvorvinu, dometnuvši nikad zaključenom univerzalnom repetitoriju LAŽI I OBMANA – dojmljiv prinos. Uistinu ponudivši djelo teško prevodive jezične bravuroznosti i obrata koje svojom dramatikom pali jedino još preostalo svjetlo, ono koje dolazi iz samog središta neuništivog ljudskoga duha, poslužilo je Nadi Kokotović kao izazovni predložak za uspješnu koreodramu u kojoj je nakon **Anite Berber** zaokružila svoje bavljenje totalitarizmom, tim ružno prestarjelim ideološkim čudovištem koje je u svom nakaznom pohodu samljelo nebrojene milijune u znaku kukastih i drugih križeva, u staljinskim i inim čistkama i ne samo tamo i tada LAŽ I OBMANA, ne prestaju umjetnosti darivati svoje jedino zakonito kopile – KIČ! Veliki, nikad ukroćeni i prevladani, svekoliKIČ!

Onaj koji od saharinski neuvjerljivog batrganja estetskog horora nezadrživo grabi u nasilje da bi se okupao u krvi. Svejedno je li religiozan, revolucionaran ili tek eksperimentalan – KIČ ostaje KIČ, gradeći svoj svima čitljivi stil, preobraćajući zaslađene prodike i najpliće ideje u smrtonosni hod koji ima samo jednu svrhu: RAZARANJE, kao naknadu za vlastitu nemoguć i nepopunjivu, umrtvljenu prazninu.

Uz pobrojana svojstva kiča, kič stila i kič ljudi u umjetnosti, politici i životu – uz ostala, a za njih i nema dovoljno prostora u ovom prikazu, valja spomenuti MEGALOMANIJU, koja je u svom crno-žutom varijetetu gurnula Europu i svijet u prvu sveopću klanicu, a ne zadugo preodjevena u crno-smeđe ruho i u drugu. Raspad monarhije, revolucija, kontrarevolucija, bijeli teror, fašizacija i staljinizacija, povijesna su razdoblja kroz koje Esterházy i Kokotovička ispituju neprestanu čovjekovu izloženost zabludama, stradavanju i bezumnim bojkama u kojima ginu milijuni za vjeru, naciju, dogmu. Zašto? I dokle tako? Odgovora na ovo nema, barem u umjetnosti. Ona ne može ponuditi rješenja, ali nas na njih treba uvijek i iznova podsjećati, umjetničkim postupcima, u čemu su u potpunosti uspjeli i romanopisatelj i autorica ove koreodramske predstave, potičući izvođače da pruže maksimum vlastita umijeća i autentičan scenski doživljaj.

Péter Esterházy

KNJIŽEVNIK JE BIO GROF

Autor dvadesetak romana, jedan među potomcima glasovite, nekoć bogate, moćne i slavne mađarske aristokratske obitelji, Péter Esterházy (1950. – 2016.), spada među najpoznatije mađarske pisce, a posljednjih desetljeća doslovce je bio mađarska književna zvijezda, s prijevodima na dvadeset vodećih jezika, uključujući i ona njegova djela tiskana na hrvatskom jeziku.

ŠTO ZNAČI BITI GROF? To ti je bogat čovjek, svaki grof ti je imanje od livada, šuma, zamaka, crkava, sve do sunčevih zalazaka... »imanje jednog od grofova Esterházyjevih divlja guska nije mogla preletjeti za jednu noć«. Esterházyjevi su bili vojskovođe kod raznih careva... a jedan od tih grofova Esterházyjevih bio je predsjednik vlade 1917. godine...

Javni poziv za dodjelu stipendija za učenje hrvatskoga jezika u Republici Hrvatskoj za akademsku godinu 2019./20.

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske nedavno je objavio Javni poziv za dodjelu stipendija za učenje hrvatskoga jezika u Republici Hrvatskoj za akademsku godinu 2019./20.

Taj se natječaj redovito objavljuje s ciljem učenja hrvatskog jezika, upoznavanja hrvatske kulture i očuvanja nacionalnog identiteta, promicanja zajedništva i suradnje. Pritom ističemo da je Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske za predstojeću akademsku godinu osigurao veću financijsku potporu Programu učenja hrvatskoga jezika, kako bi se sveučilišni tečaj hrvatskoga jezika omogućio što većem broju zainteresiranih hrvatskih iseljenika i njihovih potomaka, među kojima ima i onih u pojedinim državama Južne Amerike koji se nalaze u nepovoljnom sigurnosnom okruženju.

Na Javni poziv mogu se prijaviti pripadnici hrvatskoga naroda, njihovi supružnici kao i prijatelji hrvatskoga naroda i Republike Hrvatske koji njeguju hrvatski identitet i promiču hrvatsko kulturno zajedništvo, s navršenih 18 godina života, završenom najmanje srednjom školom te s prebivalištem izvan Republike Hrvatske ili pak s prebivalištem/boravištem u Republici Hrvatskoj ne duljim od tri godine zaključno s danom objave ovog Javnog poziva. Kao mjesto pohađanja Tečaja zainteresirani imaju mogućnost odabrati jedan od četiri najveća hrvatska grada: Zagreb, Split, Rijeku ili Osijek.

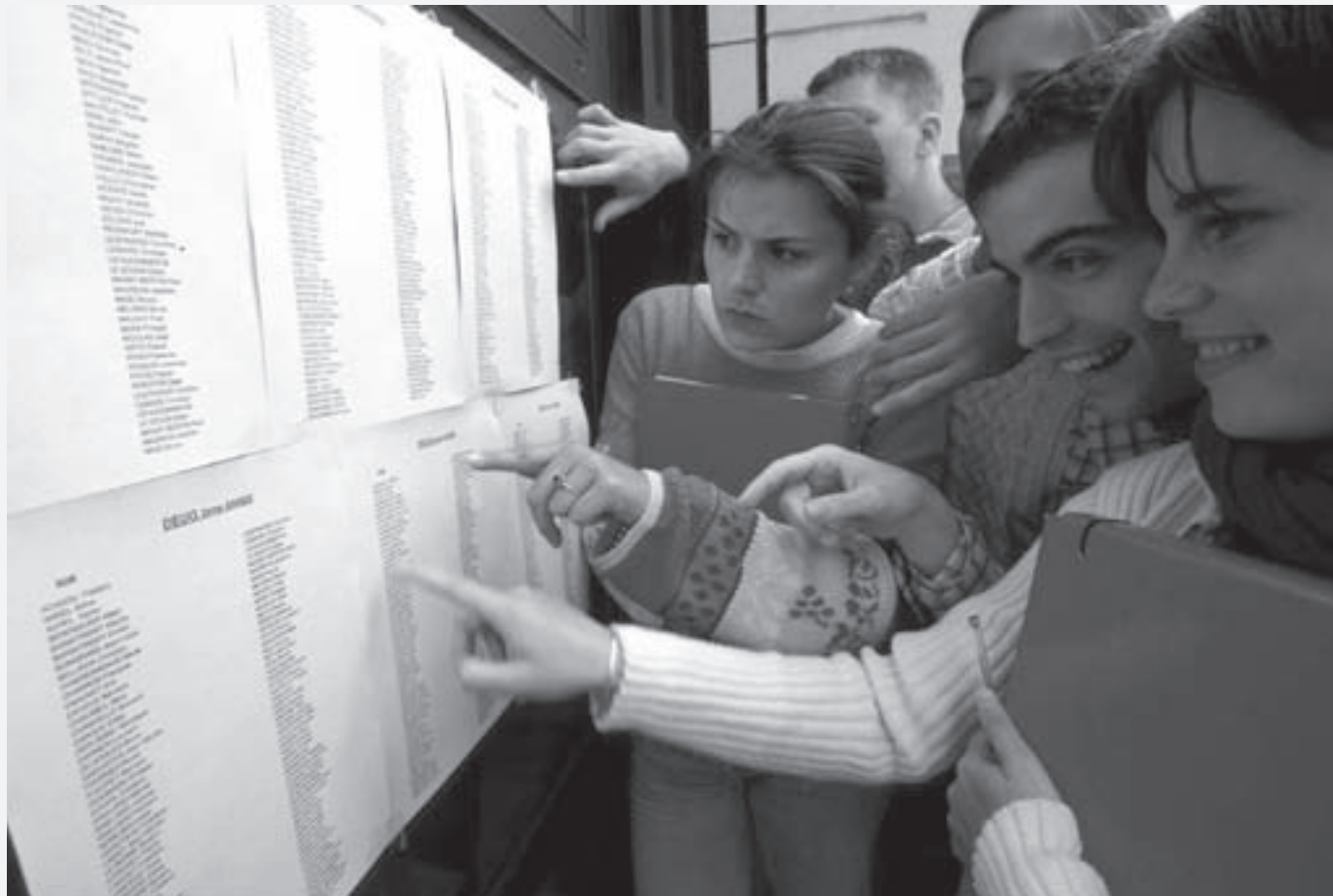
Javni poziv je dostupan na poveznici <https://hrvatiizvanrh.gov.hr/vijesti/javni-poziv-za-dodjelu-stipendija-za-ucenje-hrvatskoga-jezika-u-republici-hrvatskoj-za-akademsku-godinu-2019-20/4522>, a u predmetnom tekstu i priloženim uputama navedeni su osnovni uvjeti, kriteriji, obvezna dokumentacija i ostali podaci od važnosti.

Javni poziv će biti otvoren do 1. srpnja 2019. što znači da zainteresirani trebaju uputiti prijavu najkasnije do toga dana.

Za dodatne informacije vezane uz Javni poziv kandidati mogu poslati pisani upit najkasnije do isteka roka za podnošenje prijave na adresu elektroničke pošte: tecaj-hrvatskog-jezika@hrvatiizvanrh.hr

ili pozvati na broj: +385 (0)1/6444-683, svakog radnog dana od 10 do 15 sati.

Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske
Služba za provedbu i nadzor natječaja i projekata Hrvata izvan RH

Susret ministranata

Najbliži suradnici Isusova stola

Susret ministranata hrvatskog govornog područja Subotičke biskupije održan je u subotu, 15. lipnja, u Tavankutu. Ove godine susret je održan kasnije nego prijašnjih, te je broj ministranata i svećenika bio umanjen, a jedan od razloga je i lijepo slavlje, mlada misa vlč. **Luke Poljaka** u Osijeku. Susret je imao ustaljeni program: sveta misa, kviz, objed i nogometni turnir. Bilo je prisutno pedesetak ministrantica i ministranata iz šest župa: Presveto Srce Isusovo, Tavankut; sv. Petar i Pavao Apostol, Monoštor; te subotičkih župa: sv. Terezije Avilske; sv. Roka, sv. Jurja i Marije Majke Crkve.

Misno slavlje predvodio je ovogodišnji mladomisnik iz Male Bosne, koji je sada na službi kapelana u župi sv. Roka u Subotici, vlč. **Dražen Skenderović**. On je u uvodnom dijelu i propovijedi naglasio kako je lijepo biti prijatelj Božji. Uz njega su bili svećenici: **Marijan Vukov**, **Marinko Stantić** i **Goran Vilov**. Misno slavlje ove godine animirali

su ministranti katedralne župe sv. Terezije Avilske koje je dovela katehista **Nevena Gabrić**. Pjevanje na misi na orguljama je pratio nastavnik **Zoran Đereg**. Nakon misnoga slavlja održan je kviz u kojem su se hrabro borili predstavnici katedralne župe **Andrija Matković** i župe sv. Roka, **Ivan Huska**. Njih dvojica pokazala su iznimno znanje. Nakon svih pitanja, i onih dodatnih, rezultat je bio izjednačen. Na inicijativu župnika domaćina **Franje Ivankovića** prihvaćen je prijedlog da se obojici finalista dodijele nagrade, jer su to svojim znanjem zaslužili. Andrija Matković je tek učenik 4. razreda, ali se hrabro borio s Ivanom Huskom koji je stariji četiri godine. Za očekivati je da će narednih godina teško biti pobijediti ovako dobre poznavatelje ministrantske službe.

Poslije zakuske u dvorištu župe uslijedile su nogometne utakmice. Ove godine sastavljene su četiri ekipe. Katedralna župa i župa Marije Majke Crkve imale su dovoljno igrača, a ostale dvije ekipe činili su ministranti i ministrantice ostalih

župa. U prvoj utakmici »Šandorčani« su pobijedili »Katedralu«, a ekipa »dva« pobijedila je ekipu »jedan«. U finalu su pobjednici bili ministranti župe Marije Majke Crkve, a najbolja golgeterka je bila ministrantica iz Tavankuta **Dunja Juhas**. Zahvaljujemo se posebno našem srdačnom domaćinu vlč. Franji Ivankoviću, kao i Tavankučankama: **Vanji Vuković, Vedrani Nimčević, Maji Rudić i Melisi Gadžur**, koje su nam pripremale sendviče i sok.

Kućama smo se vratili raspoloženi i zadovoljni sa željom da se i naredne godine ponovno družimo i nešto novo naučimo.

N. G.

Foto: vlč. Goran Vilov

Pravilnik za narednu školsku godinu

Da je školska godina gotova znamo svi, a najbolje đaci koji su ovaj moment dugo čekali. Iako je ljetni odmor tek počeo, ima onih koji misle već i na sljedeću školsku godinu. Stoga je potpredsjednik Pokrajinske vlade i pokrajinski tajnik za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice **Mihály Nyilas** donio pravilnike o školskom kalendaru za osnovne i srednje škole na teritoriju AP Vojvodine, za školsku 2019./20. godinu. Pravilnici su donijeti na temelju pozitivnog mišljenja Ministarstva prosvjete, nauke i tehnološkog razvoja.

Kako biste znali planirati vaš odmor, evo podataka: sljedeća školska godina u Pokrajini početak će u ponedjeljak, 2. rujna, a prvo polugođe će trajati do 23. prosinca, zaključno s ponedjeljkom. Nakon toga slijedi zimski raspust, a drugo polugođe počinje u srijedu, 15. siječnja 2020. godine.

Kada će naredna školska godina završiti, ovisi od nastavnog plana za osnovne i srednje škole. Učenici osnovnih škola neće imati ni jednu nastavnu subotu, dok će srednjoškolci imati dvije, i to 16. prosinca i 18. siječnja.

Kao što možete vidjeti, prilikom izrade pravilnika poštovane su specifičnosti AP Vojvodine u pogledu velikog broja nacionalnih manjina, kao i vjerskih zajednica koje žive na ovom području.

Filmska radionica Branka Ištvančića

Filmska radionica *Kad se male ruke slože* i ove godine okupit će ljubitelje filma, režije i glume, a organizira se treću godinu zaredom. Filmska radionice počinje u po-

nedjeljak, 24. lipnja, i trajat će do 28. lipnja na Etno salašu *Balažević* u Tavankutu. Mentori na radionici će biti **Zoltán Siflis** iz Subotice i **Branko Ištvančić** iz Zagreba koji je ujedno i voditelj radionice. Radionica je namijenjena učenicima koji prate nastavu na hrvatskom jeziku u osnovnim i srednjim školama u Vojvodini, a prijave su u tijeku.

I. D.

XXIV. Festival Djeca su ukras svijeta

U nedjelju, 23. lipnja, bit će održan XXIV. po redu Festival dječjeg folklora i stvarstva pod nazivom *Djeca su ukras svijeta*. Program festivala počinje u 18 sati na ljetnoj pozornici Etno salaša *Balažević*, a organizator je HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta.

I. D.

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com	Prodaje se kamionska prikolica registrirana za traktor s atestom 14 t, »Regent« trobrzdni plug, obrtač i sijačica »Olt Gama 18« s lulama 2,25. Tel.: 024/532-570.
Mijenjam stan u Pančevu, jednosoban od 30 m ² , III. kat bez grijanja blizu centra za sličan uz morsku obalu ISTRE. Tel: 065/689-35-47.	Prodajem salaš na Mirgeškom putu, 4 km od grada, nova gradnja, sve od čvrstog materijala, trofazna struja, bunar 50 m, dvije kupaonice, tri štale, svinjci, dvije garaže, vlasnik. Tel: 064 247-09-49.
Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupaone, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupaona) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.	Primam u radni odnos zubnog tehničara s iskustvom u Županji, R. Hrvatska. Smještaj osiguran. Informacije na tel.: 00385-95-366-17-67.
Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m ² , dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.	Prodaje se građevinska parcela površine 844 m ² za gradnju stambenog objekta, Mali Radanovac, Ulica Heroja Pinkija. Tel: 063/551-871.
Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga. Tel: +4917621561026 ili 064/1826160.	U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel: 025 544-92-20; 064 280-84-32.
Subotica - Bajnat, prodaje se uknjižena dvosobna kuća od miješanog materijala, površine 90 kv m s većim dvorištem i nusprostorijama. Monofazna struja, telefon, kablovska, gradski vodovod i kanalizacija. Cijena 32.000 eura. Interesirati se na 064-2943798 ili 064-1611709.	Prodaje se kuća na kat s dva trosobna stana, 210 m ² , plac 650 m ² , Subotica, Mali Radanovac, s kompletnom infrastrukturom, plinom, dva strujna brojila legalizirana. Informacije na tel/024-546-061.
Prodajem frezrer marke Gorenje muta 8 ks, s frezom i kosilicom od 105 cm. Ima novi dizel motor – kipor. Cijena 1.650 eura. Tel.: 063-351-582.	Prodaje se kuća u centru sela Golubinci, Šimanovačka 14, na parceli 796 K. O. Golubinci koja s parcelom 797 čini jednu cjelinu – plac u građevinskom području, ukupne površine 25a i 14m ² . Dragan 063-509-902.
Prodaje se kuća na kat, plac 650 m ² , kuća 210 m ² , velika garaža, kotlarnica, 3 prostorije 5x4, ljetna kuhinja i za ogrjev. Dva trosobna stana – 6 soba, 2 kuhinje, 2 kupatila, 2 ostave, etažno grijanje i plin, KDS, telefon, interfon, parket sobe, pločice ostalo, autobus br. 16 Mali Radanovac, Subotica. Može zamjena po dogovoru. Tel.: 061 2323223.	Prodaje se poljoprivredno zemljište oko 2,5 km južno od sela Golubinci površine 42a i 73m ² , parcela broj 7138 K. O. Golubinci. Dragan 063-509-902.
Prodajem očuvan kauč i dvije fotelje. Tel.: 061 815 2239.	Prodaje se elevator, plug leopard dvobrazni, špediter, auto lada samara (i krovni nosač i auto prikolica trabanta), motor. Tel.: 024/528-682.
	Roleri i starinska kolijevka, ormari, kreveti, virangoši, stol, stolice, bunjevačka ruha, marame, pregače i sl. Tel.: 024/532-570.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (Sl. glasnik RS br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNESENOM ZAHTEJU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Investitor **TATRAVAGONKA BRATSTVO** doo, Biko-vački put br. 2, Subotica, podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta »Izgradnja proizvodne hale u okviru industrijskog kompleksa nakon rušenja postojećeg objekta« zaveden pod brojem IV-08/I-501-108/2019, a koji se planira na katastarskoj parceli 37030 KO Donji grad (46.061696⁰; 19.687585⁰).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 129).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji VAŽI DO 25. 6. 2019.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju Hrvatske riječi.

Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga **CroArt** prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC **Bunjevačko kolo**, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din

TIPPNET
SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555785
WWW.TIPPNET.RS

Ivica Vučković, ultramaratonac iz Velike Kopanice u Hrvatskoj

Maratonac iz oklade

Pedesetdvogodišnji ultramaratonac **Ivica Vučković** iz Velike Kopanice vrlo je cijenjen među kolegama. Sport kojim se bavi nije mezinac publike, a dosta sramežljivo se provlači i na stranama velikih sportskih medija. Dugoprugaške utrke, od desetak tisuća metara, pa do ultramaratona, njegova su strast za većinu sportaša poodmaklih godina.

Neuobičajen početak

Sam za sebe skromno kaže da i nije neki veliki sportaš, već samo trči, maksimalno se zabavlja i druži sa sebi sličnima.

»Trčanje ne upražnjava od mladosti, poput većine mojih kolega. Dapače, u mladim godinama niti jedan sport me nije privlačio. Bio sam veliki zaljubljenik u folklor. Trčati sam počeo prije 11 godina iz čiste znatiželje, a doslovce zbog jedne oklade. Moju veliku pozornost i divljenje izazivali su trkači maratonci. Uvijek sam se pitao kako ljudi mogu tako jednostavno, tako lako, u dahu istrčati 42 kilometra? Bilo mi je nepojmljivo toliko prevaliti i biciklom. S nekima sam se i družio, njihove priče su me sve više intrigirale, na koncu su me i potakle u ideji da se okušam u toj borbi s vremenom i kilometrima. Normalno, najbliži prijatelji su me proglasili ludim, blesavim, ovakvim, onakvim, a trčanje besposlicom za one koji nemaju pametnijega posla. I onda se

u meni nešto prelomilo. Rekao sam im da ću i ja istrčati maraton, ponudio sam im i nemalu okladu. Kako nisam bio u godinama kad se počinje s nekim sportom, prihvatili su, uvjereni u olaki dobitak. No, prevarili su se, a meni je najveća satisfakcija bila što sam svojim uspjesima začepio usta mnogima«, prisjeća se svojih početaka Vučković.

Uspjesi i motivi

Početni uspjesi Vučkovića su definitivno bacili na stazu, u borbu protiv vjetrova i sunca, protiv magle i hladnoće. Novi startovi i ciljevi nizali su se, trčanje mu je postalo najveći životni izazov. Istrčao je zavidan broj utrka u Hrvatskoj, Srbiji, Mađarskoj i BiH.

»Trčao sam sa sve većim žarom. Opčinilo me je i ozračje među trkačima. Niti u jednom drugom sportu nisam vidio takav odnos natjecatelja prema rivalima. Nerijetko čovjeka tijekom maratona, osobito ultramaratona, uhvati kriza, uhvati velika želja za odustajanjem. Bodrimo jedni druge, podupiremo nagovaranjima da izdrže, jer je svaki prolazak kroz cilj pobjeda. Utrke u regiji jako su mi drage. Puno je ružnoga ostalo iza nas, mislim da se moramo osvijestiti i zbog naše djece gledati u budućnost. Prošlošću neka se bave povijest i pravosuđe, a nama sportašima je osnovna zadaća graditi mostove prijateljstva. Vremenom sam se uključio i u ultramaratonske utrke, bio je to za mene veliki izazov. Ove godine sam istrčao dva: od Apatina do Osije-

ka i nedavno u Slavonskom Brodu. Istina, sportski dio priče mi se izdešavao u poznim godinama za većinu sportaša. Po nekim standardima imam i desetak kilograma viška, veliki sam gurman i ne pazim baš puno na ishranu. Ipak, za svoje prijatelje iz priče o okladi živi sam dokaz da se velikim odricanjem, upornošću i vjerom u sebe može sve«, s osmijehom priča Vučković.

Folklorac u duši

Petnaestak godina Vučković je u svojoj Velikoj Kopanici bio aktivni folklorac. Ni danas mu nije teško prevaliti autom i stotinjak kilometara kako bi prisustvovao nekoj od brojnih manifestacija šokačke tradicije.

»I danas mi je folklor strast, pratim mnoga tradicijska događanja u mojoj Šokadiji. Šokaštvo mi je u venama, ali ima tu i malo mađarske krvi, djedovi su mi bili veliki bečari. I gazde, a bake su se, iako su bile Mađarice, nosile šokački. Otuda i interes i ljubav prema starim, šokačkim običajima. Volim i trčanje, uvuklo mi se u vene. Volio bih trčati do kada me noge i zdravlje budu služili«, zaključuje Vučković.

Ivan Andrašić

Kajak

Odličan start Bezdanaca

Natjecatelji *Dunava* iz Bezdana bili su odlični na prvoj regati pionirske lige, organiziranoj u Beogradu, na Adi Ciganliji. Već nakon uvodnog natjecanja pionirska ekipa *Dunava* povela je u generalnom plasmanu trijumfom u sve tri utrke. **Nikolas Andrić** bio je prvi, a **Levente Kővágó** drugi u K-1 na 1.000 metara. Tandem je potom trijumfirao u utrci K-2 na 500 metara, a prvo mjesto osvojila je i **Boglárka Egyed** na 1000 metara. Sigurni su bili i minikajakaši, pozlatili su se **Anja Loknar** (10 godina, mk-1000), **Anja Loknar/Milica Kovačev** (10, mk-2 500), **Vuk Perović/Amon Šlezak Aleksander** (11, mk-2 500), **Kornél Brunyai** (13, mk-1000), **Zsófi Horvát** (13, mk-1000) i **Zsófi Horvát/Karmen Brunyai** (11, mk-500). Srebrna odličja osvojili su **Oliver Bezdan/Sebastijan Štaub** (10, mk-500), **Milica Kovačev** (10, mk-1000) i **Karmen Brunyai** (11, mk-1000), a broncom se okitila **Eleonóra Nagy** (13, mk-1000).

Nogomet

Novi ogled manjinaca iz Srbije i Hrvatske

TAVANKUT – Na stadionu u Tavankutu, pred tristotinjak gledatelja, reprezentacija hrvatske manjine u Srbiji u subotu je ugostila reprezentaciju srpske manjine u Hrvatskoj. Sigurna pobjeda od 4:1 (1:1) pripala je domaćinima. Gosti su bili konkretniji u prvom poluvremenu, imali su i više izglednih prigoda, pa ipak u prednost su došli domaćini pogotkom **Darija Vojnića** u 35. minuti. Poravnao je **Bojan Gvozdenović** minutu prije odlaska na odmor. U nastavku sve konce igre preuzimaju domaćini. U cijelosti su kontrolirali igru, a pogotkom Vojnića u 56. minuti za novu prednost najavili su i žešći tempo i nastavku utakmice. Otpor protivnika domaćini su slomili pogocima **Dejana Godara** u 75. i **Davora Poljakovića** u 87. minuti. Nogometaši obiju ekipa na travnjaku su dali sve od sebe, a pokazali su i zavidno umijeće, pa su gledatelji bili u prigodi gledati nogomet u svoj svojoj raskoši. Za razliku od ostalih utakmica između Srbije i Hrvatske, ova je prošla bez ijednog zabilježenog incidenta. Iako rezultat nije bio u prvom planu, o značaju meča govori podatak da su na tribinama bili i specijalni izaslanik predsjednika Srbije, ministar omladine i sporta **Vanja Udovičić**, veleposlanik Hrvatske **Gordan Bakota**, gradonačelnik Subotice **Bogdan Laban**, te najviši dužnosnici hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i srpske nacionalne manjine u Hrvatskoj, predvođeni **Jasnom Vojnić**, **Tomislavom Žigmanovim** te **Miloradom Pupovcem**.

Kup Vojvodine

Prigrevčanima pobjednički pokal

STARA PAZOVA – U finalnoj utakmici, odigranoj u SC Fudbalskog saveza Srbije u Staroj Pazovi, pred više od tisuću gledatelja, *Bratstvo 1946* iz Prigrevice bilo je bolje od ekipe *Podrinja* iz Mačvanske Mitrovice. Prigrevčani su bolje otvorili utakmicu i nakon samo deset minuta igre došli do minimalne prednosti. Mitrovčani se nisu predavali, igralo se na sve ili ništa, a od brojnih stvorenih prigoda iskoristili su jednu u sudačkoj nadokna-

di prvog poluvremena za poravnanje. U samom finišu drugog poluvremena ekipa *Podrinja* preokreće rezultat, ali borbeni Prigrevčani samo dvije minute kasnije pogotkom iz opravdano dosuđenog penala poravnavaju i odvođe utakmicu u produžetke. U dodatnih 30 minuta pogodaka nije bilo, a u ruletu penal serije umješniji i sretniji bili su nogometaši *Bratstva 1946*. Nakon utakmice Mitrovčanima je pokal i ček na 50.000 dinara uručio član IO FS Vojvodine **Novak Kostrešević**. Prigrevčanima je pobjednički pokal i ček na 100.000 dinara uručio dopredsjednik FS Vojvodine **Velibor Katić**.

Baraž za popunu Srpske lige Vojvodina

Čonoplanci se provukli

ČONOPLJA – Pred više od 500 gledatelja na igralištu u Čonoplji, u polufinalnoj utakmici baraža za popunu Srpske lige Vojvodine

na domaća *Sloga* je odigrala neodlučno 2:2 (0:1) protiv *Vojvodine* iz Perleza. Domaćini mogu biti zadovoljni rezultatom, jer su zaigrali tek pri rezultatu 0:2 i za dvadesetak minuta uspjeli

poravnati. Gosti su u prednost došli u 37., a podvostručili ju u 61. minuti. Ova, činilo se nedostižna prednost Perležana, bila je okidač za igrače *Sloge*. Kao da je na travnjaku neka druga ekipa, krenuli su u žestoku opsadu gostujućeg vratara. Već u 68. minuti pogotkom **Vemića** vraćaju se u igru, a u 87. minuti **Purić** poravnava iz penala. Prethodno je vratar Perležana u svojem kaznenom prostoru s leđa nepropisno zaustavio Vemića. Osim penala, zaslužio je i izravni crveni karton, pa je ovim potezom oslabio i poziciju svoje ekipe pred revanš u Perlezu. U drugoj polufinalnoj utakmici očekivano je trijumfirao srpskoligaš ČSK iz Čelareva. Pivarci su na gostovanju u Kaču rezultatom 1:3 potopili sve nade domaćina, koji su svjesni da u revanšu nemaju što tražiti.

Vojvođanska liga Sjever Neizvjesno u revanšima

Započelo je i razigravanje za popunu Vojvođanske lige Sjever. Drugo i trećeplasirane ekipe somborske i subotičke Područne lige odigrale su prve polufinalne utakmice. *Iskra* je u Kucuri svladala s 2:1 ekipu *Hercegovca* iz Gajdobre, a *Proleter* je na domaćem travnjaku u Ravnom Selu rezultatom 1:2 poražen od *Krila Krajine* iz Bačke Palanke. Postignuti rezultati najavljuju tešku i neizvjesnu borbu na revanš utakmicama.

PFL Sombor Bukovčani u Područnoj ligi

Utakmice baraža za popunu PFL Sombor odigrale su drugo-plasirane ekipe prvih razreda međuopćinskih liga Sombor i Bačka Palanka, *Omladinac* iz Bukovca i *Budućnost* iz Gložana. Na prvoj, odigranoj u Bukovcu, rezultatom 1:1 (0:0) podijeljeni su bodovi, pa su Gložanci bili u boljoj poziciji pred revanš. Bukovčani nisu uspjeli materijalizirati bolju igru. Iako su bili kva-

litetniji rival i imali izglednije prigode, uspjeli su realizirati svega jednu, u petoj minuti nastavka. Petnaestak minuta kasnije gosti su iz brze kontre poravnali. Na veliko iznenađenje Bukovčani su u revanšu odigrali fenomenalno drugo poluvrijeme i plasirali se u Područnu ligu pobjedom od 1:3 (1:0). Nakon 1:1 u prvom meču, *Budućnost* je u 25. minuti revanša stigla do velike prednosti. Bukovčani se nisu predavali, vjerovali su u sebe i u najboljem poluvremenu odigranom ovoga proljeća, pogocima u 50., 80. i 90. minuti plasirali se u viši rang. Ligaško natjecanje u PFL Sombor startat će polovicom kolovoza.

Ivan Andrašić

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O PODNIJETOM ZAHTJEVU ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Podnositelj zahtjeva TATRAVAGONKA BRATSTVO d.o.o., Subotica, Bikovački put br. 2, podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta »Dogradnja postojeće farbare«, zaveden pod brojem IV-08/I-501-149/2019, a koji se planira na katastarskoj parceli 37030 KO Donji grad, Subotica (46.062087°, 19.689091°).

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 128).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ove obavijesti mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gorenavedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

POGLED S TRIBINA Mladost

Jedan od rijetkih velikih sportova u kojima Hrvatska nikada nije imala predstavnika na Olimpijskim igrama je, vjerovali ili ne, nogomet. Najveći i najpoznatiji od svih, a hrvatski nogometaši mogli su ga gledati samo na televiziji. E, ove godine je stvar drugačija.

Hrvatska nogometna reprezentacija za igrače mlađe od 21 godine (U21), pod vodstvom izbornika **Nenada Gračana**, nakon 15 godina izborila je nastup na završnom turniru Europskog prvenstva. Prema pravilima, najbolje četiri momčadi s ovog natjecanja izborit će pravo nastupa na sljedećim OI u Tokiju 2020. godine. Nažalost, ždrijeb mladim *vatrenima* uopće nije bio naklonjen, jer su za protivnike u kvalifikacijskoj skupini dobili Rumunjsku (18. lipnja), Francusku (21. lipnja) i Englesku (24. lipnja).

Na izbornikovom popisu nalaze se: vratari **Posavec** (*Hajduk*), **Grbić** (*Lokomotiva*) i **Šemper** (*Chievo*), braniči: **Sosa** (*Stuttgart*), **Benković** (*Celtic*), **Uremović** (*Rubin*), **Katić** (*Rangers*), **Bradarić** (*Hajduk*), **Borevković** (*Rio Ave*), **Kalaica** (*Benfica*), **Čabreja** (*Gori-*

ca), veznjaci: **Vlašić** (*CSKA Moskva*), **Šunjić** (*Dinamo*), **Ivanušec** (*Lokomotiva*), **Bašić** (*Bordeaux*), **Moro** (*Dinamo*), **Majer** (*Dinamo*), **Bistrović** (*CSKA Moskva*), te napadači **Halilović** (*Standard*), **Brekalo** (*Wolsfburg*), **Jakoliš** (*Admira*), **Murić** (*Rijeka*) i **Kuleno- vić** (*Legia*).

Pobjednik skupine izborit će nastup u polufinalu, a samim tim i ovjeriti olimpijsku vizu.

Nakon pet godina (od 17. veljače 2014.), 30-ogodišnji **Marin Čilić** prije tjedan dana više nije bio hrvatski tenisač broj jedan. Ispred njega se prošlog ponedjeljka našao **Borna Ćorić**, mladi i talentirani 22-ogodišnji tenisač koji se nalazi na 14. mjestu. Potvrdu dobrih ovogodišnjih nastupa mladi Zagrepčanin je ostvario i plasmanom u polufinale turnira u Hertogenboschu (finale mu je izmaklo porazom u tie breaku 3. seta protiv **Mannarina**). Ova izmjena u pozicijama na ATP ranking ljestvici odličan je motiv i za svrgnutog dugogodišnjeg hrvatskog broja 1 da već u narednim tjednima, a posebice na predstojećem Wimbledonu povрати tron, ali i napravi uzmak prema vrhu.

Na mladima svijet ostaje, ali u tenisu se baš stariji i ne daju (**Đoković** 32 godine, **Nadal** 33, **Federer** 38).

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Nagrađeni učenici

Iz Ivković šora

Proštenja

piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi moja. Jeto ja nikako već da dospijem da se malkoc izdivanim. Posli silni kišurina ja se latio posla da postijem što je sve zaostalo na salašu i na njivi ode u Ivković šoru. Nisam se dobro ni obazro kad ova moja zlim na me: »Ta, jel ti znaš da je kod nas u nedilju proštenje? Ta valjdar znaš da je kod nas uvijek na Prisveto trojstvo! Triba nam se malkc oštrije pripravit. Imamo i još jednu unuku, malož Emiliji je prvo proštenje, pa sin se tek oženio, biće gostivi puna kuća«. Av, borme ove žene kad zaintače niko njim se ne mož odgovorit. Ta kugod da ja ne znam. Ta ja se sićam, čeljadi moja, još kad sam kadgod išo s majkom i didom na proštenje. Doduše, dida je išo s nama samo do prve mijanske šatre, al je uvijek dao novaca, jednu duvansku za šećer i pivca na zvižđenje. Taj pivac je bio zaštitni znak sve dice iz mog ditiñstva. Nije kadgod bilo fantazija kugod sad, koji kaki limuzina i traktora na baterije, beba što divane i slični huncutarija. Dobiješ pivca i duvaš dokle god ga ne produvaš. Tako je išo i nikad nismo bili srićniji. Sad sve ništa u struji, čipovima, sve automacki a kako gledam nismo vridni poradit. Sve nam zakasni, a letimo od posla do psła. Kadgod se oralo konjima, digdi koji »lanc buldog« bio, brez idraulike. Plug se dizo na vrengiju, imo jedan ajto iza sica, traktorista se lipo na uvratinama obazre, uvati ajto i okreće dok ne izdigne plug. Tako se borme radilo i sve se postizalo, sve njive bile porađene, nigdi parloga ni za lik. No, doduše, sad kad čovik bolje pogleda ova sadašnja mladež ode napolje. A i triba da ide. Dosta njim izmišljanaj propisa i poreza. Ni vinčat se čovik ne mož brez da ima sto artija i da obađe sto šaltera. Eto, na priliku, nisam ni znao da mi se dida još rodio kugod ilegalac. Naša kuća uvijek bila Subatička tri a Mala Bosna, a sad u katasteru vele da to borme nije tako, već je Šebešić. Nema ti Braniša druge već lipo isplezi pet crveni, pa se opet ujavljivaj na isti salaš a nikad nisi ni selio. Kadgod kad si tribo privest novo čeljade na salašu ako se kogod udo jal rodijo, pa došo u kuću očlo se lipo u Sup i pokazlo legetimaciju. Kazo si onim tamo na budži da ti to snaja jal zet jal unuča i oni zaveli pa gotovo. A sad, aha, oš očin. Sad triba iz katastera niki nov papir o preinaki, pa ti posli tri nedilje to dođe. Ondak tek ideš vadit taj ZK uložak i onda u Sup da ti promine atres, i to samo ako su dobre volje. Ne čuđim se što ova mladež biži oda-leg, čeljadi moja, opšte se ne čuđim. Pravo da vam velim i zdravo sam bisan što su nam čukun-bukun dide i dolazile vamo, koji i andrak tiro? Da su ostali tamo di su ne bi nas svako maltretiro i držo slugama. A ovi s vrva samo idu i fale se. Obećavaju brda i doline kugod da svitu pada s neba. A ko će to platit, ajd pogodite. Pa daborme da neće bogatuni. Oni, divani se, ni struju ne plaćaju, a o porezu da ne divanimo. Čeljadi moja, dosta sam vam nadivanio. Kugod da ste vi željni moje nevolje. Ajd zbogom do drukput. Imaće Braniša još fajin divana kako nam lipo i dobro krenilo.

Bać Ivin štodir

Škola zabadva a košta

piše: Ivan Andrašić

Bać Iva niki dan izno stolčić, pa sijo malo naskak. Istina, u bašće ima posla koliko oće, al svetac, pa se ne volji latit bilo čega. Bila i velika misa. Gleda, u komšiluku se radi sve nako, gazdarica se latila motike, pri toga prostrla što oprala. A vamo velika moližarka. Ne zna jal zaboravila, jal tila zaboravit. A njega znade, malo malo, pecnit što češće ne ide u crkvu. Samo izdanijo, misli se nek radi ko kako oće. Sidi, misli se kogod će nait, pa eto njemu malo divana. Al nema sriće, sokak, na kojugod stranu pogleda, prazan. Jedino koidi čopor kerova, što dalje, sve ji više. I nikaki crnpurasti. Što dalje, sve ji više. Niko ne zna otkud dolazu. Novaca, malo malo pa dižu u pošte. Pokupovali sve kuće u njegovomu sokaku što bile i napola zarušite, al nisu puno koštale. Ščim bi taku kakugod udžericu kupili, napravili bi mobu, malo je podzidali, pa se uselili. I svi pokupovali lemuzine. Kake take, al imu četiri točka i ne kisneš u njima. Jedino ne zna di su učili tirat, vidi da se ni u čemu ne držu reda, ko da su sami na kaldtumu. Al ope, misli se bać Iva, da ni ti crnpurasti, ne bi imo ko ni projt sokakom. Dica ošla, a stari što ostali pobolili se, pa čutu unutri. U niko doba naišla i Marga, cura o malo dalje komšinice. Sustavila biciglu sprom njega, skinila se i pozdravila ga. Veli, ni ga već dugo vidla, a još uvek se sića kako pazila na njegove cure ako bi morale ostat same doma, pa sad pita di su i kako su. Ni bila puno starija o nji, šesedam godina. Udala se jako mlada, ima dite, saće u treći i curu, u prvi će. Vidi bać Iva po njoje, nikaka mu snuždita. »Eto, idem ko matere, sutra u škole triba platit za nove knjige, a moj ni dobijo nadnice što zaslužijo još pri Uskrsa. Možda ona ima štogoda ušparano. Zna-dem da uvek o penzijice malo ostavi na stranu za nedajbože. Vratila bi je ščim on dobije«, veli Marga i malo porumeni, a bać Iva izgleda i ko da je se oči ovlažile. »Ta dobro, baram za curu nećeš morat kupovat, vada je ostalo o brata. A jal nisi i njemu mogla pribavit kake već asnirane, vada imate koga o dobri što imu dice starije o vaše«, veli bać Iva i malo se čudi, znade da Marga uvek bila dosta otresita i dositna. »Bome, bać Ivo, država više ne daje asnirat stare knjige. Kažu, svako dite za svaki razred mora imat nove, pa šta košta, košta. Vladare ni briga, nećeđu ništa štetovat, a koliko će još koiko od nji i njevi i koliko zaradit, niko ne zna. Vi što ji trukuju i prodaju dobro znadu komu i kakoga ušura triba dat i tako se obezbedit da moramo kupovat baš njeve knjige. A i ni jim jako briga koliko će koštati, sve će to platit daje i matere. Očeneće, moraće. Eno već su smislili i kolike će bit globe zone što ne kupu«, veli Marga, pozdravi se š njim i otide ko matere. Bać Iva dugo gleda za njom. Bože dragi, misli se, pa ka su on i njegova išli u škulu, dica jedno za drugim učila iz jedeni te isti knjiga dok se ne poraspadu, a ako bi kojugod novu i tribalo kupit, za daje i matere to baš i ni bijo nikaki trošak. A i zaslužito se isplaćivalo na vrime.

NARODNE POSLOVICE

- Teško nogama pod ludom glavom.
- Šutnja zlata vrijedi.
- U kolo kad hoćeš, iz kola kad puste.
- U sreću se uzda lud, a pametan u svoj trud.

VICEVI, ŠALE...

Nakon dugog čekanja, konobar donosi gostu kavu:

- Izvolite, kava za vas stiže specijalno iz Brazila.
- Aaa, tamo ste bili. Vidim ja, vas nema, pa nema.

U restoranu:

- Konobar, što vam je ova juha tako bistra?
- Da bi gosti mogli uživati u prelijepim šarama na tanjuru.

Došao čovjek u bar i naručio martini s maslinom. Ispije on martini i stavi maslinu sa strane. Naruči drugi martini i ponovi postupak. Poslije dvadesetog martinija, potrpa sve masline u džep i zaputi se k izlazu. Konobar ga isprati i čudno ga pogleda, a on će:

- Znate, žena me je poslala da joj kupim masline.

DJEČJI BISERI

- Postoje praznici vikenda, kad ne radiš ništa.
- Reklame ljudi naprave da drugi misle da je to stvarno, ali nije.
- Najbolji dio škole je raspust.

FOTO KUTAK

Počelo ljeto

**PETAK
21.6.2019.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Cronovatori: Mlade snage, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Obitelj Durrell
15:00 Umorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:20 turizam.hrt
17:50 I to je Hrvatska
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Mostovi: Zagreb grade!... na pragu modernog doba, dokumentarna emisija
20:35 Glazba i grad: SO i Zbor HRT-a - najava
20:45 Glazba i grad: Zbor i Simfonijski orkestar HRT-a pod ravnanjem Roberta Farkasa, prijenos
22:30 Dnevnik 3
23:02 Bijeg u zoru, američki film
01:04 Milijarde
01:54 Obitelj Durrell
02:44 Umorstva u Midsomeru
04:24 Etnoforezičari, emisija pučke i predajne kulture
05:04 Veterinar Engel
05:49 Karipski cvijet

05:14 Kultura s nogu
05:44 Regionalni dnevnik
06:28 Teletubbyji
08:12 Laboratorij na kraju svemira: Šumeće kugle
08:21 Gradski heroji
08:32 Naprijed, Go Jetteri!
08:43 Andyjeve divlje pustolovine
08:57 Vlak dinosaura
09:27 Flipper i Lopaka
09:53 Vučja krv
10:51 Dr. Bergmann, seoski liječnik
11:39 Obiteljski čovjek, kanadsko-američki film
13:25 Cesarica - HIT svibnja
13:31 Dok ne budemo na sigurnom, američki film
15:04 Mjesto pod suncem - zimsko sunce

15:50 Cesarica - HIT svibnja
16:00 Regionalni dnevnik
16:44 Superroditelji u životinjskom svijetu: Potrebno je dvoje, dokumentarna serija
17:37 Cesarica - HIT svibnja
17:43 Kruške i jabuke
18:20 Nogomet, EP U - 21: Engleska - Rumunjska, 1. pol
19:17 Glazbeni spotovi
19:30 Nogomet, EP U - 21: Engleska - Rumunjska, 2. pol
20:30 Nogomet, EP u 21: Francuska - Hrvatska - emisija
20:50 Nogomet, EP U - 21: Francuska - Hrvatska, 1. pol
21:43 Nogomet, EP u 21: Francuska - Hrvatska - emisija u poluvremenu
21:55 Nogomet, EP U - 21: Francuska - Hrvatska, 2. pol
22:46 Nogomet, EP u 21: Francuska - Hrvatska - emisija
23:14 Kozmos: Ustrajanje na Mliječnom putu, dokumentarna serija
00:01 Bijela robinja, telenovela
00:50 Graham Norton i gosti
01:34 POPROCK.HR
02:04 Kraljica noći, telenovela
02:49 Noćni glazbeni program

**SUBOTA
22.6.2019.**

06:55 Klasika mundi: Jonas Kaufmann - Večer s Puccinijem iz milanske Scale, 2.dio
07:55 Obračun, američki film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
11:00 Brezovica: Dan antifašističke borbe, prijenos
12:00 Dnevnik 1
12:25 Veterani mira
13:15 Mijenjamo svijet: Erdogan - uspon do apsolutne moći, dokumentarni film
14:10 Prizma
15:00 Hrabro srce Irene Sandler, američki film
16:30 Financijalac
17:00 Vijesti u 17
17:20 Manjinski mozaik
17:40 Lijepom našom: Našice
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Sljedeća tri dana, film

22:20 Kad ljubav udari u glavu, britansko-francuski film
23:55 Dnevnik 3
00:28 Sjećanja, kanadsko-meksičko-njemački film
01:58 Obračun, američki film
03:28 Treći format
04:08 Skica za portret
04:23 Veterani mira
05:08 Prizma

05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
09:36 Vrijeme je za priču
09:50 Luka i prijatelji: Prijateljstvo
10:15 EBU drama: Kako smo oživljavali djeda, češka drama za djecu
10:30 Žabica kraljica, dječja lutkarsko-glazbena predstava
11:00 Kraljica Elizabeta II.: Buduća kraljica, dokumentarna serija
11:52 Vrtlarica: Produktivni vrt
12:22 Veliki snovi, a malo prostora
13:25 Lidijina kuhinja
13:50 Auto Market
14:25 Nogomet, EP U - 21: Francuska - Hrvatska, snimka
16:00 Regionalni dnevnik
16:30 Dhruv Baker: Iz Hrvatske s ljubavlju - Zagrebačka županija
16:55 Vina svijeta
17:47 Cesarica - HIT svibnja
17:50 Šibenska kartulina, dokumentarni film
18:25 Ljubav koja ne poznaje granice, dokumentarni film
19:00 Inspektor Gadget
20:05 Antifašisti, dokumentarni film
21:00 Dobra žena
21:50 Fargo
22:45 Vikinzi
23:35 Kozmos: Što mogu molekule
00:25 Graham Norton i gosti
01:10 Kraljica noć
01:55 Noćni glazbeni program

**NEDJELJA
23.6.2019.**

05:58 Lijepom našom
07:32 Naslovna stranica, film
09:17 Pozitivno
09:47 Biblija
09:58 Bečko Novo Mjesto:

Misa, prijenos
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:03 Mir i dobro
15:40 Priča o Bogu s Morganom Freemanom
16:33 Zaronite s nama: 17:00 Vijesti u 17
17:20 Financijalac
17:35 Volim Hrvatsku
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Tri muškarca Melite Žganjer, serija
20:43 Betonski spavači
21:39 Planet Zemlja II: Otoci
22:35 Dnevnik 3
23:08 Naslovna stranica, film
00:51 Nedjeljom u dva
01:46 Glas Elle Fitzgerald, glazbeno-dokumentarni film
02:39 Sve će biti dobro, serija
04:09 Mir i dobro
04:34 Plodovi zemlje
05:24 Skica za portret
05:39 Manjinski mozaik
05:54 Rijeka: More

06:05 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
09:50 Luka i prijatelji: Likovi iz mašte
10:20 Inspektor George Gently
11:58 Dobar, bolji, najbolji... britanski slastičar
13:03 Svijet vrtlara
13:43 Đavolja brigada, film
15:55 Minsk: Europske igre: JUDO, prijenos finala
17:55 Minsk: Europske igre: Streljaštvo - trap, snimka
18:45 Meritas20Live, Tvornica Kulture 2018., 2. dio
19:45 Glazbeni spotovi
20:05 Leon profesionalac, francusko-američki film
22:20 Njemačka 83., serija
23:10 Minsk: Europske igre: streljaštvo - trap, snimka
23:55 Kozmos: Kad je znanje nadvladalo strah
00:45 Graham Norton i gosti
01:30 Kraljica noći
02:15 Noćni glazbeni program

**PONEDJELJAK
24.6.2019.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti

10:20 Veterinar Engel
11:10 Storije o neponovljivima: Stav'te pamet na komediju, dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet
13:15 Dr. Oz
14:05 Obitelj Durrell
15:00 Umorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:20 Dr. Bergmann
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Zločini komunizma u Hrvatskoj: Tito zauvijek, dokumentarna serija
21:00 Crno-bijeli svijet
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:23 Milijarde
00:13 Obitelj Durrell
01:03 Umorstva u Midsomeru
02:43 Sve će biti dobro, serija
03:28 O Ivanju na Uzdlu
03:58 Skica za portret
04:13 Žene, povjerljivo!
05:03 Veterinar Engel
05:48 Karipski cvijet

05:00 Peti dan
06:00 Riječ i život
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
10:57 Njemačka 83., serija
11:49 Zlatni kompas, američko-britanski film
13:41 Dobra vještica i njezina sudbina, film
15:06 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Minsk: Europske igre: JUDO, prijenos finala
18:20 TV Bingo
19:00 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Odbrojanje do Tokija
20:30 Nogomet, EP U-21: Hrvatska - Engleska - emisija
23:15 Lova, američki film
01:05 Bijela robinja
01:50 Graham Norton i gosti
02:35 Kraljica noći
03:20 Noćni glazbeni program

**UTORAK
25.6.2019.**

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
08:00 Vijesti

10:30 Zagreb - Gradec: Dan državnosti - Misa, prijenos
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet
13:15 Dr. Oz
14:05 Obitelj Durrell
15:00 Umrorstva u Midsomeru
17:00 Vijesti u 17
17:20 Dr. Bergmann, seoski liječnik
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:05 Jugoslavenske tajne službe: Staljinovi učenici, dokumentarna serija
21:00 Lijepom našom - Dan Državnosti 2019., prijenos
22:45 Dnevnik 3
23:18 Milijarde
00:08 Obitelj Durrell
00:58 Umrorstva u Midsomeru
02:38 Sve će biti dobro, serija
03:23 Falš koji to nije, emisija pučke i predajne kulture
03:53 Reprizni program
04:58 Žene, povjerljivo!
05:48 Karipski cvijet

05:05 Izvan formata
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
11:00 Dr. Bergmann, seoski liječnik
11:50 Srce i duše, film
13:32 Putovanje u središte zemlje, američko-kanadski film
15:02 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
16:49 Auto Market

17:25 Zagreb: Croatia Grand Chess Tour - otvaranje, prijenos
18:15 Kruške i jabuke
19:03 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Raj za dame
21:00 Mortdecai, američko-britanski film
22:50 Snowpiercer, južnokorejsko-češko-američko-francuski film
01:00 Bijela robinja
01:45 Zakon i red: Odjel za žrtve
02:30 Graham Norton i gosti
03:15 Kraljica noći, telenovela
04:00 Noćni glazbeni program

SRIJEDA 26.6.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Otkrivamo Hrvatsku: Vrbanj
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Obitelj Durrell
15:00 Umrorstva u Midsomeru
16:35 Bajkovita Hrvatska
17:00 Vijesti u 17
17:20 Dr. Bergmann, seoski liječnik
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Jugoslavenske tajne službe: Krvavi tragovi

slobode, dokumentarna serija
21:00 Crno-bijeli svijet
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:23 Milijarde
00:13 Obitelj Durrell
01:03 Umrorstva u Midsomeru
02:38 Sve će biti dobro, serija
03:23 Rodili smo se na Moravi, emisija pučke i predajne kulture
03:53 Reprizni program
04:05 Žene, povjerljivo!
04:55 Veterinar Engel
05:40 Karipski cvijet

05:15 Što je klasik?
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
11:00 Dr. Bergmann, seoski liječnik
11:50 Mortdecai, američko-britanski film
13:30 Cesarica - HIT svibnja
13:35 Što sam sve učinio zbog ljubavi, američki film
15:05 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Minsk: Europske igre: Stolni tenis, prijenos finala
18:05 Superroditelji u životinjskom svijetu: Priskakanje u pomoć, dokumentarna serija
18:57 Cesarica - HIT svibnja
19:00 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Raj za dame
21:00 Prijateljice pune love, američki film

22:30 U električnoj izmaglici, američko-francuski film
00:30 Bijela robinja, telenovela
01:15 Zakon i red: Odjel za žrtve
02:00 Graham Norton i gosti
02:45 Kraljica noći
03:30 Noćni glazbeni program

ČETVRTAK 27.6.2019.

06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:20 Veterinar Engel
11:10 Ako svih nas više nema, emisija pučke i predajne kulture
12:00 Dnevnik 1
12:25 Karipski cvijet, telenovela
13:15 Dr. Oz
14:05 Obitelj Durrell
15:00 Umrorstva u Midsomeru
16:35 Bajkovita Hrvatska
17:00 Vijesti u 17
17:20 Dr. Bergmann, seoski liječnik
18:10 Potjera
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
20:00 Loto 6/45
20:05 Jugoslavenske tajne službe: Obračun s narodnim neprijateljem 52'21, dokumentarna serija
21:00 Crno-bijeli svijet
22:00 Otvoreno
22:50 Dnevnik 3
23:23 Milijarde
00:13 Obitelj Durrell
01:03 Umrorstva u Midsomeru

02:38 Sve će biti dobro, serija
03:23 Velika je čika Šime grana, emisija pučke i predajne kulture
03:53 Reprizni program
04:05 Žene, povjerljivo!
04:55 Veterinar Engel
05:40 Karipski cvijet

05:20 Knjiga ili život
05:50 Regionalni dnevnik
06:34 Juhuhu
06:35 Teletubbyji
11:00 Dr. Bergmann
11:45 Cesarica - HIT svibnja
11:55 Minsk: Europske igre: Streljaštvo, puška trostav
12:45 Kratki dokumentarni film
13:10 Čarolija dobre vještice, američki film
14:58 Mjesto pod suncem - zimsko sunce
15:51 Cesarica - HIT svibnja
16:00 Regionalni dnevnik
16:42 Divlji Novi Zeland: Sam usred oceana, dokumentarna serija
17:35 Kruške i jabuke
18:25 Luda kuća
19:00 Vlak dinosaura
19:30 POPROCK.HR
20:05 Raj za dame
21:00 Nevina laž, kenijsko-ijedijsko-američki film
22:50 Kako izgubiti prijatelje i otuđiti se od ljudi, britanski film
00:45 Bijela robinja, telenovela
01:30 Zakon i red: Odjel za žrtve
02:15 Graham Norton i gosti
03:00 Kraljica noći
03:45 Noćni glazbeni program

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetonik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Željena destinacija

Mljet

Interesantno je kako ljudi i dalje kad me sretnu pitaju gdje mi to opet putujemo i onda kad prokomentiram kako nigdje nismo skoro bili, slijedi i pitanje koliko? Skoro cijela dva tjedna. Kako bilo, bilo zbog postavljanja fotografija na društvene mreže ili zbog prethodnih nekoliko godina kada se baš putovalo, navikli smo okolinu da živimo u torbi i tenisicama skitarkama i sad nema pravdanja. Navikli smo i sebe same, pa je vrijeme za spakirati kofer, a kako put nije odmah sutra, imamo vremena za malo istražiti odredište i pripremiti se za obilazak.

Pričali su mi o Mljetu

Koliko god da volim Ušće Neretve i koliko god se veselim što opet kampiramo tamo, moja osjetila traže još neku destinaciju. E sad, nema smisla odlučiti istražiti Istru, složiti ćete se, pa smo zadali parametre: nikad nismo posjetili to mjesto, da je blizu i da je otok. Prvi i jedini pogodak je Mljet.

Ne znam iz kojih razloga ali ne spominjem često da sam ja i ronilac. Točnije sada i nisam, jer ne pamtim kad sam posljednji put napravila neki uron ali nekada jesam bila i bit ću to opet jer želim osjetiti taj mir, prostranstvo i tu jedinstvenu ljepotu još mnogo puta. Kako se čini, mogao bi Mljet biti prilika za povratak, jer su mi baš ronci pričali o njegovom divnom podvodnom svijetu. Još su, kako kažu, imali priliku biti smješteni u samom Nacionalnom parku *Mljet* i tu priča o ljepotama nije mogla stati, a ja sam još tada znala da ćemo se Mljet i ja sresti.

Vrijedan đak

Razumljivo, svaka destinacija koju istražujem iz nekog razloga dobije prefiks »naj«, pa je tako i Mljet dobio »naj« za

šumovitost. Dakle, guste šume, vinova loza i mistika su ono što obećavaju svi pozivi. I već u prvim nekoliko klikova po internetu mi je jasno da će moja pažnja biti usmjerena na sam Nacionalni park koji obuhvaća 90% tog šumovitog predjela i čine ga zapadni dio otoka, jezera, uvala Soline i morski pojas širok 500 metara od najisturenijeg rta na Mljetu.

Nešto čega se malo pribojavam su ipak visoke cijene smještaja, pa planiramo provesti na otoku samo tri noćenja, što mislim da će biti dovoljno. Jasan nam je plan: obići cijeli Nacionalni park *Mljet*, kupati se na divnoj plaži, roniti, voziti se brodićem do benediktinskog samostana na otočiću Sv. Marije, na Velikom jezeru, obići špilju i iznajmiti kajak ili kanu i obavezno isprobati nešto od domaćih specijaliteta.

Jedno po jedno

U razmatranju svega navedenog naišla sam na super ronilački centar i zapise koji kažu da je posebno zanimljivo roniti na najzadnjoj točki otoka prema Lastovu rtu gdje je Goli rat. Mnoštvo biljnog i životinjskog podvodnog svijeta upotpunjuju ostaci prošlosti i brodoloma. Može se vidjeti staro sidro, jedna cijela amfora i ostaci još nekoliko. No, nešto ću ipak ostaviti i za iznenađenje.

Nakon ronjenja će nam dobro doći neka fina morska hrana i domaće vino, a sigurna sam da ćemo dobar meni naći u nekom od sela Nacionalnog parka, od kojih se izdvaja naselje Polače, kako svojom povijesnom pričom tako i brojnim restoranima koji nude tradicionalna hrvatska jela. Kad smo kod dijela o selima, posebno poziva na istraživanje naselje Goveđari koje je sada potpuno zaštićeno i nije dozvoljeno građenje kuća, a postojeće kuće se ne mogu prodavati; samo renovirati po postojećim nacrtima. Više o ovome ćemo pisati u zapisu.

Sljedeći dan je planiran za bicikl najam i potpuni obilazak Nacionalnog parka uz odmor na brodiću za spomenuti samostan na jezeru i kupanje na nekoj finoj plaži, a ako bude po našem cijeli treći dan provesti u kajaku i istraživati obalu.

Što više istražujem hrvatske otoke sigurna sam u našu sudbinu i da u mom srcu imaju posebno mjesto. Jedan od projekata bi mogao biti obići sve otoke hrvatskog primorja. Sjajan plan!

Gorana Koporan

RADIO MARIJA

NOVI SAD	90,0 MHz
SUBOTICA	90,7 MHz
SOMBOR	95,7 MHz
VRDNIK	88,4 MHz
NIŠ	102,7 MHz
LESKOVAC	107,4 MHz

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na Internetno izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUHRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL SUBOTICA
IBAN: RS353259601600002188
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
325950060001449230

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

**Hrvatsko
kulturno-prosvjetno
društvo „Jelačić“
Petrovaradin
priređuje**

Svečani godišnji koncert

- **Jelačićeva škola tambure**
- **Mješoviti pjevački zbor**
- **Klapa**
- **Banova tamburaška mornarica**
- **Dječji kreativni
odjel Petrovaradionica**

Nedjelja, 23. 6. 2019. u 18 sati
Velika sala Kulturnog centra Novog Sada

Specijalni gost koncerta
Mješoviti pjevački zbor
Hrvatskog pjevačkog društva „Davor“
iz Slavonskog Broda

